

Årsredovisning
2022

Havs
och Vatten
myndigheten

Årsredovisning 2022

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930
404 39 Göteborg
Tel. 010-698 60 00
www.havochvatten.se
havochvatten@havochvatten.se
Omslagsfoto: Natalie Greppi

Innehåll

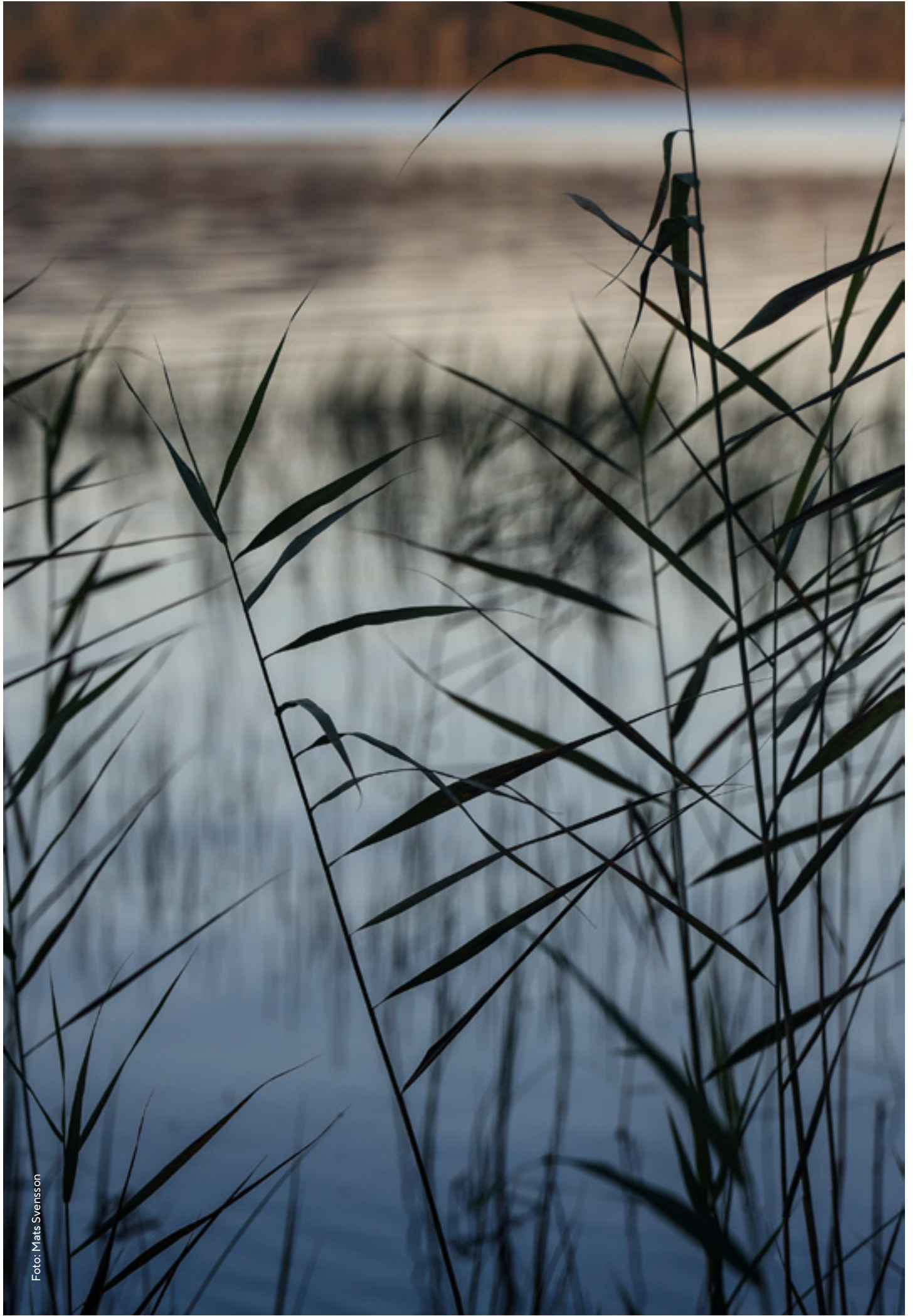
Generaldirektören har ordet	11
Om Havs- och vattenmyndigheten	12
Havs- och vattenmyndighetens uppdrag	13
Organisation	14
Intern styrning och kontroll	14
Ledningssystem	14
Kvartalsuppföljningar	15
Koordinering mellan ansvarsområden	15
Råd	15
Miljöledning	15
Utveckling av myndighetens system för ledning och styrning av arbetet	15
Säkerhetsarbetet	16
Havs- och vattenmyndighetens instruktion och regeringsuppdrag	16
Regeringsuppdrag	21
Redovisning av Havs- och vattenmyndighetens verksamhet	23
HaV:s insatser för Agenda 2030, miljö och klimat	24
Mål 1 – Levande sjöar och vattendrag	30
Åtgärdsarbete	31
EU-finansiering stärker åtgärdsarbetet	32
Kalkning mot försurning	33
Fiskevård	33
Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper	34
Lokala vattenvårdsprojekt LOVA	34
Vägledning och strategiskt arbete	36
Vägledning inom vattenförvaltning	36
Rapportering till EU-kommissionen	36
Stärkt skydd av sjöar och vattendrag med höga natur- och kulturvärden	36
Restaurering av sjöar och vattendrag bidrar till miljömålen	37
Vägledning för tillsyn av invasiva främmande arter	37
Nationell strategi för miljöbalkstillsyn	38
Stärkt vägledning för tillsyn av små avloppsanläggningar	38
Vindkraft, en kraftigt växande elproduktion	38
Hållbar vattenresursförvaltning som en strategisk samhällsfråga	39
Miljöprovningar	40
Miljöprovning för att skapa balans mellan ekosystemens behov och nyttjandet	40
Mål 2 – Hav i balans samt levande kust och skärgård	42
Ett samlat genomförande av svensk havsmiljöförvaltning	43
Det nationella arbetet enligt havsmiljöförordningen	43
Inledande bedömning och uppdatering av havsmiljöföreskrifterna (HVMFS 2012:18)	43
Åtgärdsprogrammet för havsmiljön	44
Sjöfartens miljöpåverkan	44
Ekosystembaserad havsförvaltning – pilotområden	44
EU:s havsmiljödirektiv	45
Rapportering till EU-kommissionen	45
Regionalt och internationellt havsmiljöarbete	45

Helcom	45
Ospar	46
Arbete med bedömningar inom Helcom och Ospar	46
Förenta nationernas havsrättskonvention	46
Konventionen om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis	47
Arktiska rådet (Protection of the Arctic Marine Environment)	47
Arbete enligt havsmiljöförordningen	48
Uppdrag att medverka i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan	48
Samordning av genomförandet av BSAP och NEAES	49
Uppdrag att komplettera tidigare redovisning om utsläpp av tvättvatten från skrubbrar på fartyg	49
Miljöfarliga vrak	49
Marint skräp	49
Insamling och återvinning av fiskeredskap och fritidsbåtar	50
Producentansvaret för fiskeredskap	50
Internationellt arbete med marint skräp	50
Ett globalt avtal mot plastföroreningar	51
Återställning av beståndet av europeisk ål	51
Frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster	51
Övervakning, åtgärder och skydd i kustmiljöer	52
Effekter av licensjakt på säl	52
Invasiva främmande arter	52
Marint områdesskydd	53
Ramverk för utformning och förvaltning av marina skyddade områden	53
Regleringar av fiske, inklusive bottentrålning, i marina skyddade områden	54
Uppdrag att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder i marina skyddade områden	55
Mål 3 – Hav och vatten nyttjas hållbart	56
Fiskförvaltning	57
Fiske med bur/tinor	58
Förbudsperiod för fiske av ål	58
Förvaltning av siklöja i Bottenviken	58
Ändrade föreskrifter för fiske av lax	58
Ekosystembaserad fiskförvaltning	59
Gränsöverskridande överenskommelsen med Finland	59
Den gemensamma fiskeripolitiken	59
Analyser och åtgärder för ökat skydd av sill och strömming	60
Uppdrag att genomföra ett projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen	61
Förstärkt skydd av kustlekande sillbestånd i norra Egentliga Östersjön	62
Vägledning inom fisketillsyn av fritidsfiske	62
Fiskets geografier	62
Fritidsfiske och tillsyn av fritidsfiske	62
Fiskets ekonomi	63
Fisketillstånd och fiskelicenser	64
Anpassning av fiskeflottans kapacitet	66
Hållbart nyttjande och hållbar förvaltning	66
Gemensam strategi för fiskets framtid	66

Genomförande av nationell och internationell havsplanering	67
Nya områden för energiutvinning i havsplanerna	67
Förutsättningar och möjliga åtgärder för samexistens i områden med kommande vindkraftsetablering	67
Frågor om exklusivitet för anläggande av vindkraftsparker i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon	68
Gränsöverskridande havsplanering	68
Viltskadeersättning	69
Uppföljning av utbetalat bidrag 2021	69
Nationella planen – moderna miljövillkor för vattenkraften	70
Samverkansprocesser	70
Vägledning inom Natura 2000 samt vattenförvaltning	70
Uppföljning av den nationella planen för omprövning av miljötilstånd	70
Mål 4 – Ökad kunskap genom effektiv miljöövervakning, uppföljning och välförvaltnad information	72
Förvaltningen ska bygga på vetenskaplig grund	73
Kvalitetssäkrad kunskap ger mer effektiv förvaltning	73
Kommunikation och kunskapsutbyte till stöd för ekosystembaserad förvaltning	74
Miljöövervakning och datainsamling	75
Uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmål	75
Uppföljning av Agenda 2030 genom genomförande av FN:s havskonferens i Lissabon samt Högnivåforum i New York	75
Mer effektiva processer för att samla in rätt data	76
Bättre kunskap om fiskbestånd	76
Myndigheten utvecklar övervakning för att bättre uppfylla kraven i EU-direktiven	76
Hur människans aktiviteter påverkar vattenmiljö	78
Effektiv användning av anslag	79
Förenklade analyser av miljöinformation från olika källor	80
Utvecklad förmåga till databaserad analys och visualisering	80
Utvecklad förmåga till rumsliga analyser av havsbotten	80
Generell satellitsatsning 2022	80
Satelliter och grunda områden 2022	80
Välförvaltnad miljöinformation	81
Förbättrad hantering av geografisk information	81
Internationella samarbeten bidrar till gemensamt lärande	81
Regionala och globala insatser för hållbar havsplanering och blå ekonomi	82
Insatser för ökad transparens inom fisket	82
Insatser för adaptiv förvaltning av marina skyddade områden	82
Samarbeten med enskilda länder	83
Stärkt svenskt utvecklingssamarbete för havsmiljön	83
Mål 5 – Ökad regel efterlevnad genom utvecklad fiskerikontroll och spårbarhet	84
Fiskerikontroll – styrning och samordning	85
Ökad transparens i kontrollarbetet	85
Samverkan med Kustbevakningen	85
Översyn av EU:s kontrollsystem	85
Fiskerikontroll – förvaltning och tillsyn	86
Kvotförvaltning	86
Fältkontroll	86
Kontroll av landningsskyldigheten	87

Uppdrag att föreslå hur försök med kamerabevakning kan genomföras	88
Sjöövervakning	88
Fiskerikontroll – utveckling och digitalisering	88
Förstärkning av fiskerikontrollen	89
Spårbarhet	89
Mål 6 – Ett kommunikativt ledarskap och medarbetarskap som stärker attraktiviteten som arbetsgivare	92
Ledning och styrning	93
Medarbetare	93
Sjukfrånvaro	94
Arbetsätt och arbetsformer	94
Strategisk kompetensförsörjning	95
Strategiskt arbetsmiljöarbete	95
Mål 7 – Ett utvecklat digitalt och innovativt arbetsätt genomsyrar verksamheten	96
Digital samverkan internt och externt	97
Utvecklad arkitekturstyrning för myndighetens digitalisering	97
Mål 8 – Rättssäkra och effektiva processer och ett kompetent beslutsfattande leder till god förvaltning	98
Dataskyddsombud	99
Internutbildningar	99
Upphandling	100
Föreskrifter	100
Sammanfattande tabeller	105
Ärenden	106
Overhead	108
Intäkter från avgifter och annan verksamhet	109
Fördelning av intäkter och kostnader enligt vald indelning av verksamheten	110
Finansiell redovisning	113
Verksamhetens utfall	114
Resultaträkning	114
Balansräkning	114
Resultaträkning	115
Balansräkning	116
Anslagsredovisning	117
Tilläggsupplysningar och noter	120
Redovisnings- och värderingsprinciper	120
Ersättningar till ledamöter i insynsrådet med mera	122
Noter	123
Sammanställning över väsentliga uppgifter	133

Generaldirektören har ordet

Havs- och vattenmyndighetens uppdrag blir allt viktigare. Vatten som resurs för ekosystemen och i det hållbara och klimatanpassade samhällsbygget blir allt tydligare. Rysslands invasion av Ukraina visar på behoven av väl förvaltade vattenresurser för att säkerställa dricksvatten, en trygg livsmedelsförsörjning och vikten av miljöanpassad vattenkraft i våra vattendrag. Vi ser samtidigt stora möjligheter att utveckla en blå ekonomi med ett hav i balans. Där vi både har ett attraktivt och hållbart fiske och vattenbruk, och kan möta ett ökat intresse från andra samhällsbehov som exempelvis havsbaserad vindkraft, mineralutvinning och så kallade marina genetiska resurser.

En bibehållen biologisk mångfald kräver restaurering av både sötvattens- och havsmiljöer. Den omfattande miljöanpassningen av vattenkraften är ett tydligt exempel. Att återställa habitat och vandringsvägar är helt avgörande om vi ska behålla bestånden av ål och andra vandrade arter. Restaurering av vattendrag i jordbrukslandskapet och skogsmiljöer är kritiskt viktig för att återställa ekosystemen. Många aktörer samarbetar och samverkar för att skapa förutsättningar för att Sverige ska nå miljömålen och lämna över ett samhälle till kommande generationer där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

I redovisningen av Havs- och vattenmyndighetens arbete år 2022 berättar vi om strategier och policys

som ger förutsättningar för långsiktiga förändringar för ett hållbart nyttjande av vatten, hav och fiskeresurserna. Vi berättar om vårt arbete nationellt, inom EU och globalt för att nå miljömålen och mål i Agenda 2030. Vi berättar om konkreta åtgärder i vatten- och havsmiljöer, där riksdagens beslut om åtgärdsmedel är avgörande för utvecklingen av långsiktigt hållbara och produktiva ekosystem.

Årsredovisning 2022 utgår från vår verksamhetsstrategi, som innehåller fem mål för verksamheten och tre interna mål. Målen är baserade på hållbarhetsmålen i Agenda 2030, på riksdagens miljö kvalitetsmål, samt nationella och EU-gemensamma strategier. Målen om levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, och hållbart nyttjande är långsiktiga och ger en inriktning för många års arbete. Under året har vi lagt ett stort engagemang i att förtydliga de mål och effektkedjor som ökar vår förmåga att planera och följa upp verksamheten, både de uppdrag myndigheten får och den löpande förvaltningen inom ramen för regeringens havs- och vattenpolitik.

Välkommen att läsa om förvaltningen av våra vatten och hav, de resultat vi uppnår och hur vi utvecklar våra arbetssätt, i samverkan, på regeringens uppdrag.

Foto: Anna Löfdahl

Jakob Granit
Generaldirektör

Foto: Ingvar Lagenfelt

Om Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndighetens uppdrag

Havs- och vattenmyndigheten, HaV, är en nationell förvaltningsmyndighet som genomför en sammanhållen havs- och vattenpolitik på regeringens uppdrag. HaV arbetar med bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, hav och fiskresurser. HaV jobbar för att öka kunskapen om våra hav och vatten så att människor förstår vilken viktig resurs det är för oss alla. I arbetet med att nå en hållbar samhällsnytta uppstår ofta målkonflikter som myndigheten behöver balansera inom gällande regelverk. HaV samarbetar med andra aktörer i Sverige, EU och globalt. Genom en kunskapsbaserad och koordinerad förvaltning arbetar vi från källa till hav med en ekosystemsansats, utifrån principen att människan är en väsentlig del av naturen och påverkar dess funktion.

Havs- och vattenmyndigheten är en statlig förvaltningsmyndighet som från och med 1 januari 2023 hör till Klimat- och näringslivsdepartementets ansvarsområde. Förvaltningsärenden som gäller yrkesfisket, fritidsfisket, fiskevården och vattenbruket hör dock till sedan 1 januari 2023 av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Vi finns över hela Sverige, med huvudkontor i Göteborg. Myndighetens uppdrag definieras i huvudsak av:

- › Havs- och vattenmyndighetens instruktion (2011:619).
- › EU-förordningar och direktiv inom havsmiljöområdet, vattenmiljöområdet och den gemensamma fiskeripolitiken.
- › Miljöbalken (1998:808) med tillhörande förordningar, till exempel vattenförvaltningsförordningen (2004:660), havsmiljöförordningen (2010:1341), havsplaneringsförordningen (2015:400) och miljötillsynsförordningen (2011:13).
- › Fiskelagen (1993:787) med tillhörande förordningar till exempel förordning om fiske, vattenbruk och fiskerinäringen (1994:1716).

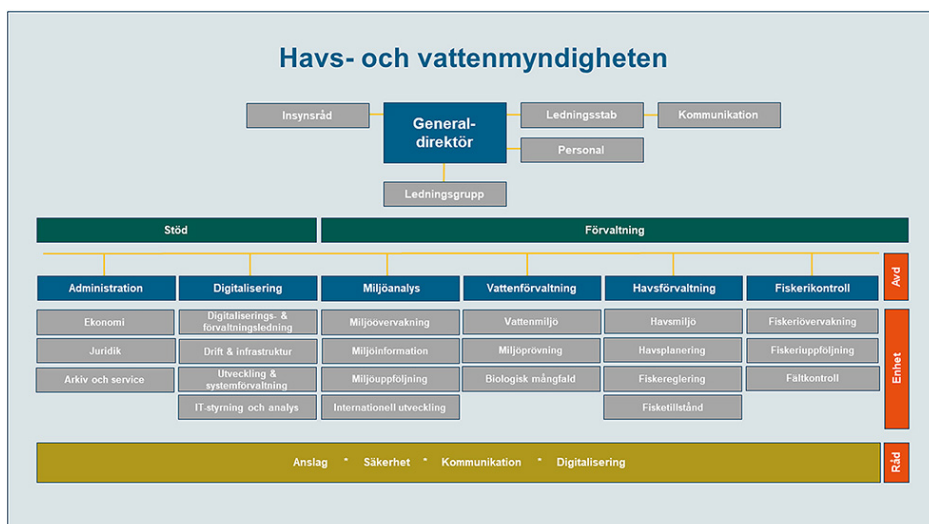
Utifrån uppdragen i det årliga regleringsbrevet och angivna förordningar tar HaV fram föreskrifter och vägledningar inom myndighetens ansvarsområden, förslag till havsplaner, åtgärdsprogram för havsmiljön samt samordnar vattenmyndigheterna. HaV tar fram strategier, handlingsplaner och förvaltningsplaner tillsammans med andra myndigheter. Vi genomför EU:s gemensamma fiskeripolitik och förvaltar den gemensamma fiskeresursen. Vi arbetar även inom regionala konventioner som Oslo-Pariskonventionen och Helsingforskonventionen och med andra länder för att skapa ett gott miljöarbete regionalt, globalt och bilateralt, och för att påverka internationellt regelverk och utvecklingsarbete. En viktig del av vårt arbete är att fördela havs- och vattenmiljöanslaget, som används av myndigheter och organisationer för att genomföra åtgärder för en bättre havs- och vattenmiljö.

Det är myndighetens ansvar att bidra till generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. HaV har ett särskilt uppföljningsansvar för målen "levande sjöar och vattendrag", "hav i balans samt levande kust och skärgård" samt "ingen övergödning". Målen antogs av Sveriges riksdag 1999 med planerad måluppfyllelse till 2030. HaV:s arbete utgår även från målen i Agenda 2030 som är en handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle, vilket har legat till grund för den nya treåriga verksamhetsstrategi som beskrivs nedan.

Organisation

Havs- och vattenmyndigheten är indelad i sex avdelningar samt en ledningsstab, personalenhet och internrevisor.

Myndigheten är en enrådsmyndighet enligt myndighetsförordningen (2007:515) vilket innebär att generaldirektören leder och styr arbetet och får råd av ett kompetent insynsråd.

Intern styrning och kontroll

Ledningssystem

Myndighetens ledningssystem tydliggör ansvar, rutiner och arbets sätt. Det ger förutsättningar att leva upp till kraven som ställs i förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603).

Ledningssystemet styr verksamheten så att HaV lever upp till ställda krav och det är samtidigt ett verktyg för utveckling och ständig förbättring av vår verksamhet.

Syftet med interna styrdokument är att skapa ordning och reda och att underlätta det dagliga arbetet i verksamheten.

HaV:s ledningssystem består, förutom av instruktion och regleringsbrev, av en övergripande treårig verksamhetsstrategi som anger inriktning och ambitionsnivå för åren 2021–2023. Strategin innehåller åtta mål, fem för sakverksamheten (1–5) och tre för det interna arbetet (6–8):

- › Levande sjöar och vattendrag
- › Hav i balans och levande kust och skärgård
- › Hav och vatten nyttjas hållbart
- › Ökad kunskap genom effektiv miljöövervakning
- › Ökad regelefterlevnad genom utvecklad fiskerikontroll och spårbarhet
- › Ett kommunikativt ledarskap och medarbetarskap som också stärker myndighetens attraktivitet som arbetsgivare
- › Ett utvecklat digitalt och innovativt arbets sätt genomsyrar verksamheten
- › Rättssäkra och effektiva processer och ett kompetent beslutsfattande leder till en god förvaltning

För att förtydliga målen och kunna följa upp arbetet har HaV tagit fram delmål samt årliga prestationer på avdelningsnivå och aktiviteter på enhetsnivå. Dessa olika målnivåer bildar verksamhetsplanen för året.

Kvartalsuppföljningar

Vid fyra tillfällen per år följer HaV upp verksamhetsplanen på prestationsnivå, det vill säga det som avdelningarna har ansvar för enligt verksamhetsplanen. HaV följer även upp budget och bemanningssituation samt om det finns särskilda risker som uppkommit i verksamheten.

Koordinering mellan ansvarsområden

Myndigheten koordinerar och samordnar frågor som berör flera verksamhetsområden, till exempel genom gemensamma avdelningsföredragningar. För bredare samordningsbehov arbetar HaV i program.

Programområden:

- › Vattenmiljö och vattenkraft
- › Fiskerikontroll 2027
- › Havsplaner 2.0
- › Nästa generation vatten
- › Globala programmet.

Råd

Till hjälp med att styra verksamheten har myndigheten fyra råd. De är rådgivande inför GD-beslut och består av chefer inom organisationen:

- › anslagsråd
- › digitaliseringsråd
- › kommunikationsråd
- › säkerhetsråd.

ÅTERRAPPORTERING

Miljöledning

Under 2022 har myndigheten beslutat om en ny miljöpolicy, en ny plan för internrevision av miljöledningssystemet och årliga interna miljömål för verksamheten. En ny mötes- och resepolicy har också tagits fram i enlighet med förordningen för miljöledningssystem i staten.

ÅTERRAPPORTERING

Utveckling av myndighetens system för ledning och styrning av arbetet

Under 2022 har myndigheten utvecklat målstrukturen utifrån vår instruktion, ett mer integrerat planerings- och uppföljningssystem och en tydligare effektuppföljning. Arbetet implementeras under 2023.

Säkerhetsarbetet

Säkerhetsarbetet på Havs- och vattenmyndigheten omfattar

- › fysisk säkerhet
- › personalsäkerhet
- › informationssäkerhet.

Arbetet samordnas av ett säkerhetsråd med representanter från olika delar av myndigheten, som säkerhetsskyddschefen, informationssäkerhetsansvarig, IT-säkerhetsansvarig, dataskyddsombud, HR-chef och lokalansvarig. Med anledning av det förhöjda säkerhetspolitiska läget har myndigheten intensifierat säkerhetsarbetet genom att utöka informationsinsatser och utbildning till medarbetare och chefer samt kartlagt verksamheten. Under året har rollen som säkerhetsskyddschef stärkts.

Säkerhetsskyddsarbetet bedrivs i enlighet med säkerhetsskyddslagen (2018:585) och samordnas av säkerhetsskyddschefen. Säkerhetsskydd syftar till att skydda den verksamhet och den information som är extra känslig ur ett nationellt säkerhetsperspektiv från sabotage och antagonistiska handlingar. Havs- och vattenmyndigheten kartlägger kontinuerligt om det föreligger säkerhetskänslig verksamhet hos myndigheten för att identifiera hot och sårbarheter och för att vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder.

HaV arbetar kontinuerligt med informationsklassning, mätning av informations-säkerhet och kontroll av behörigheter för ändamålsenlig hantering och skydd av både generell och säkerhetskänslig/säkerhetsskyddad information.

På grund av det förhöjda säkerhetspolitiska läget och med anledning av de incidenter som skett hos andra myndigheter under året, har HaV ökat medvetenheten och kunskapsnivån hos chefer och medarbetare, särskilt hos dem som hanterar säkerhetskänslig information.

Havs- och vattenmyndighetens instruktion och regeringsuppdrag

Myndighetens uppdrag styrs övergripande av myndighetens instruktion och myndighetens årliga regleringsbrev.

I tabell 1 finns en läsanvisning till hur HaV har uppfyllt dessa uppdrag och hur vi redovisar dem i årsredovisningen. Här visas även kopplingen mellan instruktion och prestationer.

Tabell 2 och 3 ger läsanvisning till återrapporteringskrav och regeringsuppdrag.

Tabell 1 – Uppgifter enligt Havs- och vattenmyndighetens instruktion

	Uppgifter enligt instruktion	Läs om i avsnitt / sidan
1 §	Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav.	Hela årsredovisningen
2 §	Myndigheten ska inom sitt ansvarsområde vara pådrivande, stödjande och samlade vid genomförandet av miljöpolitiken och verka för en hållbar förvaltning av fiskeresurserna.	Hela årsredovisningen
3 §	Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.	Uppföljning och utvärdering av miljö-kvalitetsmål, s. 75 Hela årsredovisningen
4 §	Myndigheten ska samordna uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålen "Ingen övergödning", "Levande sjöar och vattendrag" och "Hav i balans samt levande kust och skärgård". Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.	HaV:s insatser för Agenda 2030, miljö och klimat, s. 24
5 §	Havs- och vattenmyndigheten ska särskilt:	
1 p	Ansvara för den centrala tillsynsvägledningen under miljöbalken och samverka med länsstyrelserna för att åstadkomma ett effektivt tillsynsarbete.	Vägledning och strategiskt arbete, s. 36
2 p	Bevaka allmänna miljövärdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och domstolar samt lämna myndighetens synpunkter tidigt i processen.	Miljöprövningar, s. 40 Yttranden i tillstånds-ärenden, s. 40
3 p	Delta i miljöprövningar som gäller frågor som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för havs- och vattenmiljön eller fisket.	Miljöprövningar, s. 40 Yttranden i tillstånds-ärenden, s. 40
4 p	Vara samlade i vatten- och havsmiljöarbetet genom att samordna vattenmyndigheterna för genomförandet av vattenförvaltningsförordningen.	Övergripande förvaltning av sjöar, vattendrag och hav, s. 25
5 p	Arbeta med frågor som rör havsplanering.	Genomförande av nationell och internationell havsplanering, s. 67
6 p	Ha det övergripande ansvaret för fiskerikontrollen och ansvara för genomförandet av landningskontrollen.	Fiskerikontroll – förvaltning och tillsyn, s. 86
7 p	Inom sitt ansvarsområde ansvara för skydd av naturtyper och arter samt andra frågor om biologisk mångfald i sjöar, vattendrag och hav.	Hela årsredovisningen
8 p	I samråd med Naturvårdsverket fördela medel för miljöövervakning, uppföljning av miljökvalitetsmålen och internationell rapportering och efter samråd med övriga berörda myndigheter och organisationer ansvara för genomförandet av miljöövervakningen samt beskriva och analysera miljötilståndet inom sitt ansvarsområde.	Miljöövervakning och datainsamling, s. 75

	Uppgifter enligt instruktion	Läs om i avsnitt / sidan
9 p	<p>Ansvara för att samla in grundläggande information om fiskbestånden samt fisket och annat nyttjande i sjöar, vattendrag och hav och särskilt svara för att datainsamling och rådgivning i fråga om fiskbestånden och fisket bedrivs i enlighet med rådets förordning (EG) nr 199/2008 av den 25 februari 2008 om upprättande av en gemenskapsram för insamling, förvaltning och utnyttjande av uppgifter inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskapliga utlåtanden rörande den gemensamma fiskeripolitiken.</p>	<p>Miljöövervakning och datainsamling, s. 75</p>
10 p	<p>Inom sitt ansvarsområde främja forskning och utvecklingsverksamhet och delta i beredningen av Naturvårdsverkets miljöforskningsanslag till stöd för myndighetens och verkets arbete.</p>	<p>Förvaltningen ska bygga på vetenskaplig grund, s.73</p>
11 p	<p>Göra kunskaper om havs- och vattenmiljön, fisket och myndighetens arbete tillgängliga för myndigheter, allmänhet och andra berörda.</p>	<p>Hela årsredovisningen</p>
12 p	<p>Ansvara för uppföljning och utvärdering av de statliga bidrag som omfattas av förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag, förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt och förordningen (1998:1343) om stöd till fiskevården.</p>	<p>Åtgärdsarbete, s. 31</p>
13 p	<p>Följa upp och utvärdera de statliga bidrag som omfattas av viltskadeförordningen (2001:724) när det gäller förebyggande åtgärder och ersättning för skada som orsakas av säl och rapportera sådan uppföljning och utvärdering till Statens Jordbruksverk.</p>	<p>Viltskadeersättning, s. 69</p>
14 p	<p>Samverka med Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Sveriges geologiska undersökning och länsstyrelserna i frågor som har betydelse för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av havs- och vattenmiljön och för vattenbruket.</p>	<p>Åtgärdsarbete, s. 31</p>
6 §	<p>Myndigheten ska se till att de regelverk och rutiner som myndigheten förfogar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag.</p>	<p>Föreskrifter, s. 100</p>
7 §	<p>Myndigheten får bedriva tjänsteexport som är direkt kopplad till det utvecklingsarbete som myndigheten bedriver internationellt och som ligger inom ramen för det uppdrag som anges i denna instruktion, en annan förordning eller ett beslut som regeringen fattat. De sammanlagda intäkterna från myndighetens hela tjänsteexport får motsvara högst fem procent av myndighetens totala förvaltningskostnader.</p>	<p>Intäkter från avgifter och annan verksamhet, s. 110</p>

Tabell 2 – Åtterrapporering enligt regleringsbrev 2022

Mål och åiterrapporteringskrav	Läs om i avsnitt /sidan
<p>Genomförande av Agenda 2030 Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa hur myndigheten i sitt arbete med frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav har bidragit i genomförandet av målsättningarna i Agenda 2030. Myndigheten ska också redovisa hur myndigheten har samverkat med andra aktörer i arbetet med att genomföra Agenda 2030.</p>	<p>HaV:s insatser för Agenda 2030, miljö och klimat, s. 24</p>
<p>Ekosystembaserad fiskförvaltning Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa hur myndigheten arbetar för att en ekosystembaserad fiskförvaltning ska vara en integrerad del i att uppfylla målen i havs- och vattenförvaltningen samt miljömålen, särskilt med hänsyn till Gemensam strategi för fiskets framtid. Redovisningen ska även innehålla en beskrivning av hur Havs- och vattenmyndigheten samråder med berörda myndigheter, näringar och intresseorganisationer i frågan.</p>	<p>Ekosystembaserad fiskförvaltning, s. 59</p>
<p>Genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa resultat av de insatser som har gjorts för att genomföra regelverket för den gemensamma fiskeripolitiken och då särskilt avseende förstärkt fiskerikontroll, inklusive landningsskyldigheten.</p>	<p>Den gemensamma fiskeripolitiken, s. 59</p>
<p>Regleringar avseende fiske, inklusive bottentrålning i marina skyddade områden HaV ska redogöra för arbetet med att införa nödvändiga regleringar avseende fiske, inklusive bottentrålning, för att nå bevarandemålen i marina skyddade områden.</p>	<p>Bottentrålning, s. 54</p>
<p>Återställning av beståndet av europeisk ål Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa hur myndigheten i det svenska genomförandet av nationell och EU-reglerad förvaltning av ål säkerställt att alla åtgärder genomförts så att skyddet av beståndet prioriteras.</p>	<p>Återställning av beståndet av europeisk ål, s. 51</p>
<p>Hållbart nyttjande och hållbar förvaltning Havs- och vattenmyndigheten ska inom ramen för sitt arbete med ett hållbart nyttjande och en hållbar förvaltning av fiskresurserna redovisa hur myndigheten beaktat blå näringars, inklusive fiskerinäringens och vattenbrukets, förutsättningar och vilka effekter myndighetens arbete och förvaltningsbeslut har haft på fiskerinäringens utveckling och långsiktiga konkurrenskraft. Redovisningen ska särskilt belysa utvecklingen av det småskaliga kustnära fisket.</p>	<p>Hållbart nyttjande och hållbar förvaltning, s. 66</p>
<p>Redovisning av arbetet med att stärka det marina områdesskyddet HaV ska redovisa arbetet med att genomföra ramverket för marint områdesskydd inklusive säkerställande av funktionaliteten i nätverket av marina skyddade områden.</p>	<p>Ramverk för marina skyddade områden, s. 53</p>
<p>Myndighetens arbete med att utveckla redovisningen av effekter HaV ska redogöra för arbetet med att utveckla myndighetens redovisning av effekter.</p>	<p>Utveckling av myndighetens system för ledning och styrning av arbetet, s.15</p>

Mål och återrapporteringskrav

Läs om i avsnitt /sidan

Redogöra för hur myndigheten arbetat för att stärka sin informationssäkerhet

HaV ska redogöra för hur myndigheten arbetat för att stärka sin informationssäkerhet och för hur den planerar för att möta framtid behov, bland annat utifrån aktuella digitaliseringsbehov.

Säkerhetsarbetet, s. 16

Säkerställa den fiskeriberoende fångststatistiken från sjöar och kustområden

HaV ska redovisa hur myndigheten arbetar för att säkerställa att den oberoende fångststatistiken från sjöar och kustområden håller en hög kvalitet samt redovisa pågående insatser och resultat av insatser som har gjorts för att förbättra och förenkla datainsamlingen samt beståndsuppskattningen på detta område.

Bättre kunskap om fiskbestånd, s. 76

Förstärkning av fiskerikontrollen

HaV ska redovisa vilka åtgärder myndigheten genomfört för att förbättra och effektivisera den svenska fiskerikontrollen.

Förstärkning av fiskerikontrollen, s. 89

Spårbarhet av vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter

HaV ska redovisa hur myndigheten samverkar med Livsmedelsverket i syfte att förenkla och underlätta för såväl berörda företag som kontrollmyndigheter när det gäller spårbarhet av vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter. I sitt arbete ska myndigheterna bl.a. beakta Statskontorets rapport "En utvärdering av systemet för spårbarhet av vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter"(2021:12).

Spårbarhet, s. 89

Effekter av licensjakt på säl

HaV ska redovisa myndighetens arbete med att följa upp effekterna av licensjakt på säl. Av redovisningen ska det framgå hur effekterna utvärderats i enlighet med målen i förvaltningsplanen. Myndigheterna ska också redovisa hur myndigheten har samverkat med Naturvårdsverket samt hur möjligheterna för en geografisk fördelning och flerartsmodellen för förvaltning vidareutvecklats.

Effekter av licensjakt på säl, s. 52

Minskade utsläpp från tjänsteresor

Myndigheten ska redovisa hur den arbetar för att ta tillvara de erfarenheter av vad pandemin inneburit i fråga om minskade utsläpp från tjänsteresor. Myndigheten ska särskilt beskriva vad den kan göra för att fortsätta utveckla arbetssätt som innebär alternativ till fysiska möten och en allt mindre miljö- och klimatpåverkan, samtidigt som verksamhetens behov, myndighetens geografiska läge och andra förutsättningar beaktas. Myndigheten ska redovisa uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan. Redovisningen ska ske inom ramen för myndighetens miljöledningsarbete i enlighet med vad som gäller enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter samt genom deltagande i samverkansarbetet REMM som bedrivs vid Trafikverket.

Redovisas separat

Regeringsuppdrag

Tabell 3 – Regeringsuppdrag 2022

Rubrik	Från	Rapportering
Uppdrag med anledning av Gränsöverenskommelsen med Finland	Separat beslut 2014-02-06	2022-04-01
Uppdrag om förbättrad kunskap för hantering av förorenade sediment	Separat beslut 2019-07-04	2022-01-05 och slutredovisning 2023-01-09
China Europe Water Platform	Regleringsbrev 2020	2022-12-31
Högnivåmöte Stockholm +50	Regleringsbrev 2021	
Medelsanvändning anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Regleringsbrev 2022	2022-03-31
Medelsanvändning miljöövervakning anslag 1:2	Regleringsbrev 2022	2022-03-31
Uppdrag att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder i marina skyddade områden.	Separat beslut 2021-02-18	2022-03-31
Stöd inom Helcomarbetet	Regleringsbrev 2022	2025-12-31
Utvecklad tillsynsvägledning i fråga om tillsyn av vattenuttag	Regleringsbrev 2022	2023-01-31
Insamling och återvinning av fiskeredskap och fritidsbåtar	Regleringsbrev 2022	Årsredovisning 2022, 2023 samt slutgiltig redovisning 2025-02-01
Spårbarhet av vissa fiskeri- och vattenbruksprodukter	Regleringsbrev 2022	2022-09-30 och 2023-09-30
Uppdrag att kartlägga vattenförekomster	2021-12-16	2022-03-31
Uppdrag om att möjliggöra arbete hemifrån vid statliga myndigheter	Separat beslut 2021-12-09 med ändring 2021-12-23	2022-01-31
Uppdrag att bistå miljömålsrådet förlängt mandat till och med 2026-05-06	Separat beslut 2022-02-10	Redovisas löpande genom miljömålsrådet
Uppdrag om nya områden för energiutvinning i havsplanerna	Separat beslut 2022-02-10	2024-12-31
Uppdrag att göra en kunskapssammanställning av förutsättningarna och möjliga åtgärder för samexistens i områden med kommande vindkraftsetablering	Separat beslut 2022-02-10	2023-02-28
Uppdrag att utreda frågor om exklusivitet för anläggande av vindkraftsparker i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon	Separat beslut 2022-04-07	2022-11-30

Rubrik	Från	Rapportering
Uppdrag att medverka vid genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen (Dnr 00315-2022)	Separat beslut 2022-01-28	2024-01-31
Uppdrag att revidera den nationella planen för storskarv	Separat beslut 2022-05-12	2023-11-30 och 2024-11-30
Uppdrag att föreslå förbättringar av Sveriges genomförande av artikel 12.4 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter	Separat beslut 2022-01-26	2022-06-01
Uppdrag att analysera faktorer att beakta i ett system med överlåtbara fiskerättigheter	Separat beslut	2023-01-16
Uppdrag att inrätta ett övervakningsprogram för bifångst av tumlare	Separat beslut 2022-05-23	2022-09-01 och 2023-04-25
Uppdrag att på prov genomföra fiskeriförvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen	Separat beslut 2022-05-24	2022-11-30 och årligen till och med 2027-04-30
Uppdrag att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor	Separat beslut 2022-06-25	2023-02-01 och 2023-12-01
Uppdrag om översyn av förutsättningar för normsättning av ytvatten	Separat beslut 2022-09-08	2023-02-01 och 2023-12-01
Uppdrag att vidta energibesparingsåtgärder inom den statliga förvaltningen	Separat beslut 2022-09-01	2022-10-15 och 2023-04-15
Uppdrag att redovisa en uppföljning av indikatorerna för den maritima strategin för perioden 2020-2021	Separat beslut 2022-09-05	2023-02-17
Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik	Separat beslut 2020-12-10	Årligen till och med 2024
Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetssökande för praktik	Separat beslut 2020-12-10	Årligen till och med 2024
Uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att öka andelen anställda som arbetar hemifrån	Separat beslut 2020-12-22	Genomfört 2021-12-23

**Redovisning av Havs- och
vattenmyndighetens
verksamhet**

HaV:s insatser för Agenda 2030, miljö och klimat

Enligt regleringsbrevet för år 2022 ska HaV redovisa hur myndigheten bidragit till genomförandet av Agenda 2030 och hur vi samverkat med andra aktörer. Eftersom hela verksamheten bidrar till genomförandet av agendamålen gör vi en översiktlig summering i det här avsnittet, som visar vilka agendamål insatserna ger allra störst bidrag till.

ÅTERRAPPORTERING

INDIKATOR

Uppföljningen av miljömålen och Agenda 2030 är koordinerad

Övergripande förvaltning av sjöar, vattendrag och hav – mål 1, 6, 13, 14, 15

Under året har HaV tagit fram ett förslag till strategi för hållbar vattenresursförvaltning. Strategin har två syften: att utveckla och förstärka vattenförvaltningen så att den säkerställer samhällets samlade vattenbehov för energi, industri och hushåll samt gröna näringar i ett föränderligt klimat. Samt att bibehålla eller förbättra vattnets ekologiska, miljömässiga och hydrologiska tillstånd. Förslaget togs fram i dialog med representanter från nationella och regionala myndigheter, kommuner, universitet, intresseorganisationer och verksamhetsutövare. Läs mer under rubriken Hållbar vattenresursförvaltning som en strategisk samhällsfråga.

Under året har vi börjat genomföra det uppdaterade åtgärdsprogrammet för havsmiljön som omfattar Nordsjön och Östersjön. Läs mer under rubriken *Åtgärdsprogrammet för havsmiljön*. Under året har vi också planerat åtgärder i Helcoms aktionsplan för Östersjön och Ospars miljöstrategi för Nordostatlanten, läs mer under rubriken *De regionala havsmiljökonventionerna Ospar och Helcom*. HaV:s insatser bidrar både till ett mer välmående ekosystem och till ökad motståndskraft mot klimatförändring och klimatpåverkan genom havets funktion som kolsänka. Inom både Ospar och Helcom finns strategiska mål och åtgärder om klimatförändring, till exempel anpassning av åtgärder för att ta höjd för, och/eller motverka klimatförändring.

Tillsammans med Naturvårdsverket har HaV utlyst forskningsmedel för ett sjuårigt klimatprogram och genomfört en första granskning av förslag. Mer information om våra insatser kring forskningsmedel finns under rubriken *Kvalitetssäkrad kunskap ger en effektivare förvaltning*. HaV ansvarar också miljöövervakning i sjöar, vattendrag och hav. Miljöövervakningen ger oss mer kunskap om miljötillstånd, trender och behov i arbetet med förvaltning. Detta beskrivs mer utförligt under rubriken *Miljöövervakning och datainsamling*.

HaV har stöttat Regeringskansliet i internationella förhandlingar och processer som rör sjöar, vattendrag och hav. Till exempel i arbetet med konventionen om biologisk mångfald, konventionen om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet som livsmiljö för våtmarksfåglar, och konventionen om skydd av flyttande vilda djur. Vi har också deltagit i utvecklingen av ett internationellt bindande instrument under FN:s havsrättskonvention om bevarande, nyttjande, restriktioner och former för skydd av biologisk mångfald utanför nationell jurisdiktion (BBNJ). Det förväntas få stor påverkan på hur havsmiljön nyttjas.

HaV har stöttat Regeringskansliet i arbetet inom Arktiska rådet, speciellt inom det internationella området i Norra ishavet, där det råder fiskeförbud. Mer att läsa finns under rubriken *Arktiska rådet (PAME)*. HaV har också fortsatt arbeta med konventionen för att bevara levande marina resurser (CCAMLR). Under rubriken *Konventionen om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis* finns mer information.

Havsplanering

Havsplanerna bidrar till en hållbar användning av havets resurser och samexistens mellan olika verksamheter och användningsområden. Planerna ger förutsättning för att utveckla havsanknutna näringar samtidigt som en god miljöstatus kan nås och upprätthållas i havsmiljön. Under året har regeringen uppdragit åt Energimyndigheten att tillsammans med affärsverket Svenska kraftnät, Försvarmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Statens jordbruksverk och Sveriges geologiska undersökning peka ut områden för energiutvinning till havs, som motsvarar ytterligare 90 TWh (terrawatt-timmar) i årlig elproduktion. Vi ska också ställa samman kunskap om förutsättningar och åtgärder för samexistens mellan havsbaserad vindkraft, yrkesfiske, vattenbruk och naturvård. Mer information finns under rubriken *Genomförande av nationell och internationell havsplanering*.

Genom utbildning, expertstöd och teknisk träning bidrar HaV till att öka förmågan hos institutioner för havsplanering, havsförvaltning och blå näringar i Västra Indiska Oceanen. Insatserna har genomförts tillsammans med Nairobi konventionen med dess tio medlemsstater i Östafrika. Tillsammans med Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Göteborgs universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) har HaV utvecklat ett verktyg där samlad analys av människans påverkan på havsmiljön nu kan göras i ett område som omfattar närmare tio procent av världshaven. Läs mer under rubriken *Regionala och globala insatser för hållbar havsplanering och blå ekonomi*.

Åtgärder för havs- och vattenmiljö

HaV:s åtgärdsanslag för havs- och vattenmiljö är ett verktyg för att nå god ekologisk status samt god miljöstatus i våra vatten. Anslaget finansierar åtgärder som förbättrar, bevarar, restaurerar och skyddar havs- och vattenmiljöer. Mer om åtgärdsanslaget finns till exempel under rubriken *Åtgärdsarbete*.

Nedan beskriver HaV årets bidrag inom några tematiska områden med direkt koppling till agendamålen. Vissa av insatserna ingår i HaV:s åtgärdsprogram för havsmiljön och/eller finansieras genom åtgärdsanslaget.

Miljöprövning och energiomställning – mål 6, 7, 13, 14, 15

Havs- och vattenmyndigheten företräder staten när det gäller allmänna intressen och miljöintressen i miljöbalksprövningar i mark- och miljödomstolarna. HaV utgår från en helhetssyn på hållbart nyttjande för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Vi lägger därför fokus på prövningar av principiellt viktiga prövningar, som kan få stor inverkan på miljön.

Den energiomställning som pågår innebär en fortsatt stor mängd ärenden som rör vindkraft till havs. I dessa ärenden handlar miljöpåverkan exempelvis om etablering i grunda områden där myndighetens insatser minskar buller och påverkan på bottenmiljön, fisk och tumlare. Vid prövningar om tillstånd för verksamhet i stora gruvor, motverkar HaV:s insatser försämrad status i vattenmiljön, bland annat på grund av utsläpp av tungmetaller till vatten. Läs mer under rubriken *Miljöprövningar*.

Moderna miljövillkor i vattenkraften – mål 6, 7, 13, 15

Vattenkraft är viktigt för att nå målet om ett förnybart elsystem, för energi- produktionen och reglerförmågan. Kraftverken påverkar dock ekosystem och arter, så för att kombinera nytta för vattenmiljön med nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel, har HaV stöttat arbetet med att förse Sveriges vattenkraftverk med moderna miljövillkor. Vi har ett nära samarbete med Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna och vattenmyndigheterna. Andra viktiga aktörer är Energiföretagen, Vattenkraftens miljöfond och Svensk vattenkraftförening. Miljöanpassningen av vattenkraftverk med tillhörande dammanläggningar kan till exempel innebära fiskpassager, åtgärder för livsmiljöer och miljöanpassad vattenreglering. Läs mer under rubriken *Nationella planen – moderna miljövillkor för vattenkraften*.

Inom det internationella miljö- och klimatarbetet bidrar vi till fördjupad policydialog och kunskapsutbyte om hållbar vattenkraft mellan EU och Kina. Syftet är att stärka omställningsprocessen till en hållbar och fossilfri samhällsutveckling. Läs mer under rubriken *Samarbeten med enskilda länder*.

Fiske och vattenbruk – mål 1, 6, 13, 14, 15

HaV samordnar det nationella arbetet med en hållbar förvaltning av fiskeresurserna enligt EU:s fiskeripolitik. Samråd sker med fiskets organisationer och vid behov med intresseorganisationer och andra berörda aktörer. Under 2022 har arbetet dominerats av frågor som rör landningsskyldighet, fleråriga planer, tekniska regleringar och fastställande av fiskemöjligheter, inte minst i ljuset av Storbritanniens utträde ur EU. Läs mer under rubriken *Den gemensamma fiskeripolitiken*.

Vi har arbetat för en fiskereglering i marina skyddade områden som minskar oavsiktliga fångster av Östersjöstumblaren. I februari 2022 kom EU:s lagstiftning på plats för detta ändamål. HaV har också utformat och inrättat ett program för övervakning av oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande av marina däggdjur (tumlare) i Egentliga Östersjön och i Bälthavsområdet. Programmet ger mer kunskap för förvaltningen av tumlare inklusive åtgärder för minskade bifångster. Vi har också medverkat till nödvändig fiskereglering i marina skyddade områden i Kattegatt. I juli 2022 trädde en ny delegerad förordning från EU-kommissionen i kraft. Den ska skydda biologisk mångfald och motverka bifångst av tumlare och sjöfågel. Läs mer under rubriken *Regleringar av fiske, inklusive bottentrålning, i marina skyddade områden*.

Under år 2022 beslutade HaV om ändrade regler vid fiske med burar, som motverkar effekten av så kallat spökfiske. Läs mer under rubriken *Fiske med bur/tinor*.

På den svenska ostkusten har ett fredningsområde inrättats i Njutångersfjärden för att skydda vandrande arter. Läs mer under rubriken *Nytt fredningsområde*.

Under 2022 har vi gett SLU 22 uppdrag som rör utveckling av skonsamma, rovdjurssäkra och selektiva redskap. HaV har samordnat beslutat om projekten i samråd med Jordbruksverket och sekretariatet för selektiva redskap vid SLU Aqua. Fiskets organisationer har en aktiv roll i arbetet och lyfter aktuella behov i dialog med HaV. De projekt som genomförts under 2022 handlar om vidareutveckling av selektiv kräfttrål, vidareutveckling av tobistrål, skonsamt demersalt trålfiske, mobil push up-fälla för olika fiskarter, ryssja för abborre samt ett projekt för att öka användning av utvecklade redskap.

Under året fick HaV i uppdrag av regeringen att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt om utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön. Syftet är att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Ökad kunskap om effekterna av att flytta trålgränsen, kan komma att påverka framtida förvaltningsbeslut. Under hösten har myndigheten inlett arbetet med att ta fram fiskeridata från berörda medlemsländer. Dessa data ska ligga till grund för att identifiera försöksområden där åtgärden kan ge positiva effekter. Läs mer under rubriken *Uppdrag att på prov flytta ut trålgränsen*.

HaV:s fiskerikontroll bidrar till att Sveriges fiskekvoter inte överskrids och bidrar på så sätt till ett hållbart fiske med livskraftiga bestånd. Myndigheten utför kontroller av den fisk som fångas, landas, transporteras och säljs i Sverige. Läs mer om årets insatser under *Mål 5 – Ökad regelefterlevnad genom utvecklad fiskerikontroll och spårbarhet*. Havs- och vattenmyndigheten påbörjade arbetet med handlingsplan för vattenbruk under 2022. Handlingsplanen har tagits fram gemensamt med Jordbruksverket. Som ett första steg uppdaterade myndigheten tillsynsvägledningen för vattenbruk under 2022.

Utveckling av marint områdesskydd – mål 13, 14, 15

För att bibehålla biologisk mångfald och främja marina resurser och ekosystemtjänster behövs ett funktionellt nätverk av skyddade områden i kust och hav.

Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska EU uppnå 30 procent skydd till 2030. Därför undersöker HaV förutsättningarna för regionala förvaltningsråd som kan bidra till att skynda på arbetet med att komplettera nätverken av skyddade områden. Läs mer under rubriken *Marint områdesskydd*.

Under 2022 har HaV även bidragit till att höja kapaciteten för adaptiv förvaltning av marina skyddade områden i Västra Indiska Oceanen: Madagaskar, Komorerna och Tanzania inklusive Zanzibar. Målet är att utveckla det gränsöverskridande samarbetet och få en effektiv förvaltning av marina värden, som bas för en hållbar blå ekonomi. Viktiga regionala samarbetsparter är Nairobi konventionen och Western Indian Ocean Marine Science Association (WIOMSA). Mer information finns under rubriken *Insatser för adaptiv förvaltning av marina skyddade områden*.

Restaurering – mål 13, 14, 15

Restaurering ger fungerande nätverk av sammanhängande livsmiljöer för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, med ökad motståndskraft mot klimatförändringar. HaV:s vägledning och effektivisering av insatser för restaurering bidrar till det. Myndigheten utvecklar ramverk och strategier, samordnar och bygger kompetens för restaurering av limniska (sötvatten) och marina miljöer.

HaV finansierar ett stort antal restaureringsprojekt. Inom marin restaurering finns ett särskilt fokus på kustvattenmiljön och grunda havsvikar. Några konkreta exempel är restaurering av bottenvegetation som ålgräs och bruntång, återställning av trösklar, musselbankar samt rev med kallvattenkoraller på västkusten (utsjön). Ambitionen är att skala upp arbetet från mindre projekt till landskapsnivå. Under rubriken *Åtgärdsarbete* finns mer att läsa om restaurering i sjöar och vattendrag. HaV har startat utbildningar för restaurering av vattendrag i samverkan med Norge och Storbritannien. Vi har också inlett dialog och erfarenhetsutbyte med River Restoration Center i Storbritannien, för att om möjligt starta ett kompetenscenter för restaurering av vattenmiljöer i Sverige.

Övergödning – mål 6, 14

Under året har HaV utvärderat åtgärder mot övergödning för att säkerställa att åtgärdsanslaget används effektivt. Ospars miljögifts- och övergödningkommitté, som leds av HaV, har tagit fram nya bedömningsgrunder för övergödning, bland annat med hjälp av SMHI. Bedömningsgrunderna ger en bättre övergödningdiagnos för kommande statusbedömningar för Nordostatlanten (inklusive Västerhavet). Bedömningsgrunderna kommer också att ligga till grund för utveckling av hållbara belastningstak samt kommande rapportering av Agenda 2030. Läs mer under rubriken *Ospar*. HaV har också inlett studier som ska leda till än mer effektiv användning av åtgärdsmedel under kommande år. På HaV:s uppdrag har bland annat Stockholms universitet undersökt optimering av åtgärder. För att testa möjligheter med storskalig syresättning av Östersjön har HaV finansierat ett uppdrag hos SMHI att simulera pumpning samt kort- och långtidseffekter på syre och resten av ekosystemet. Resultaten tyder på att effekten blir kortvarig även vid investering i många, stora pumpsystem. Mer information om HaV:s insatser mot övergödning finns under rubrikerna *Lokala vattenvårdsprojekt LOVA*, *Övergödning – arbete enligt havsmiljöförordningen* samt *Övergödning i Östersjön*.

Marint skräp – mål 14, 15

Under året har myndigheten vidtagit åtgärder för att samla in uttjänta och förlorade fiskeredskap och återvinna dem för att främja en cirkulär och giffri ekonomi. Åtgärderna är effekten av ett regeringsuppdrag från år 2022 om insamling och återvinning av fiskeredskap och fritidsbåtar. Vi skapar också förutsättningar för städinsatser, främjar insamling och återvinning av fritidsbåtar och informationsåtgärder för att fiskeredskap inte ska förloras. Vi kartlägger hur stort problemet är med övergivna fritidsbåtar, ur ett livscykelperspektiv och tar fram förslag på åtgärder för att fler båtar ska återvinnas. HaV samarbetar med Naturvårdsverket om strandstädning och plast, med Jordbruksverket om finansiering av draggningsinsatser och med Transportstyrelsen om insatser inom sjöfart och hamnar. Läs mer om HaV:s internationella insatser kring marint skräp under rubriken *De regionala havsmiljökonventionerna Ospar och Helcom*.

Mål 1 – Levande sjöar och vattendrag

Målbeskrivning

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska restaureras och bevaras i Sverige och internationellt. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekosystemtjänster och vattenhushållande funktion ska bevaras. Utsläppen av näringsämnen till sjöar och vattendrag ska minska.

Åtgärdsarbete

Åtgärdsarbetet inom Levande sjöar och vattendrag får ofta en direkt effekt i vattenmiljöerna, även om det tar lång tid innan hela ekosystem har återhämtat sig. Åtgärderna stärker även förmågan att leverera ekosystemtjänster till samhället. Åtgärder för havs- och vattenmiljö, anslag 1:11, är ett viktigt verktyg för att genomföra regeringens sammanhållna politik för sjöar, vattendrag och hav samt för att uppnå våra miljömål och Agenda 2030. Genom anslag 1:11 stöds det nationella genomförandet av flera förordningar, som vattenförvaltningsförordningen, förordningen om områdesskydd och artskyddsförordningen. Strategiskt arbetar HaV med anslaget genom att:

- › Fokusera resurserna till områden där behoven och miljönyttan bedöms som störst.
- › Samordna länsstyrelsernas åtgärdsarbete för att gemensamt styra mot de nationella målen utifrån strategier.
- › Öka andelen medfinansiering från främst EU-fonder och på så sätt växla upp anslaget med ytterligare medel.
- › Utveckla systematisk uppföljning och utvärdering av både miljöeffekter och samhällsnytta.

Myndigheten fokuserar främst på åtgärder för att minska påverkan från människans aktiviteter uppströms och har därför dialog och samverkar med aktörer och myndigheter inom exempelvis energi, jordbruk, skogsbruk och industri. Dessutom krävs åtgärder för restaurering och rehabilitering av ekosystem i de situationer där det inte finns verksamhetsutövare idag.

Länsstyrelser, kommuner och andra organisationer är viktiga parter i det regionala och lokala åtgärdsarbetet. På regional och lokal nivå finns god kunskap om miljötillstånd och åtgärdsbehov. Stora delar av anslag 1:11 kanaliseras därför via länsstyrelserna som har en väl utvecklad struktur för hantering av bidrag. Utifrån fastställda förordningar och regionala åtgärdsrioriteringar hos länsstyrelserna fördelas anslaget vidare till lokala åtgärdsutförare som kommuner, andra organisationer och företag. HaV bidrar också till att utveckla frivilliga åtgärder och stärka lokalt åtgärdsarbete för att uppnå största möjliga miljöeffekt till minsta möjliga påverkan på verksamheter. Nedan ges några exempel på projekt och effekter av åtgärdsarbetet.

EU-finansiering stärker åtgärdsarbetet

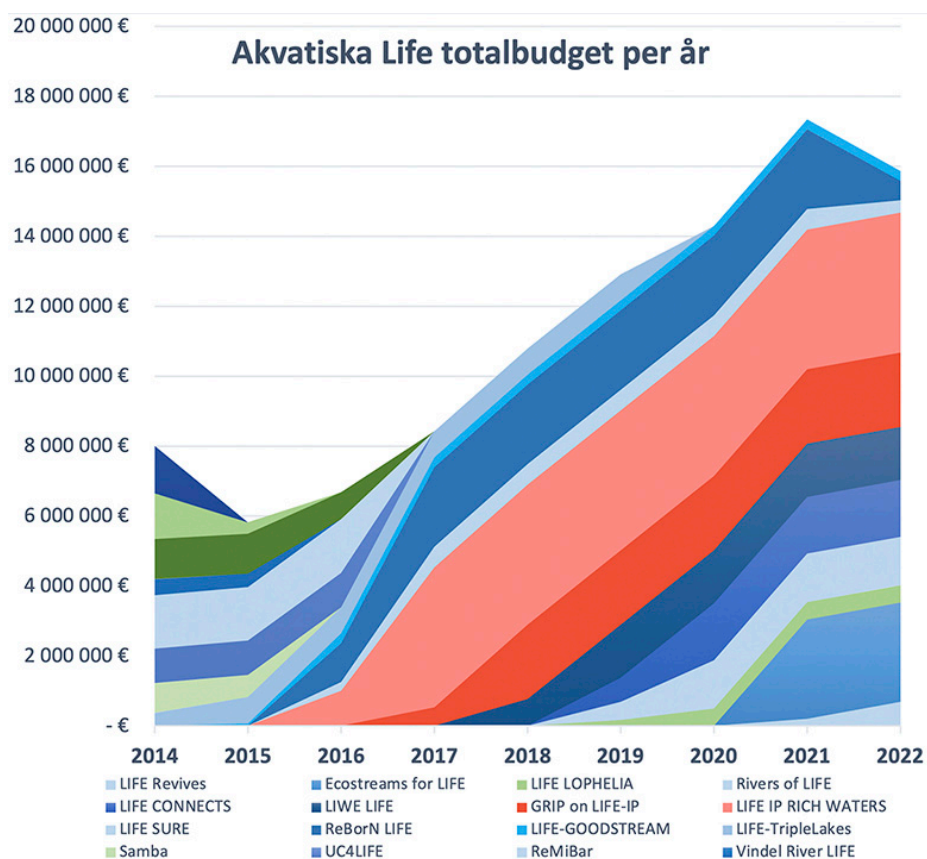
Det finansiella behovet i restaurering av sjöar, vattendrag och kust är mycket stort. Statliga medel täcker en viss del, men andra former av finansiering behövs. En betydande del av det totala restaureringsarbetet i sjöar och vattendrag bedrivs med stöd av EU-finansiering inom LIFE-projekt. Under 2022 medfinansierade Havs- och vattenmyndigheten tolv projekt med en samlad uppskattad budget på knappt 175 miljoner kronor. Medfinansieringen uppgick till cirka 43 miljoner kronor.

Effekten av samtliga EU-finansierade projekt genom LIFE beräknas leda till närmare 650 km restaurerade vattendrag och drygt 300 åtgärdade vandringshinder. Ett av de EU-finansierade projekten, ReBorn, som avslutades 2022, ledde till

- › 243 km återställda vattendrag
- › 109 hektar återskapade vattenhabitat
- › 14 679 lekbottnar för öring och lax
- › 58 procents ökning av antalet lokaler med utter längs med projektets vattendrag.

Under året har ett nytt LIFE-projekt, TRIWA, som medfinansieras av Havs- och vattenmyndigheten, beviljats av EU-kommissionen. Starten beräknas till våren 2023.

Samtliga dessa resultat är viktiga för Sveriges åtagande inom olika EU-direktiv och våra möjligheter att uppnå väl fungerande vattenmiljöer men även vattenanknutna landmiljöer som stränder och svämmiljöer. Projekten bidrar till vattensystem med naturliga processer som har viktiga funktioner i ett förändrat klimat.

Figur 1. LIFE totalbudget

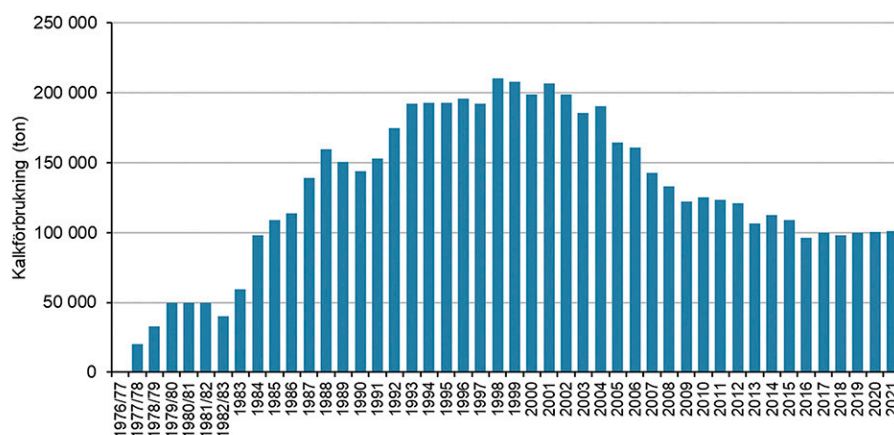

Kalkning mot försurning

Försurning är fortfarande ett problem även om det sura nedfallet har minskat betydligt. Kalkning av sjöar och vattendrag är en åtgärd för att motverka försurningens effekter och utgör en av de största och mest omfattande naturvårdsåtgärderna som har utförts i Sverige. Varje år sprids ungefär 100 000 ton kalk i cirka 2 700 sjöar och 9 000 km vattendrag. Havs- och vattenmyndigheten har det nationella ansvaret för kalkningsverksamheten och beviljar medel till länsstyrelserna för kalkningsåtgärder, effektuppföljning, planering och kontroll.

För att säkerställa att kalkningen ger hög effektivitet i rätt omfattning, arbetar Havs- och vattenmyndigheten med att ta fram en nationell strategi för kalkningen som beräknas vara färdig 2023.

Kalkningens måluppfyllelse och kostnader följs upp genom utvärdering av länsstyrelsernas årliga redovisning av nyckeltal och verksamhetsberättelser. Länsstyrelser med kalkningsverksamhet har redovisat regionala åtgärdsplaner för kalkning under perioden 2019–2023. Myndigheten har under 2022 genomfört dialogmöten med länsstyrelserna och lämnat synpunkter på åtgärdsplanerna. En viktig del av det regionala åtgärdsarbetet har varit att fortsätta med utökad vattenprovtagningen under höga flöden för att ge en mera rättvisande bild av försurningsituationen i landet.

Figur 2. Kalkförbrukning (ton) under perioden 1976–2021. 1976/77–1982/83 avser den så kallade försöksperioden.

Fiskevård

Både yrkesfiske och sportfiske är beroende av väl fungerande fiskpopulationer. Fritidsfisket omsätter idag närmare sex miljarder kronor. Fiskevårdsåtgärderna är viktiga för fisken, för bevarande av biologisk mångfald, för upprätthållande av naturliga ekosystemtjänster samt för en fungerande grön infrastruktur. På grund av nuvarande och historisk påverkan behövs olika former av åtgärder i vattenmiljöerna. Under 2022 delade vi ut 30 miljoner kronor till stöd till länens arbete med fiskevård. Fördelningen sker genom en fördelningsnyckel, utvecklad i samarbete med länsstyrelserna, där länens geografiska förutsättningar styr tilldelningen.

Enligt förordningen om stöd till fiskevården (1998:1343) kan bidrag användas till åtgärder som främjar fiskevården, främst i vatten där allmänheten har rätt att fiska gratis, men också för sjöar och vattendrag med fiskevårdsområden där fisket upplåts till allmänheten. Under senare år har fiskevården inriktats mot långsiktigt hållbara åtgärder, till exempel återställande av lek- och uppväxtområden som skadats av timmerflottning eller annan fysisk påverkan, men även åtgärder i dammar och trummor för att skapa fria vandringsvägar. Den här inriktningen stärker ekosystemen och ekosystemtjänsterna generellt och inte bara vissa fiskarter. Andra exempel på åtgärder är utsättning av fisk och flodkräfta.

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper

Ett åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper, ÅGP, innehåller en kunskapsöversikt, vision och mål samt angelägna åtgärder för att förbättra bevarandestatusen. Havs- och vattenmyndigheten har det nationella samordningsansvaret för de akvatiska åtgärdsprogrammen. Åtgärder inom ett ÅGP finansieras dels från HaV:s anslag 1:11 "Åtgärder för havs- och vattenmiljö" men också från andra budgetposter eller medel från aktörer som kommuner, icke statliga organisationer och företag.

Exempel på resultat de senaste åren är nyetablering av ålgräsängar, utrivning av vandringshinder och återskapade lekmiljöer för asp.

Under 2022 har vi arbetat med 21 olika ÅGP och fastställt åtgärdsprogram för flodnejonöga. ÅGP-arters krav på miljön gör ofta att andra arter gynnas av samma åtgärder. Flodpärlmusslan och ålgräs är sådana exempel. Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper stimulerar till engagemang och konkreta åtgärder på regional och lokal nivå.

Tillsammans med Länsstyrelsen Västra Götaland och SLU Artdatabanken höll vi en nationell konferens och en serie miniseminarier för ÅGP-handläggare från hela landet. Syftet är att utbyta erfarenheter och kunskap och på sikt ger samverkansfördelar på regional och nationell nivå.

Lokala vattenvårdsprojekt LOVA

Lokala vattenvårdsprojekt, LOVA, har fått stort genomslag i åtgärdsarbetet och finansierar allt ifrån information, kunskapsunderlag, genomförande av fysiska åtgärder till lokal åtgärdssamordning. LOVA-bidrag söks i hela landet och bidrar bland annat till minskad näringsbelastning samt restaurering och biotopvård som främjar skyddsvärda arter. Genomförandet drivs ofta av lokala åtgärdssamordnare, vilket har lett till fler åtgärder och ett ökat lokalt deltagande.

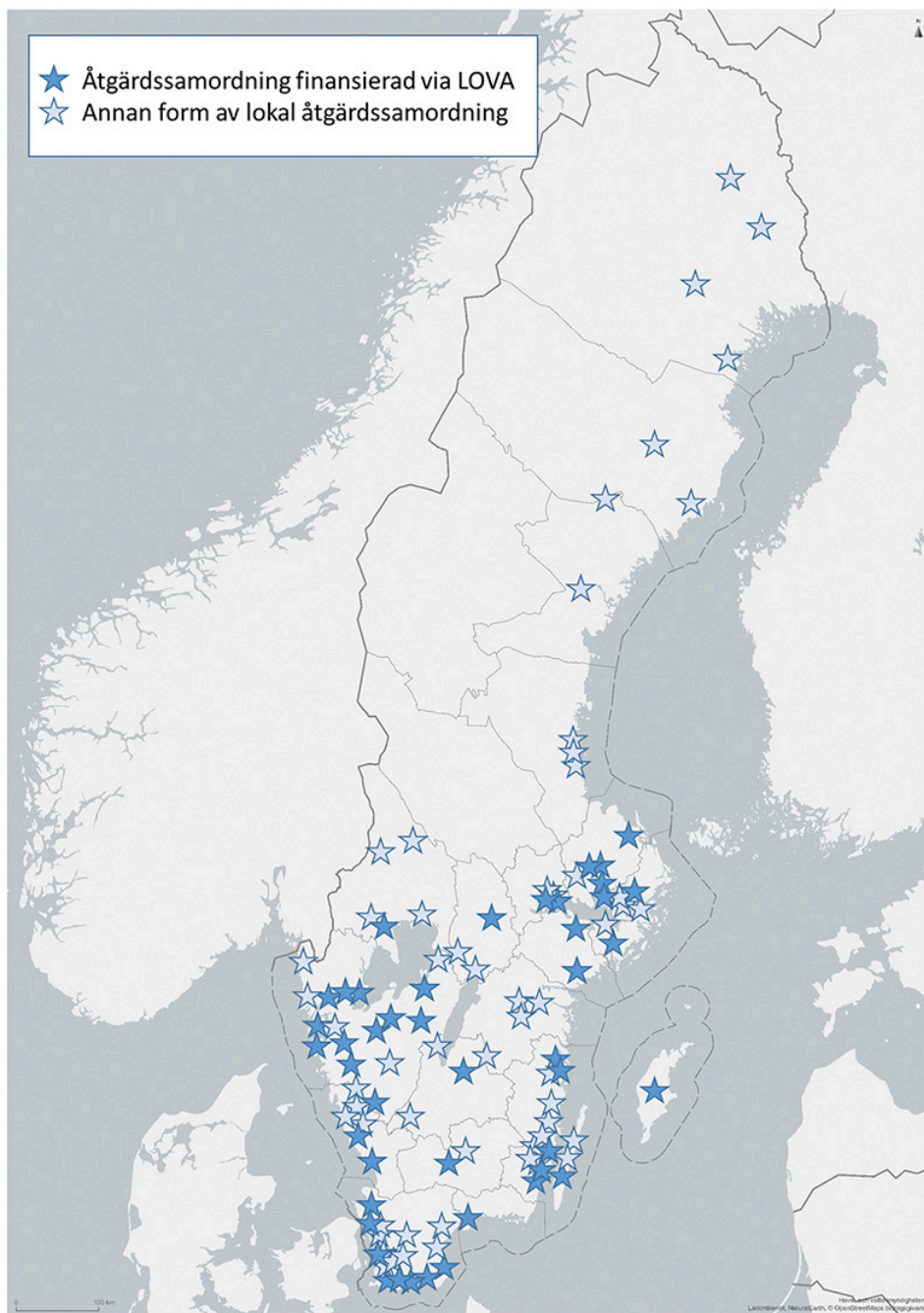
Havs- och vattenmyndigheten beslutade om en ökad budgetram för LOVA 2022, till 275 miljoner kronor. Länens prognoser följdes upp under våren vilket innebar att medel kunde omfördelas. Vi förväntar oss att det leder till att fler åtgärder genomförs än tidigare år.

Antalet lokala åtgärdssamordnare som finansieras via LOVA ökar, och uppgick till drygt 50 under 2022. Det finns också flera kommuner och organisationer som själva finansierar lokal samordning. De lokala åtgärdssamordnarna samverkar med och ger konkret stöd till markägare och verksamhetsutövare, ett arbetssätt som leder till fler frivilliga åtgärder mot övergödning. De vanligaste bidragen för att finansiera själva åtgärderna är LOVA (via Havs- och vattenmyndigheten), LONA (via Naturvårdsverket) och landsbygdsprogrammet (via Jordbruksverket).

Under 2022 beviljade länsstyrelserna 235 miljoner kronor till projekt som bidrar till att uppnå miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård. Totalt startades 326 projekt under året:

- › 146 nya LOVA-projekt inom kategorin minskad övergödning. Beviljat LOVA-bidrag: 91 miljoner kronor. Exempel på projekt är bland annat Vattenrike Nosaby (steg 1).
- › 15 nya LOVA-projekt med inriktning att minska fritidsbåtars spridning av miljöfarliga ämnen till miljön. Beviljat LOVA-bidrag: 13 miljoner kronor. Exempel på projekt är bland annat Rena båtbottnar i Mönsterås kommun.
- › Tre nya projekt inom kategorin förlorade fiskeredskap. Beviljat LOVA-bidrag: två miljoner kronor. Exempel på projekt är bland annat Operation spöknät.
- › 135 nya projekt inom kategorin andra åtgärder i vatten (restaurering i marin och limnisk miljö, biotopvård med mera). Beviljat LOVA-bidrag: 63 miljoner kronor. Exempel på projekt är bland annat Restaurering av Skagersholmsån med biflöden och Miljöåterställning Björkåns vattendrag, etapp 1.

- › 27 nya projekt inom kategorin stärkt åtgärdsarbete i avrinningsområden (åtgärdssamordning mot övergödning), varav flera är en förlängning på tidigare projekt. Beviljat LOVA-bidrag: 66 miljoner kronor. Exempel på projekt är bland annat Åtgärdssamordning för Göta älvs avrinningsområde nedströms Vänern.

Figur 3. Geografisk spridning av lokala åtgärdssamordnare 2022. Mörka stjärnor finansieras via LOVA och arbetar med åtgärder mot övergödning. Ljusa stjärnor har annan finansiering och arbetar med flera olika miljöproblem, framförallt övergödning och restaurering. Antalet ljusa stjärnor är inte komplett, men helheten visar på många drivande lokala aktörer i åtgärdsarbetet.

Vägledning och strategiskt arbete

Vägledning inom vattenförvaltning

HaV har under första och andra kvartalet 2022 remitterat ett paket av vägledningar som berör vattenförvaltningens tillämpning och genomförande. Målet är att kunna fastställa korrekta kvalitetskrav i ytvattenförekomster. Paketet omfattar:

- › Vägledning för förklarande av kraftigt modifierade vatten (KMOV)
- › Vägledning om annat sätt
- › Vägledning för definition av ekologisk potential
- › Vägledning om beslut om förlängd tidsfrist och mindre stränga kvalitetskrav (undantag).

I anslutning till remissen för vägledningen om undantag ingår bilagor som specifikt rör bedömning av orimliga kostnader, förlängd tidsfrist med skälet naturliga förhållanden samt kriterier för bedömning av kulturmiljö vid förklarande av kraftigt modifierade vatten (utarbetad av Riksantikvarieämbetet). Arbete med vägledningarna fortsätter och beslut fattas preliminärt under 2023.

Rapportering till EU-kommissionen

HaV är ansvarig myndighet för rapportering till EU-kommissionen enligt vattenförvaltningsförordningen. Arbetet sker i sexåriga cykler. Under 2022 rapporterades förvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen för perioden 2022–2027. En utökad digital rapportering kommer att ske under 2023.

Stärkt skydd av sjöar och vattendrag med höga natur- och kulturvärden

Vattendragmiljöer med höga natur- och kulturvärden kan spela en stor roll som en bank för arter och naturtyper när andra sjöar och vattendrag i samma avrinningsområde ska förbättras. Återhämtningen går snabbare om det finns kärnområden som knyts samman med grön infrastruktur.

I januari 2022 publicerade Havs- och vattenmyndigheten Nationell strategi för skydd av sjö- och vattendragmiljöer med höga natur- och kulturvärden (rapport 2021:21). Strategin togs fram i samverkan med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet utifrån ett uppdrag i Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2017. Syftet med strategin är att öka takten i arbetet med att skydda fler värdefulla sjöar och vattendrag. Den nya strategin bygger på en utvärdering av tidigare arbete som visat att skyddet sjöar och vattendrag framskrider långsamt och att målen satta i Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer (Naturvårdsverket 2007) inte har uppnåtts. Publiceringen av strategin har bidragit till att sprida kunskap om vikten av att skydda sjöar, älvar, åar och bäckar och höjer förväntningarna på att alla mål i strategin verkställs planenligt. Under senhösten 2022 startade Havs- och vattenmyndigheten arbetet med att

uppdatera den GIS-baserade databasen Värdefulla vatten. Det är en nationell sammanställning över sjö- och vattendragmiljöer med kända höga värden och miljöer som kan nå höga värden efter att restaureringsåtgärder har genomförts. Databasen är ett viktigt nationellt underlag för prioriteringar av områdesskydd och restaureringsåtgärder. Revideringen ger de nationella, regionala och lokala aktörerna ett uppdaterat och lättillgängligt kunskapsunderlag – ett verktyg för effektivt bevarande av värdefulla natur- och kulturvärden i vattendrag och sjöar.

Restaurering av sjöar och vattendrag bidrar till miljömålen

Restaurering av sjöar och vattendrag är viktigt för att uppnå flera av miljömålen, bidra till reducerade klimatutsläpp och är en viktig del av klimatanpassningen. Naturbaserade lösningar är ofta effektiva för att hantera både översvämningar och vattenbrist samt att fungera som naturliga filter. Om vatten kan hållas kvar i landskapet under perioder med torka, kan förmågan att suga upp mer vatten under höga flöden minska kostnaderna i samhället. Naturliga kantzoner lagrar kol och minskar risken för höga temperaturer i vattenmiljön.

Idag finansieras restaurering främst genom det allmänna villkoret, fiskevård samt LOVA-medel. Vi medfinansierar även några större EU-projekt som bidrar till restaurering i sötvattensmiljöer (limnisk restaurering). Trots dagens fragmenterade finansiering är limnisk restaurering en relativt stor verksamhet och har omsatt cirka 120 miljoner av åtgärdsanslaget 1:11 under 2022. För att optimera verksamheten har en strategi för restaurering av sjöar och vattendrag arbetats fram under 2021 och 2022. Strategin är både pådrivande, stödjande och samlande för frågor om restaurering av sjöar och vattendrag. Den ska användas för att prioritera verksamheten för att på ett effektivt sätt uppnå miljömålen och Sveriges internationella åtaganden.

Under året har en rapport om restaurering av vattendrag med finare sediment tagits fram av Länsstyrelsen i Östergötland på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Vägledningen är viktig för åtgärder inte minst i jordbrukslandskapet.

Vägledning för tillsyn av invasiva främmande arter

Invasiva arter i vattenmiljöer är ett växande hot på grund av varmare klimat och ökad handel med djur och växter. Arter som normalt inte klarar sig i kallare klimat kan numera snabbt sprida sig utan större konkurrens. Kostnaden för samhället att åtgärda dessa arter kan snabbt bli mycket stora.

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för arbetet med att förebygga, hantera och motverka spridning av vattenlevande invasiva främmande arter. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för vägledningen för berörda tillsynsmyndigheter och stöd till länsstyrelser, kommuner och andra nationella myndigheter i deras arbete med dessa arter. Målet är regelefterlevnad och en minskad risk att dessa arter skadar den nationella biologiska mångfalden och människors hälsa.

Under året har en tillsynsvägledning utvecklats som beskriver roller och ansvarsfördelning för olika aktörer som arbetar med invasiva akvatiska arter. Vägledningen har implementerats genom bland annat seminarier för tillsynsmyndigheter och kommer att kompletteras för bland annat tillsyn inom zoo- och trädgårdshandeln. Tack vare vägledningen kommer tillsynen av invasiva akvatiska arter att kunna genomföras mer enhetligt och effektivt. Resultatet kommer att följas upp.

Nationell strategi för miljöbalkstillsyn

Havs- och vattenmyndigheten har, tillsammans med andra nationella miljöbalksmyndigheter, tagit fram en treårig nationell strategi för miljöbalkstillsyn (3 kap 19 § miljötillsynsförordningen). Strategin trädde i kraft den 1 januari 2022. Syftet är att myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidrar till ökad likvärdighet i tillsynen och underlättar planering av tillsyn. Under 2022 har tillsynsvägledning lämnats till tillsynsmyndigheterna via till exempel vägledning på Havs- och vattenmyndighetens webbplats, webinarier och arbetsmöten.

Stärkt vägledning för tillsyn av små avloppsanläggningar

Det finns fortfarande ett mycket stort antal små avloppsanläggningar som inte uppfyller grundläggande skyddsnivå enligt lagstiftningen. Miljörisken varierar, men utan tillräcklig rening kommer näringsämnen, miljögifter och läkemedelsrester ut i vattenmiljöer och orsakar skador på både miljö och hälsa. Genom aktiv tillsyn är utvecklingen positiv men arbetet behöver utvecklas.

Havs- och vattenmyndigheten har enligt 3 kap 5 § 3p miljötillsynsförordningen tillsynsvägledningsansvar för enskilda (små) avlopp. Under året har vägledningen från 2015 uppdaterats och är nu webbaserad. Nya rättsfall från mark- och miljööverdomstolen innebär att vägledningen har förtydligats när det gäller bland annat rättskraften i ett miljöbalkstillstånd. Erfarenheter från kommunala projekt, som finansierats med LOVA-medel och nya forskningsresultat som HaV tagit initiativ till, har arbetats in.

I vägledningen finns också ett nytt avsnitt om riskklassning av små avloppsanläggningar. Riskklassningen ger kommunerna stöd i tillsynsprioriteringen så att tillsynen riktas dit där den gör mest nytta ur ett hälso- och miljöperspektiv. Metoden för riskklassning ger också förutsättningar för större samsyn mellan kommuner.

Vägledningen för tillsyn sprids genom webinarier där berörda inspektörer från kommuner med tillsynsansvar och länsstyrelsen med vägledningsansvar deltar kostnadsfritt.

Vindkraft, en kraftigt växande elproduktion

Vindkraft som energikälla utvecklas just nu mycket snabbt. Redan 2025 bedömer Energimyndigheten att utbyggnaden av vindkraften uppnår 50 TWh/år. En stor del av ökningen av vindkraft bedöms att ske i form av havsbaserade anläggningar.

Havs- och vattenmyndigheten arbetar med havsbaserad vindkraft på flera olika sätt, bland annat genom havsplaneringen och deltagande i prövningar för nya projekt. På grund av ett stort antal vindkraftsprövningar i havet uppkommer många frågor om vindkraftens miljöpåverkan på marint liv och även kring juridiska aspekter och planering.

Under 2022 har vi samlat information om havsbaserad vindkraft på myndighetens webbsida för att tydliggöra viktiga aspekter när det handlar om prövningar av havsbaserad vindkraft. Informationen kan underlätta för verksamhetsutövare och handläggare på andra myndigheter att ta fram relevanta underlag eller fatta beslut i ärenden som rör havsbaserad vindkraft. Genom att sammanställa och samla rätt information på ett ställe kan kvaliteten på både ansökningar och yttranden från olika instanser förbättras vilket leder till en mer effektiv prövningsprocess.

Det senaste året har HaV även deltagit vid flera handläggartreffen för kustlänsstyrelserna, med fokus på havsbaserad vindkraft, och informerat om aktuella frågor som havsplanering, miljöpåverkan (exempelvis undervattensbuller) och juridiska frågor.

Hållbar vattenresursförvaltning som en strategisk samhällsfråga

Vatten är en allt mer strategisk resurs för samhällets utveckling och behövs för våra ekosystems funktion, men även för nyttjandet i form av energiproduktion, gröna näringar, industri och hushåll. Hållbar vattenresursförvaltning handlar om att säkerställa ett helhetsperspektiv i förvaltningen av vattenresurserna och dess nyttjande. Det innebär en planering och förvaltning som utgår från avrinningsområdets eller kustområdets förutsättningar.

Havs- och vattenmyndigheten tog under 2022 fram ett förslag till strategi för en hållbar vattenresursförvaltning. Förslaget belyser hur dagens vattenförvaltning behöver utvecklas för att möta morgondagens utmaningar då det framtida vattenlandskapet behöver bidra till minskad klimatpåverkan, klimatanpassning, livsmedels-, energi- och råvaruförsörjning, samtidigt som Sveriges miljömål ska uppnås och den biologiska mångfalden stärkas. Strategin ska säkerställa samhällets och naturens samlade vattenbehov och minska riskerna vid torka och översvämning. Ambitionen är att visa på utvecklingsbehov inom olika områden.

Förslaget till strategi bygger på dialoger med ett stort antal aktörer samt en analys av Sveriges vattenresurser ur olika perspektiv. Myndigheten har identifierat hinder och möjligheter inom befintlig styrning, reglering, organisering och arbets sätt. Resultaten har publicerats i en rapport som ger en samlad bild av Sveriges sötvattenresurser, dess nyttjande och lagstiftning. I rapporten lämnar myndigheten tolv rekommendationer för att utveckla vattenförvaltningen. Rekommendationerna visar på behovet av att lyfta vattenfrågan till att bli en central samhällsfråga som behöver tydligare styrning med en tydlig målbild och prioritering, samordning och samverkan mellan olika sektorer på olika nivåer. Vattenresursen och markanvändningen behöver förvaltas genom en långsiktig och förebyggande planering och på avrinningsområdesnivå. Allt som sker inom ett avrinningsområde i form av utsläpp, markanvändning, vattenuttag och annan påverkan avgör hur mycket vatten som finns tillgängligt och vilken kvalitet det har. Vidare behövs en effektivare vattenanvändning genom en god hushållning och hållbara lösningar som planering av våtmarker med olika syften, åtgärder mot minskat läckage eller återvinning av vatten med olika kvaliteter, utbyggnad av blågrön infrastruktur samt naturbaserade lösningar för samhällets klimatanpassning. För att effektivisera användning i större skala behövs olika styrmedel.

Myndigheten har påbörjat ett internt arbete med att styra både förvaltning och finansiering av åtgärder mot en hållbar vattenresursförvaltning som har sin utgångspunkt i avrinningsområdena.

Miljöprövningar

Miljöprövning för att skapa balans mellan ekosystemens behov och nyttjandet

Miljöprövningarna är ett viktigt verktyg för att bland annat säkerställa balansen mellan att bibehålla ekosystemens förmåga att leverera ekosystemtjänster och samhällets behov att nyttja vattenresursen. Genom medverkan i relevanta ärenden med väl beredda yttranden av god kvalitet bidrar HaV till att utveckla juridisk praxis så att vattenmiljöer nyttjas på ett hållbart sätt. Ett annat viktigt skäl är att beredningen bidrar till en samsyn i centrala frågeställningar där Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för vägledning gentemot andra aktörer i samhället.

Havs- och vattenmyndigheten deltar i flera miljöprövningsprocesser. De är viktiga verktyg för att nå miljömålen och EU-direktiven. Under året har Havs- och vattenmyndigheten medverkat i prövningar av flera vattenverksamheter och miljöfarliga verksamheter som har eller kan få stor påverkan på hav, sjöar och vattendrag, se tabell fyra. Under året har särskilt fokus lagts på havsbaserad vindkraft då denna ärendegrupp ökat stort i antal. Bevakningen av vattenkraftsärenden har ökat och gruvor är en annan ärendegrupp som prioriterats. Gemensamt för dessa ärendegrupper är deras stora betydelse för energiomställningen samtidigt som deras effekter på naturmiljön ofta är betydande.

Tabell 4 – Yttranden i tillståndsärenden

Typ av yttrande	2022	2021	2020
Yttranden till mark och miljödomstol, mark- och miljööverdomstol, antal	39	44	70
Remissyttranden till andra myndigheter, antal	85	80	45
Samrådsyttranden (kommuner, enskilda, konsulter med flera), antal	152	34	28
Summa	276	158	143
Totalt antal inkomna ärenden	1233	1153	1223
HaV:s kostnad inklusive OH, tkr	5244	3201	3 651
HaV:s kostnad exklusive OH, tkr	3405	2092	2 450

På grund av vakanser under första halvåret är antalet mål i domstol lägre 2022 än tidigare år. Den nationella planen för omprövning av vattenkraften och utvecklingen av vindkraft till havs har genererat fler remisser och samråd, och dessa ärendegrupper har prioriterats. Likaså har gruvprövningar varit högt prioriterade. Tabellen visar antalet inkomna ärenden från domstolar, andra myndigheter och övriga intressenter, hur många av dessa remisser som HaV yttrat sig över och vad det kostat. Förutom att yttra oss över mål i domstol deltar HaV i ett antal huvudförhandlingar i miljöbalksprövningar varje år. Arbetet inför och medverkan vid dessa förhandlingar visas endast som kostnad i tabellen.

Mål 2 – Hav i balans samt levande kust och skärgård

Målbeskrivning

Västerhavet och Östersjön ska ha en god miljöstatus och en långsiktigt hållbar produktionsförmåga samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras och skyddas. Svenska och internationella utsläpp av näringsämnen till haven ska minska. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. På global nivå har HaV en utvecklad samverkan med andra länder mot gemensamma mål.

Ett samlat genomförande av svensk havsmiljöförvaltning

I Sverige genomförs havsmiljödirektivet med stöd av miljöbalken, havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. Arbetet enligt havsmiljöförordningen bygger på en ekosystembaserad metod för förvaltning av verksamheter som berör alla belastningar och aktiviteter som påverkar havets miljötillstånd och ska leda till att bevara eller uppnå god miljöstatus. Förvaltningen har en tydlig koppling till den maritima strategin och är anpassningsbar genom att alla moment uppdateras under de sexåriga förvaltningsperioderna. Arbetet med havsmiljöförvaltningen är ett mycket viktigt bidrag för att uppnå flera svenska miljö kvalitetsmål, EU:s mål och för att nå FN:s globala hållbarhetsmål 14, Hav och marina resurser.

Genomförandet av havsmiljödirektivet leds av EU-kommissionen och medlemsländerna tillsammans med de fyra regionala havsmiljökonventionerna, frivilligorganisationer inom miljöområdet och ett antal branschorganisationer. HaV är aktiv i alla grupper och är delegationsledare för Sverige i alla grupper utom en. HaV tar fram underlag till instruktioner för möten med den strategiska koordineringsgruppen, en expertgrupp under EU-kommissionen, till de marina direktörerna samt för andra grupper vid behov. Den regionala koordineringen sker inom havsmiljökonventionerna Oskar (Nordostatlanten) och Helcom (Östersjön).

Det nationella arbetet enligt havsmiljöförordningen

Den senaste bedömningen av miljötillståndet och uppdateringen av havsmiljöföreskrifterna, gjordes 2018 och ska nästa gång beslutas 2024 efter samråd under 2023.

Under 2022 har arbetet fokuserat på att uppdatera och ta fram nya indikatorer. Uppdateringarna innebär till exempel utveckling av metoder för bedömning eller uppdaterade tröskelvärden. Tröskelvärde är ett mått som används i indikatorerna för att bedöma kvalitetsnivå och bidrar till bedömningen av om god miljöstatus uppnås. Utvecklingen sker för en bättre samordning med andra länder inom de marina regioner som Sverige tillhör och för att åtgärda brister som påpekats från EU-kommissionen. Av dagens 46 indikatorer är det drygt 30 som uppdateras. Arbetet pågår också med cirka 15 nya indikatorer. Bedömningen av miljötillståndet kommer till största delen att ske under våren 2023, men planering, beställningar och andra förberedelse har gjorts under 2022.

Inledande bedömning och uppdatering av havsmiljöföreskrifterna (HVMFS 2012:18)

Den senaste bedömningen av miljötillståndet och uppdateringen av havsmiljöföreskrifterna gjordes 2018 och ska nästa gång beslutas 2024 efter samråd under 2023.

Under 2022 har arbetet fokuserat på att uppdatera och ta fram nya indikatorer. Uppdateringarna innebär till exempel utveckling av metoder för bedömning eller uppdaterade tröskelvärden för en bättre samordning med andra länder inom de marina regioner som Sverige tillhör och att åtgärda brister som påpekats från EU-kommissionen. Av dagens 46 indikatorer är det drygt 30 som uppdateras. Arbetet pågår också med cirka 15 nya indikatorer. Bedömningen av miljötillståndet kommer till största delen att ske under våren 2023. Planering, beställningar och andra förberedelser har skett under 2022.

Åtgärdsprogrammet för havsmiljön

I december 2021 beslutade HaV om ett uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön som gäller under 2022–2027. Programmet är en del av genomförandet av Havsmiljöförordningen och samlar strategiskt åtgärdsarbete för att miljö-kvalitetsnormerna för havsmiljön ska kunna följas. Under 2022 har vi arbetat med planering och att starta åtgärder. Flera av åtgärderna i föregående åtgärdsprogram fortsätter i det uppdaterade åtgärdsprogrammet som totalt innehåller 46 åtgärder, varav 14 åtgärder är nya. Åtgärderna rör de tematiska områdena:

- › främmande arter
- › fiskar och skaldjur som påverkas av fiske
- › övergödning
- › havsbottnens integritet
- › bestående förändringar av hydrografiska villkor
- › farliga ämnen
- › marint skräp
- › undervattensbuller
- › biologisk mångfald inklusive marina skyddade områden och restaurering
- › marina näringsvävar.

HaV följer årligen upp genomförandet av åtgärdsprogrammet. De myndigheter som ansvarar för genomförandet rapporterar status i åtgärdernas genomförande (aktivitetsuppföljning) och kostnadsuppföljning. Återrapporteringen är också underlag för rapportering till EU-kommissionen.

Sjöfartens miljöpåverkan

Inom åtgärd 38 i åtgärdsplanen för havsmiljön, minimera miljöpåverkan från sjöfart till den marina miljön, har HaV, Transportstyrelsen och Kustbevakningen arbetat tillsammans med frågan om tankrengöringar från kemikalietankers. Syftet är att minska antalet utsläpp och därmed miljöpåverkan. En dialog med branschen har inletts, med förslag på åtgärder.

Vi har också konstaterat att kommunikationen med Kustbevakningen behöver förbättras. Det blev tydligt i samband med utsläppet av tallolja i Bottenhavet i juni. Eftersom HaV inte är en bevakningsansvarig myndighet, och därmed inte har en tjänsteman i beredskap, skapades nya rutiner så att HaV snabbt får information om större utsläpp och därmed kan förbereda åtgärder.

Ekosystembaserad havsförvaltning – pilotområden

Pilotområden för en ekosystembaserad havsförvaltning är ett treårigt projekt för att utveckla en regional förvaltningsmodell för ekosystembaserad havsförvaltning. Projektet genomförs i tre regionala/lokala pilotområden (Stockholms skärgård, Södra Bottenhavet och 8-fjordar i Bohuslän). Aktörerna i pilotområdena driver lokalt, regionalt och nationellt förändringsarbete för att nå miljömål via regionala och lokala åtgärder och att uppnå god miljöstatus enligt havsmiljödirektivet. Målet är att utveckla en modell för regional ekosystembaserad havsförvaltning som kan appliceras i flera kustregioner i Sverige där offentliga institutioner, verksamhetsutövare och medborgare gemensamt kan bidra till en god havsmiljö. Projektet bygger i hög grad på lokal delaktighet. Det samlar kommuner, regioner och länsstyrelser samt intressenter som nyttjar och/eller är engagerade i havsmiljöns tillstånd, nyttjande och utveckling.

I Stockholms skärgård är idag åtta arbetsgrupper aktiva i frågor som rör bland annat regional fiskförvaltning, fossilfri skärgård, naturskydd och fritidsbåtar. I Södra Bottenhavet har åtta arbetsgrupper etablerats med fokus på bland annat strömning och fiskets framtid, hållbar energiutvinning samt säl och skarv.

EU:s havsmiljödirektiv

Arbetet inom genomförandestrategin (CIS) samordnas av Marine Strategy Coordination Group som förbereder de marina direktörernas möten, antar arbetsprogram och gemensamma dokument, exempelvis vägledningar. Ett viktigt framsteg i det EU-gemensamma arbetet var vägledningen för bedömning av miljötillstånd enligt artikel 8 i direktivet. Det innebär att nästa bedömning av miljötillståndet blir mer jämförbar mellan länder och regioner.

Rapportering till EU-kommissionen

HaV är ansvarig myndighet för rapportering till EU-kommissionen enligt havsmiljöförordningen. Under 2022 rapporterades åtgärder och undantag i enlighet med det åtgärdsprogram för perioden 2022-2027 som myndigheten beslutade i december 2021.

Regionalt och internationellt havsmiljöarbete

Inom Helcom och Ospar deltar HaV i regional samverkan genom medverkan i konventionernas arbetsgrupper och som stöd till Regeringskansliet. HaV bidrar med data, experter och finansiering samt medverkar till att söka EU-medel för projekt som stödjer havsmiljökonventionernas uppdrag. Arbetet har under 2022 fokuserat på planering av genomförande av den Nordostatlantiska miljöstrategin inom Ospar (NEAES) samt en uppdaterad Baltic Sea Action Plan (BSAP) inom Helcom, som bidrar till FN:s hållbarhetsmål (främst mål 14) och kopplar till andra viktiga policyområden som EU:s havsmiljödirektiv. De bidrar också till att adressera gränsöverskridande miljöpåverkan som minskar möjligheterna att nå miljömål Hav i balans.

Helcom

Genomförande av de cirka 200 åtgärderna i uppdaterade BSAP har påbörjats i Helcoms arbetsgrupper. Nationellt samordnar HaV svenska myndigheters genomförandeplanering inom ett regeringsuppdrag. I arbetet har ett stort antal myndigheter deltagit aktivt i diskussioner om vad som krävs för genomförande, synergier med andra processer, samt vilka prioriteringar som är aktuella. 2022 har Helcomarbetet fokuserat på den regionala statusbedömningen av Östersjön, Holas III. Helcom beslutade i mars 2022 om en strategisk paus för samarbetet i Östersjöregionen på grund av Rysslands (en Helcom-medlem) invasion av Ukraina (en observatör). Samarbete har dock kunnat fortgå på en teknisk nivå, för att undvika att viktiga leveranser från Helcomarbetet uteblir. Bland annat starten av BSAP- åtgärder och underlag som är av betydelse för EU-länder i arbetet med Havsmiljödirektivet.

Ospar

Under 2022 har fokus i Ospars arbete främst varit på genomförandet av den uppdaterade NEAES 2030 som antogs av Ospars ministermöte 2021, men också förberedelser för nästa regionala statusbedömning, Quality Status Report 2023. HaV deltar aktivt i arbetet främst inom Ospars kommittéer som ordförande i HASEC (miljögifts- och övergödning) samt deltagande i EIHA (påverkan av människans aktiviteter) och BDC (biologisk mångfald).

Under 2022 har Ospar godkänt och publicerat HASEC:s arbete med nya bedömningsgrunder för övergödning. HASEC har sedan tagit fram en ny statusbedömning till QSR som fastställer övergödningens status från Portugal till Sverige och Norge. Övergödningens problem identifierades i sydöstra Nordsjön inklusive Kattegatt. Kattegatt var dock det enda område där förbättringar i syreförhållanden kunde ses, som kan vara ett tecken att åtgärdsarbetet ger resultat.

På EIHA:s årsmöte etablerades en ny arbetsgrupp med syfte att utveckla metoder för bedömning av kumulativ miljöpåverkan av storskalig etablering av havsbaserad vindkraft inom Ospar-området. Gruppen leds av Nederländerna, med Sverige och Storbritannien som medsammanställande. Sverige samordnar särskilt arbetet med framtagande av bedömningsgrunder, som i ett första skede ska tillämpas vid två pilotstudier om vindkraftens miljöeffekter på fåglar.

Vidare har EIHA, genom HaV:s stöd, tagit fram och publicerat en rapport som modellerar utsläpp från öppna rökgasskrubber till den marina miljön i Ospar-området. Rapporten kommer delges den internationella sjöfartsorganisationen IMO.

Arbete med bedömningar inom Helcom och Ospar

Under 2022 har fokus varit inriktat på att ta fram bedömningar som ligger till grund för Ospars Quality Status Report och Helcoms holistiska bedömning av Östersjöområdet (HOLAS III). Sverige leder arbete med framtagande av bedömning inom Helcom för både säl, tumlare, näringsvävar, fisk och pelagiska habitat. Inom Ospar har Sverige varit aktivt i alla tematiska bedömningar som gäller biologisk mångfald, dessutom fortsatte Sverige att vara ordförande för arbetsgruppen som tar fram de biologiska bedömningarna inom Ospar.

Förenta nationernas havsrättskonvention

Efter två år av uppskjutna förhandlingar genomfördes under 2022 två regeringskonferenser där förhandlingar fördes om ett nytt tillämpningsavtal till havsrättskonventionen för skydd och hållbart nyttjande av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (BBNJ), ett traktat som förväntas få stor påverkan på nyttjandet av havsmiljön. Havs- och vattenmyndigheten deltog och gav stöd till regeringskansliet under förhandlingarna. Från myndighetens sida har vi bidragit utifrån bland annat våra praktiska erfarenheter av inrättande av områdeskydd (nationellt och internationellt) och miljöbedömningar. Trots intensiva förhandlingarna kunde dessvärre inte ett färdigt avtal nås under året, utan förhandlingarna fortsätter med målet att förhandlingarna ska komma i mål under 2023.

Konventionen om bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis

Jakob Granit, generaldirektör för Havs- och vattenmyndigheten var ordförande i Kommissionen för bevarande av marina levande tillgångar i Antarktis (CCAMLR) under 2020–2022. Under år 2022 har ordförandeskapet fört dialog med medlemsländerna, representerat CCAMLR i flera internationella möten och organiserat CCAMLR:s 41:e kommissionsmöte.

Årsmötet 2022 präglades av konflikten i Ukraina vilket gav mötet en slagsida mot politiska frågor. Trots detta kunde mötet i konsensus komma överens om grundläggande fiskförvaltning och en arbetsplan för att utveckla en krillförvaltningsplan runt Antarktiska halvön där klimateffekterna är påtagliga. Ordföranden har, i samarbete med sekretariatet och med inspel från medlemmar, tagit fram ett förslag till extraordinärt möte om havsplanering och marina skyddade områden. Årsmötet beslöt att hålla detta specialmöte i Chile första halvåret av 2023 för att ta fram en plan för arbetet med marina skyddade områden.

På mötet diskuterades bland annat nya förslag på marina skyddade områden och klimatförändringarnas effekter på bevarandet av Antarktis marina levande resurser. Sverige, i samarbete med EU, EU-medlemsstater och andra medförelagställare, arbetade intensivt för att få igenom en uppdaterad klimatresolution för CCAMLR. En ny klimatdeklaration antogs med syftet att skyndsamt adressera effekterna av klimatförändringar och integrera klimataspekter i hela kommissionens arbete, inklusive vetenskapliga råd och förvaltningsbeslut.

Mötet beslutade även om utökat förbud mot marint skräp genom utökning av geografisk omfattning och vidgad definition av vilka fartyg som omfattas. Ecuador välkomnades som CCAMLR:s 27:e medlem.

Arktiska rådet (Protection of the Arctic Marine Environment)

Det övergripande målet och syftet med Havs- och vattenmyndighetens medverkan inom Arktiska rådet är att öka kunskapen om de biologiska, ekonomiska och sociala förhållandena i Arktis i nära samarbete med de arktiska länderna och de arktiska. Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag av Regeringskansliet att representera Sverige i Arktiska rådets marina arbete, i gruppen Protection of the Arctic Marine Environment (PAME). Under perioden maj 2021 till maj 2023 är Sverige ordförande inom PAME genom Havs- och vattenmyndigheten.

På grund av situationen i Ukraina tog Arktiska rådet den 3 mars en strategisk paus. Sedan 8 juni har Arktiska rådet, i de projekt som inte involverar ryskt deltagande, återupptagit arbetet i Arktiska rådet. Dessa projekt ingår i den arbetsplan som godkändes av samtliga åtta arktiska stater vid ministermötet i Reykjavik maj 2021.

Havs- och vattenmyndigheten driver, själva eller tillsammans med övriga deltagare inom Arktiska rådet, fyra projekt under arbetsperioden 2021–2023. Tre projekt är relaterade till centrala Norra ishavet och ett projekt handlar om marint områdesskydd och konnektivitet. Sveriges biologiska modellering har rönt särskilt intresse hos övriga deltagare, och det arbetet fortsätter.

Havs- och vattenmyndigheten bistår även Regeringskansliet angående överenskommelsen att förhindra oreglerat fiske i centrala Norra ishavet, utanför nationell jurisdiktion. Myndigheten deltar i tre internationella vetenskapliga samarbeten för att beskriva detta område där ismassan minskar. En effekt är att kunskapsinsamlingen och förståelsen ökar för detta politiska och biologiskt sårbara område. Samarbetet har stärkts med det internationella havsforskningsrådet (ICES) och North Pacific Marine Science Organization (PICES). Arktiska rådets arbetsplan för 2021–2023 kommer förlängas på grund av den politiska pausen som ägde rum under första delen av 2022.

Arbete enligt havsmiljöförordningen

Undervattensljud

Under 2022 har en EU-rekommendation om tröskelvärden för impulsivt och kontinuerligt undervattensbuller. Rekommendationen har arbetats fram i EU:s tekniska grupp, TG Noise, som ansvarar för undervattensbuller. Sverige har bidragit med expertstöd och suttit som ordförande i gruppen. De bedömningsmetoder och tröskelvärden som tagits fram kommer att arbetas in i havsmiljöföreskrifterna. Metoderna och värdena gör det möjligt att bedöma miljöstatus för undervattensljud och kommer även att användas i regionala bedömningar inom Helcom och Ospar.

Ostörda botten

Under 2022 har HaV arbetat i EU:s tekniska expertgrupp för havsbottnens integritet, TG Seabed, som hanterar havsmiljödirektivets deskriptor 6. Gruppen har arbetat fram förslag på rumsliga tröskelvärden för att kunna bedöma fysisk förlust samt av kvalitén av olika livsmiljötyper.

Övergödning

Övergödningsanalyser inför statusbedömningarna HOLAS III (Helcom) samt QSR 2023 (Ospar) har genomförts och bedömningsrapporter har godkänts för publicering. Analyserna ligger till grund för Sveriges nationella bedömning av miljötillståndet under 2024. HaV leder arbetet inom Ospar genom ordförandeskapet i miljögifts- och övergödningskommittén och finansierar även SLU:s ordförandeskap i Ospar och Helcoms arbetsgrupper som jobbar med övergödningsfrågor.

Farliga ämnen

Inom Helcom har HaV delfinansierat ett screeningprojekt som upptäckte flera nya potentiellt miljöfarliga ämnen. Dessa resultat kommer vara vägledande i att prioritera det kommande arbetet med farliga ämnen i Östersjön. HaV har också påbörjat åtgärder för att minska tillförseln av PFAS (högfluorerande ämnen) och läkemedel. Inom Ospar har HaV deltagit i att ta fram Quality Status Report som bedömer statusen av farliga ämnen i nordostatlanten. Inför den inledande bedömningen av havsmiljön 2024 har faktablad tagits fram för de indikatorer som används för farliga ämnen. HaV arbetar för harmonisering av genomförandet.

Uppdrag att medverka i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan

HaV slutredovisade i januari regeringsuppdraget från 2016 om genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) och fick samtidigt ett nytt regeringsuppdrag. HaV:s direkta medverkan för genomförande av strategin innefattar medverkan i styrgrupper för policyområde PS Nutri, samt PA Spatial Planning, samt medverkan projekt inom exempelvis havsplanering. Genom dessa samarbeten sker ett kontinuerligt kunskapsutbyte som stärker både genomförande av strategin och HaV:s uppdrag om hållbart nyttjande. Samarbeten inom Helcom/VASAB och PA Spatial planning har exempelvis resulterat i en ny färdplan för havsplanering i Östersjöregionen 2021–2030. Färdplanen för havsplanering innehåller ett omfattande paket med samsamarbetsåtgärder för att bland annat fördjupa samarbete och samordna arbetssätt, utveckla kunskap och metoder.

REGERINGSUPPDRAG

REGERINGSUPPDRAG

Samordning av genomförandet av BSAP och NEAES

HaV har fått i uppdrag att samordna svenska myndigheter i genomförandet av BSAP samt NEAES. HaV:s mål har varit att skapa engagemang och samverkan mellan myndigheterna, samt skapa synergier mellan åtgärdsarbetet i Helcom, Oskar och det nationella arbetet med havsmiljödirektivet. Myndigheterna har under året tagit fram underlag till en nationell genomförandeplan för BSAP och NEAES.

REGERINGSUPPDRAG

Uppdrag att komplettera tidigare redovisning om utsläpp av tvättvatten från skrubbrar på fartyg

HaV, tillsammans med Transportstyrelsen, har haft i uppdrag att komplettera den tidigare redovisningen om utsläpp av tvättvatten från fartygsskrubbrar. Det gjordes en jämförelse mellan utsläpp av farliga ämnen från fartygsskrubbrar med utsläpp av samma farliga ämnen från andra relevanta källor, bland annat landbaserade utsläpp och andra utsläppskällor från sjöfarten. Uppdraget omfattade också att redovisa vilka förändringar, inklusive författningsändringar, som är nödvändiga för att införa nationella åtgärder som lämnades i det tidigare redovisade regeringsuppdraget. Tvättvatten från fartygsskrubbar utgör en ansenlig del av tillförseln av farliga ämnen till svensk ekonomisk zon.

Myndigheterna förordade i redovisningen att förslaget till nationell reglering, "Ett totalt utsläppsförbud av tvättvatten (och avtappningsvatten) från fartygsskrubbrar i Sveriges inre vatten", är det miljömässigt mest effektiva och genomförbara alternativet och att det bör införas så snart som möjligt.

Miljöfarliga vrak

HaV har ett samordnande ansvar för att undersöka och bärga olja och förlorade fiskeredskap från miljöfarliga vrak. År 2022 har projektet haft en budget på 40 miljoner kronor. HaV arbetar med cirka 300 vrak som kan innehålla olja och där ett 30-tal vrak är klassade som akut miljöfarliga av Sjöfartsverket.

HaV genomför också undersökningar i ett dumpningsområde från andra världskriget, cirka 23–38 nautiska mil väster om ön Måseskär på Västkusten. Här finns 28 vrak som innehåller okända mängder kemiska stridsmedel. Vi har under året sammanställt och publicerat resultaten från provfisken i dumpningsområdet. Resultaten visar att nedbrytningsprodukter av kemiska stridsmedel finns i havskräfta, nordhavsräka, pirål och i sedimentet i området.

Under 2022 har bärgning av olja och förlorade fiskeredskap från vraken Skytteren och Rone avslutats. Efter ett utökat arbete kunde Skytteren tömmas på 175 000 liter olja och oljeblandat vatten och rensats på två förlorade fiskeredskap. Vraket Rone, som finns på 98 meters djup, cirka tolv nautiska mil väster om Visby, Gotland, har tömts på cirka 70 000 liter olja och oljeblandat vatten med hjälp av en undervattensfarkost (ROV) och fjärrstyrd borrarutrustning.

HaV har också undersökt åtta andra vrak under året. Dessa förundersökningar bidrar med detaljerat underlagsmaterial, som leder till att vrak kan komma avskrivas som icke miljöfarliga, eller leder till att olja bärgas.

Marint skräp

Marint skräp är ett globalt och gränsöverskridande problem. HaV arbetar brett med marint skräp och förlorade fiskeredskap, såväl nationellt, internationellt inom havskonventionerna Oskar och Helcom som globalt. 80–85 procent av det marina skräpet i unionen består av plast och av det är 27 procent fiskerelaterade föremål. Cirka 80 procent av det skräp som hittas på stränderna i Bohuslän är ilandflutet och kommer från aktiviteter i andra länder. Fiskeredskap som innehåller plast utgör ett hot mot de marina ekosystemen, den biologiska mångfalden och människors hälsa. Förlorade fiskeredskap har också en skadlig inverkan på till exempel turism, fiske och sjöfart.

Insamling och återvinning av fiskeredskap och fritidsbåtar

HaV har ett uppdrag att genomföra städinsatser för att samla in historiskt uttjänta och förlorade fiskeredskap och återvinna dessa i linje med omställningen till en cirkulär och giftfri ekonomi. Myndigheten ska möjliggöra effektiva och prioriterade städinsatser, främja insamling och återvinning av fritidsbåtar samt genomföra informationsinsatser med mera för att fiskeredskap inte ska förloras. Myndigheten ska också göra en kartläggning av hur stort problemet med övergivna fritidsbåtar är, samt föreslå åtgärder för att fler båtar ska återvinnas.

HaV har initierat åtta delprojekt och fyra av dem har startat under 2022. Under året har ett antal åtgärder genomförts, till exempel dragning, skrotning av fiskeredskap på land samt skrotning av fritidsbåtar. Vi har beställt utredningar som kartlägger fritidsbåtvrak, spökfiskets påverkan på fisk- och skaldjursbestånd, rättsutredning kring legala hinder för en effektiv insamling och återvinning av fiskeredskap och fritidsbåtar samt kunskapsöverföring av hur dragningsinsatser bäst utförs. Åtgärderna har bidragit till åtgärd 19 (att främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap samt förebygga förlusterna av nya) samt åtgärd 42 (bidra till produkt-, material- och märkningsutveckling när det gäller fiskeredskap) i åtgärdsprogrammet för havsmiljön.

Producentansvaret för fiskeredskap

HaV:s Vinnovafinansierade projekt "Smart policyutveckling för producentansvaret för fiskeredskap av plast" (SPIRAL) kring smart policyutveckling för producentansvaret för fiskeredskap har bidragit till ett nätverk med svenska myndigheter, kommuner och EU:s arbetsgrupper. Projektet syftar till en effektiv svensk implementering av engångsplastdirektivet (EU) 2019/904 genom förordningen om producentansvar för fiskeredskap (2021:1002).

Internationellt arbete med marint skräp

HaV arbetar aktivt inom havsmiljökonventionerna Ospar och Helcom samt i EU:s arbetsgrupp (TG Litter) för marint skräp. Under 2022 har arbetet inom både Ospar och Helcom fokuserat på implementering av åtgärder inom de regionala åtgärdsplanerna för marint skräp. Sverige har, genom HaV, tagit det svenska drivansvaret för flera åtgärder inom både Helcoms och Ospars åtgärdsplaner. Flera av dessa åtgärder har direkta kopplingar till pågående nationellt åtgärdsarbete inom åtgärdsprogrammet för havsmiljön.

Arbetet inom Ospar och Helcom har lett fram till ambitiösa mål och åtgärder för marint skräp på havsregional nivå, vilket är av särskild vikt för den svenska Bohuskusten som är hårt drabbad av skräp som flyter iland från andra länder. Det havsregionala arbetet är således centralt för att Sverige på sikt ska kunna nå en god havsmiljö med avseende på marint skräp.

HaV ingår, tillsammans med Naturvårdsverket, i det nordiska projektet Norden som en motor mot marin nedskräpning inklusive förlorade fiskeredskap, som finansieras av Nordiska ministerrådet. HaV ingår även i ett annat nordiskt delprojekt, Nordic acute plastic pollution, som också finansieras av Nordiska ministerrådet. Projektet undersöker olika aspekter av utsläpp av plastpellets i havet.

Ett globalt avtal mot plastföroreningar

Under FN:s miljömöte (UNEA-5.2) i mars beslutade medlemsländerna enhälligt om att ta fram ett globalt rättsligt bindande avtal mot plastföroreningar. HaV har, tillsammans med Naturvårdsverket, ingått i den svenska delegationen och bistått Regeringskansliet med expertstöd inför, under och efter mötet. Beslutet innebär att ett avtal ska förhandlas fram under de kommande två åren för att sedan beslutas 2025.

ÅTERRAPPORTERING

Återställning av beståndet av europeisk ål

Den nationella ålförvaltningsplanen som beslutades av regeringen och godkändes av EU-kommissionen 2009 ligger till grund för förvaltning av arten.

De inskränkningar som gjorts i ålfisket sedan 2007 har haft en påtaglig effekt på både antal fiskare och den landade fångsten framförallt vid fiske i havet. Genom att inte tillåta någon nyetablering och att inte bevilja några förnyade tillstånd har antalet tillstånd för fiske efter ål i svenska kustområden minskat med drygt 75 procent samtidigt som fångsterna i ålfisket reducerats med drygt 90 procent. Förbudsperioderna har även minskat fiskets fångster i havet sedan 2017. 2022 landades omkring 50 ton ål i svenskt kustfiske, vilket är en minskning med omkring 30 procent i jämförelse med föregående år.

När det gäller att minska dödligheten i vattenkraftverkens turbiner ligger Sverige långt ifrån målet i den nationella förvaltningsplanen. Vattenkraften påverkar i hög grad dödlighet för utvandrande blankål och förhindrar naturlig uppvandring av ålyngel i inlandsvatten. Vattenkraften påverkar även effekten av olika förvaltningsåtgärder i vattenområden uppströms kraftverk. Till exempel minskar effekten av fiskeregleringar. Genomförandet av den Nationella Planen för omprövning av vattenkraften för moderna miljövillkort (NAP) är ett avgörande verktyg för att återskapa livsmiljöer för ålen enligt förvaltningsplanen. Arbetet har pausats av regeringen 2023. HaV utreder om stödutsättningar av ålyngel som bevarandeåtgärd ska fortsätta inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen. Det har därför inte satts ut någon ål under senaste året.

Frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster

Bidrag har lämnats till Sveriges Lantbruksuniversitet för att utvärdera nyttan med fångst, transport och återutsättning av lekvandrande ål för att minska vattenkraftens negativa påverkan. Projektet ska visa hur hanteringen av ål i samband med utsättning och transport påverkar ålens förutsättning att vandra ut i havet. Resultaten kommer ligga till grund för ett kommande frivilligt program om uppköp av ålfiskefångster.

Övervakning, åtgärder och skydd i kustmiljöer

Effekter av licensjakt på säl

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för sälförvaltningen, Naturvårdsverket för de delar av förvaltningen som rör jakt.

Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag att återsrapportera myndighetens arbete med att följa upp effekterna av licensjakt på säl.

Under 2022 har Havs- och vattenmyndigheten givit SLU i uppdrag att fortsätta de studier som gjorts i samband med tidigare regeringsuppdrag om utvärdering av licensjakt av gråsäl. Uppdraget fokuserar på jaktstatistik och gråsälens diet samt att vidareutveckla hur en flerartsmodell (population viability analysis) kan användas praktiskt i förvaltningen. Eftersom även knubbsäl i Västerhavet omfattas av licensjakt så ingår arten i uppdraget från och med 2022.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har vidareutvecklat samarbetet och haft en tät dialog om hur utvärderingen ska utformas. Havs- och vattenmyndigheten fokuserar utöver ovanstående uppdrag på skador och dess kostnader, gynnsam bevarandestatus, övervakning och flerartsmodellen. Naturvårdsverkets fokus är om jakten fyllt det syfte som ligger till grund för beslutet om licensjakt, om jakten lett till ökad acceptans, fördelar och nackdelar med geografisk fördelning samt om det finns några tydliga förbättringsområden inom sälförvaltningen med fokus på jakt.

Sammantaget leder arbetet till ökad kunskap, längre tidsserier för utvärderingen, modeller att använda i förvaltningen, ökad samverkan och en tydligare förvaltning.

Invasiva främmande arter

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att förebygga, hantera och motverka spridning av vattenlevande invasiva främmande arter i Sverige. HaV stödjer och vägleder berörda länsstyrelser, kommuner och andra nationella myndigheter i deras arbete. Tillsammans med Naturvårdsverket har HaV hållit i ett nationellt samverkansorgan, samt ett nationellt möte för berörda handläggare på länsstyrelserna. Under året har Havs- och vattenmyndigheten representerat Sverige inom EU samt i Helcom och Ospars arbete mot invasiva främmande arter.

Under 2022 beslutade HaV om bidrag på totalt drygt 35 miljoner kronor till länsstyrelserna för arbetet med att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Bidragen har fördelats både genom ett generellt bidrag och genom en utlysning som i huvudsak gick till projekt som begränsar spridning eller syftat till utrotning av invasiva främmande arter som signalkräfta och sjögull.

2022 har stort fokus legat på att ta fram underlag till Regeringskansliet inför en komplettering med en nationell förteckning i Sveriges förordning om invasiva främmande arter (SFS 2018:1939). Underlaget innehåller förslag på både arter och reglering.

Under fyra år har Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket gjort en särskild informationssatsning riktad till intressenter och allmänhet. Årets tema var "Störigt värre", som fokuserade på att de invasiva främmande arterna stör vår inhemska miljö. Myndigheterna har tagit fram informationsmaterial för olika kommunikationskanaler, som kan användas fritt av samtliga organisationer som deltar i satsningen. 2022 deltog 88 organisationer i kampanjen, en ökning med 32 procent jämfört med 2021. Tillsammans publicerade deltagande organisationer 459 inlägg i olika sociala medier jämfört med 333 förra året och nådde en total räckvidd på 3 647 290 visningar jämfört med 3 065 888 i fjol.

Nytt för i år var pressmaterial som de deltagande organisationer kunde använda och antal klipp i media under perioden maj-september uppgick till 1 909, en ökning med 20 procent jämfört med föregående år.

ÅTERRAPPORTERING

Under 2022 har Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket publicerat en digital metodkatalog med olika bekämpningsmetoder mot invasiva främmande arter. Miljöövervakning av invasiva främmande arter är en annan mycket viktig del i att förebygga spridning. Havs- och vattenmyndigheten arbetar intensivt med att förbättra övervakning längs våra kuster och med att etablera övervakning i sötvatten.

Marint områdesskydd

Marina skyddade områden är ett viktigt verktyg för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i den marina miljön. Områdena ska vara ekologiskt representativa, sammanhängande och skapa ett funktionellt nätverk genom grön infrastruktur. På detta sätt bidrar de marina skyddade områdena till att bibehålla och utveckla de marina resurserna för exempelvis fiske, rekreation och andra värden.

Ramverk för utformning och förvaltning av marina skyddade områden

ÅTERRAPPORTERING

I oktober 2021 fastställde Havs- och vattenmyndigheten ett ramverk och metod för utformning och förvaltning av nätverk av marina skyddade områden. I samband med detta fastställde även berörda länsstyrelser i Bottniska viken och Egentliga Östersjön regionala planer för marint områdesskydd. Planerna är styrdokument för hur mycket av olika naturtyper och områden viktiga för olika arter, så kallade preciserade bevarandevärden, som bör skyddas i respektive region för att nätverket av marina skyddade områden ska vara ekologiskt representativa och funktionella. Detta är ett led i genomförandet av den nationella handlingsplanen för marint områdesskydd. De regionala planerna implementeras med stöd av regionala samordnare i respektive havsområde.

En del av genomförandet av ramverket är etablering av regionala förvaltningsråd. Dessa ingår också i åtgärdsprogrammet för havsmiljödirektivet och har inletts i liten skala genom fördelning av medel för inventering per havsområde. Arbetet med att ta fram en genomförandeplan för de regionala förvaltningsråden, det nationella förvaltningsrådet samt den vetenskapliga kommitté som föreslås i ramverket har inletts under 2022. Syftet med förvaltningsråden är att följa upp och genomföra de mål som fastställts i den regionala planen för marint områdesskydd. På så sätt bidrar de till att etablera nätverk av marina skyddade områden som är ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella. Det nationella förvaltningsrådet kan sägas utgöra en styrgrupp för de regionala råden. Det nationella rådet tar emot och förmedlar behov av styrning och resurser till arbetet med marint områdesskydd.

De regionala planerna har bidragit med underlag till utfästelser om framtida skydd i enlighet med EU:s strategi för biologisk mångfald 2030, genom en analys av de ytterligare arealer som behöver skyddas för att nå målet om ekologisk representativitet och funktionalitet i respektive havsområde. Den analysen, samt underlag kopplade till förslag om nya Natura 2000-områden som länsstyrelserna har i uppdrag att föreslå utifrån BirdLife's Important Bird Areas, visar att målet om att skydda 30 procent av Sveriges havsmiljö är rimligt att uppnå. Havs- och vattenmyndigheten har dock påpekat att det är kort om tid för att nå ett så omfattande mål redan till 2030 och att det kan komma att krävas både ytterligare resurser och ett mer effektivt arbetssätt.

Havs- och vattenmyndigheten och Artdatabanken har identifierat och prioriterat metoder och indikatorer för uppföljning i marina skyddade områden. Vi har fokuserat på att hitta de indikatorer som direkt kan visa om skyddet bidrar till förbättrad

status samt vilka möjliga samordningsvinster det finns med miljöövervakning, havsmiljödirektivet och art- och habitatdirektivet. Havs- och vattenmyndigheten har också, tillsammans med SLU Aqua, identifierat prioriterade områden för skydd utifrån hur viktiga de är för konnektivitet.

Under 2022 har ytterligare åtta nya marina skyddade områden bildats. Två av dessa ligger i Västerhavet och omfattar cirka 1400 hektar havsareal. Övriga sex är i Östersjön med en havsareal på cirka 6 600 hektar. Havs- och vattenmyndigheten har också arbetat med att införa fiskeregleringar med stöd av EU:s gemensamma fiskeripolitik, se *mål 3, fiskförvaltning*.

Regleringar av fiske, inklusive bottentrålning, i marina skyddade områden

HaV arbetar löpande, med stöd av vetenskapligt underlag, med att införa nödvändiga fiskeregleringar i marina skyddade områden, baserat på de behov som pekats ut av berörda länsstyrelser. Fiskerikontroll och övervakning säkerställer att regleringarna följs. HaV har under 2022 utvecklat ett uppföljningsprogram för att studera effekter av fiskereglering kopplat till bevarandevärden i marina skyddade områden.

Regleringar av bottentrålning i marina skyddade områden införs inom ramen för myndighetens generella arbete med att nå bevarandemålen i dessa områden. I de fall bottentrålning anses utgöra ett hot mot bevarandevärdena, arbetar myndigheten för en reglering av fisket.

HaV har arbetat för en nödvändig fiskereglering i marina skyddade områden i Kattegatt, och i juli 2022 trädde en ny delegerad förordning från EU-kommissionen i kraft. Den ska skydda biologisk mångfald och motverka bifångst av tumlare och sjöfågel. De marina skyddade områden som omfattas av fiskereglering för yrkes- och fritidsfiske är Fladen, Lilla Mittelgrund, Stora Mittelgrund och Röde bank samt Morups bank.

Genom regionalt samarbete i Baltfish inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik har en ny delegerad förordning från EU-kommissionen trätt i kraft i februari 2022. Den omfattar reglering av garnfiske och krav på pingers (ljudskrämmor) i marina skyddade områden i Östersjön för att skydda den akut hotade populationen av Östersjötumlare. De marina skyddade områden som omfattas av fiskereglering för yrkesfisket är Hoburgs bank och Midsjöbankarna inklusive Södra Midsjöbanken samt Sydvästskånes utsjövatten.

ÅTERRAPPORTERING

REGERINGSUPPDRAG

Uppdrag att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder i marina skyddade områden

I februari 2021 fick myndigheten ett regeringsuppdrag om att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder med fokus på skydd av tumlare i

- › Hoburgs bank och Midsjöbankarna
- › Sydvästkånes utsjövatten
- › Havet kring Ven, samt
- › Nordvästra Skånes havsområde.

I januari 2022 fick HaV i uppdrag att gå vidare med övriga marina skyddade områden:

- › Finngrundet-Västra, Norra och Östra banken
- › Svenska Högarna
- › Ottenby rev
- › Falsterbohalvöns havsområde
- › Foteviksområdet
- › Bunkeflo strandängar
- › Löddeåns mynning
- › Salvikens strandängar
- › Lundåkrabukten
- › Balgö.

Båda uppdragen ska slutredovisas när de gemensamma rekommendationerna om bevarandeåtgärder för de angivna marina skyddade områdena är framtagna.

HaV lämnade en lägesrapport i maj 2022 för samtliga områden. Parallellt har HaV beslutat om nationell fiskereglering i ett trettiotal marina skyddade områden där endast svenska fartyg har fiskemöjligheter. Det innebär att nationell fiskereglering redan finns på plats i de områden/delar av områden där endast svenskt fiske bedrivs. HaV har också påbörjat en process för att utarbeta gemensamma rekommendationer om bevarandeåtgärder i samtliga berörda marina skyddade områden.

Mål 3 – Hav och vatten nyttjas hållbart

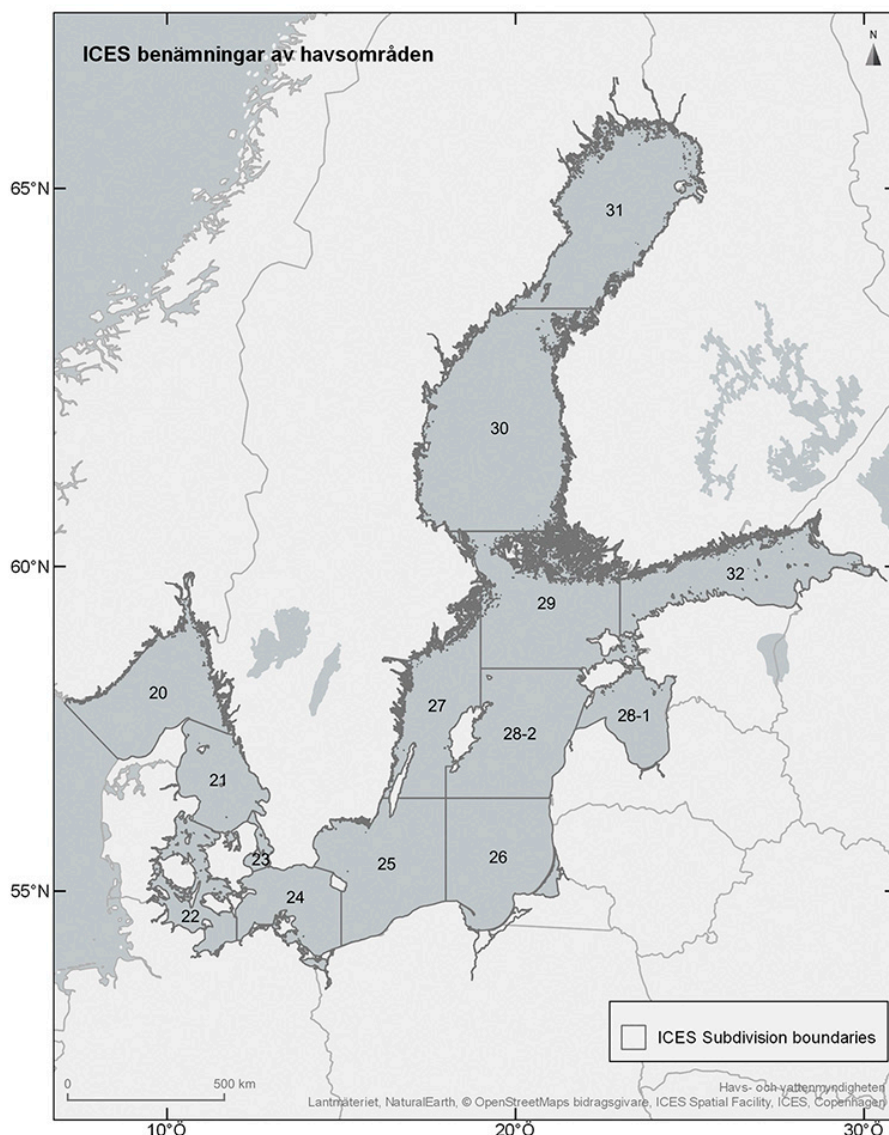
Målbeskrivning

Hållbart nyttjande av vatten- och havsresurser är en förutsättning för ökad samhällsnytta. Näringar, friluftsliv och annat nyttjande av hav och vatten ska främja en blå och biobaserad cirkulär ekonomi på regional, nationell och global nivå. Fiskbestånden förvaltas inom biologiskt säkra gränser utifrån ekosystemsansatsen. Ett hållbart nyttjande ska bidra till klimatanpassning och begränsad klimatpåverkan och integreras i allt HaV:s arbete för att skapa ett hållbart samhälle med friska ekosystem.

Fiskförvaltning

Utvecklingen av fiskbestånden i svenska havsområden är fortsatt generellt negativ och flera åtgärder behövs, både fiskerelaterade och att minska andra påverkansfaktorer. Svensk fiskförvaltning fortsätter att utvecklas mot en ekosystembaserad förvaltning där fiskeresursen ses ur ett helhetsperspektiv och där ekosystemens produktionsförmåga ska garanteras genom ett utnyttjande på en långsiktigt hållbar nivå. I rådgivningen till regeringen inför fiskekvotförhandlingar har myndigheten gjort analyser utifrån detta perspektiv för att kunna säkerställa att havsmiljödirektivets normer samt mål och principer i den EU-gemensamma fiskeripolitiken ska uppnås.

Figur 4. Karta över ICES delområden

Fiske med bur/tinor

HaV beslutade 2022 om ändrade regler vid hummerfiske med burar. Från januari 2023 ska samtliga burar/tinor vara försedda med minst ett rymningshål som motverkar effekten av spökfiske. Det vill säga att kräftdjur och fisk ska ges möjligheten att ta sig ut ur redskapet om det blir kvar i vattnet. Detta gäller allt burfiske för fritidsfiskare och vid yrkesmässigt fiske med bur efter hummer. HaV införde också andra regeländringar för hummerfisket under året. Tiden för att hålla hummer i sump kortades ner och ett förbud infördes mot att hålla rombärande hummer i sump. För att underlätta för det yrkesmässiga fisket efter krabbtaska gjordes också regellättnader så att krabburar numera kan sättas på vattendjup större än 30 meter under den så kallade redskapsförbudsperioden, veckan innan hummerpremiären.

Förbudsperiod för fiske av ål

EU:s ministerråd har sedan 2017 fattat beslut om att varje medlemsland ska fastställa en sammanhängande förbudsperiod om tre månader för fiske av europeisk ål. Villkoren i bestämmelserna har skiljt sig åt mellan åren. Enligt bestämmelserna ska förbudsperioden för fisket 2022/2023 gälla då vandringen av ål är som störst. Tillägget är ett förtydligande och en skärpning jämfört med tidigare års beslut. HaV tog under våren 2022 beslut om att förbjuda fiske efter ål från den 1 oktober 2022 till den 31 januari 2023, vilket är en månad tidigare än föregående år.

Förvaltning av siklöja i Bottenviken

I Bottenviken har HaV fortsatt se över förvaltning och reglering av siklöjan i samverkan med yrkesfisket. Under 2022 färdigställdes den översyn som myndigheten initierade under 2021, där forskare, myndigheten och fiskets representanter deltagit. Syftet var att öka kunskapen om vilka faktorer som styr utvecklingen av siklöjan i Bottenviken. Årets totala tillåtna fångstmängd uppgick till 800 ton för det kommersiella trålfisket, efter att rådgivningen gjorts i enlighet med de förändringar som beslutades efter översynen. Infiskningen 2022 uppgick till 796 ton och låg därmed mycket nära den fångstmängd som hade avsatts.

Ändrade föreskrifter för fiske av lax

HaV har under 2022 beslutat om ändrade föreskrifter för fiske av lax i Östersjön som innebär en områdesvis och tidsmässig fördelning av laxkvoten i Östersjön för svenskt yrkesfiske. Enligt EU:s fiskelagstiftning är riktat laxfiske under 2022 endast tillåtet i ICES (internationella havsforskningsrådet) delområde 29N-31, under tiden 1 maj-31 augusti samt innanför fyra nautiska mil från baslinjen. HaV har därför fördelat laxkvot för riktat laxfiske endast till det området och under den tiden. HaV:s beslut innebär att 100 laxar fördelades till område 22-29, främst som en bifångstkvot, samt att högst 4 000 respektive 16 690 laxar får fångas i område 30 respektive 31. Syftet med regleringen har varit att fördela laxkvoten med hänsyn till återväxten av lax samt skyddsbehovet för de laxbestånd som har sitt ursprung i älvar som mynnar i delområde 30 samt 31 samt med hänsyn till möjligheten att bedriva fiske.

HaV har beslutat begränsa antalet fasta redskap, högre än 1,5 meter, till högst två redskap vid fiske i havet norr om latituden 60.30 N för dem som inte har fiskelicens. Syftet har varit att anpassa antalet redskap fiske för husbehov samt att förbättra möjligheten till kontroll och regelefterlevnad.

HaV beslutade också om en ändring av bestämmelserna för fiske med fasta redskap norr om latituden 62.55 N. Ändringen ger länsstyrelserna möjlighet att besluta om tillstånd för fiske under våren, vilket ökar möjligheten för yrkesfiske efter bland annat sik. Eftersom bestämmelsen trädde i kraft i slutet av maj 2022 får den effekt först under 2023.

Den långsiktiga effekten av dessa regleringar bedöms vara återuppbyggnad av svaga laxbestånd samt ett långsiktigt hållbart fiske.

ÅTERRAPPORTERING

Ekosystembaserad fiskförvaltning

HaV har fortsatt utveckla en ekosystembaserad fiskförvaltning vilket bland annat innebär ett förbättrat kunskapsunderlag om fritidsfiskets påverkan och omfattning, men även ökad kunskap om och förvaltningsmål för nationellt förvaltade arter i sötvatten och i kustmiljö. Inom ramen för nationella beredningsgrupper pågår ett löpande arbete med att identifiera behov och prioritera översyner av regleringar, där länsstyrelserna svarar för den lokala förankringen.

Sedan några år har SLU Aqua i uppdrag att utveckla en ekologisk riskbedömning för relevanta bestånd. Den ekologiska riskbedömningen väger bland annat in bifångster, fiskerirelaterade och icke-fiskerirelaterade påverkansfaktorer, ekosystemeffekter av fiske och kvotsättningens påverkan på havsmiljödirektivets miljö kvalitetsnormer. Information från den ekologiska riskbedömningen används vid analyser av förvaltningsförslag och rådgivning inom fiskförvaltning och kommer fortsatt att utvecklas för att göra ekologiska riskanalyser av effekter av fisket. 2022 har drygt 20 bestånd analyserats.

REGERINGSUPPDRAG

Gränsälvsöverenskommelsen med Finland

HaV har beställt ett biologiskt underlag och förhandlat med Finland om avvikelser från fiskestadgan som tillhör gränsälvsöverenskommelsen. I ett gemensamt finskt-svenskt protokoll från den 29 maj, har HaV rapporterat det biologiska underlaget, utfallet av förhandlingarna samt genomförandet av uppdraget till Näringsdepartementet.

HaV har sedan 2013 ett avtal med finska Närings-, Trafik- och Miljöcentralen i Lappland om ett gemensamt fiskekort för delar av gränsälven. Sverige och Finland tar gemensamma beslut om hur inkomsterna från fiskekortet ska användas för forskning och fisketillsyn i gränsälven. Under 2022 beslutade länderna ge bidrag till forskning om fiskbestånden i gränsälven, med fokus på status på bestånden av lax och harr samt långsiktiga förändringar av laxbestånden, bland annat den genetiska mångfalden. Förväntad effekt bedöms bli ökad kunskap om både beståndens status och om orsaker till förändringar i status.

ÅTERRAPPORTERING

Den gemensamma fiskeripolitiken

HaV samordnar Sveriges genomförande av EU:s fiskeripolitik, för hållbar förvaltning av fiskeresurserna enligt den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer. I kommissionens årliga meddelande om en översyn av EU:s fiskeripolitik konstateras att bevarandeinsatserna fortsätter ge resultat och att EU:s fiskeripolitik har lyckats minska överfisket i europeiska vatten. Samtidigt behövs ytterligare insatser för att skydda marina resurser, både genom att upprätthålla höga ambitioner inom EU och genom att sträva efter att uppnå samma standard i arbetet med länder utanför EU, som Norge, Storbritannien och kuststater.

I oktober 2022 beslutade EU:s fiskeministrar om fiskemöjligheter för fisket i Östersjön under 2023. Fiskemöjligheterna sattes utifrån mål om maximal hållbar avkastning och inom ramen för den fleråriga förvaltningsplanen för Östersjön. Som tidigare år kommer det vara förbjudet att bedriva riktat yrkesfiske efter torsk i hela Östersjön, riktat yrkesfiske efter sill i västra Östersjön samt riktat yrkesfiske efter lax söder om Åland.

Fiskemöjligheterna för sill och strömming i Bottniska viken och Centrala Östersjön fastställdes under de nivåer som bedöms ge maximal hållbar avkastning. Det innebär i sin tur en sänkning av tillgängliga fiskemöjligheter i Bottniska viken, men en ökning av tillgängliga fiskemöjligheter för centrala Östersjön jämfört med föregående år, över den nivå som var kommissionens ursprungliga förslag. Vid ministerrådets möte i december 2022 togs beslut om fiskekvoter i Skagerrak,

Kattegatt och Nordsjön. Vid ministerrådets möte i december 2022 togs beslut om fiskekvoter i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön. Beslutet innebär en ökning för bland annat torsk, kolja och rödspätta, och en oförändrad kvot för havskräfta. Liksom för 2022 fastställdes en låg nivå för att fiska sill i Skagerrak och Kattegatt för att skydda sill från västra Östersjön, men den svenska kvoten kan fiskas i Nordsjön istället. Beslutet innebär också att förbudsperiod för ål utökades från tre till sex månader. Förhandlingar i Nordostatlanten, både med externa parter och inom EU, har kraftigt påverkats av Storbritanniens utträde ur EU. EU och Norge kunde inte enas om bilaterala överenskommelser för 2023 under 2022 varför förhandlingar kommer att fortsätta under 2023. Detta påverkar bland annat fiske i Skagerrak. Förhandlingar om Nordostatlanten, både med externa parter och inom EU, har kraftigt påverkats av Storbritanniens utträde ur EU, i synnerhet när det gäller möjligheter att fiska på brittiskt vatten.

HaV har också fortsatt deltagit i arbetet med selektiva plattfisktrålar i Östersjön som sorterar ut bifångster av torsk och en EU-reglering förväntas snart träda i kraft.

I EU:s grundförordning framgår de olika möjligheter som finns för att underlätta landningsskyldigheten i pelagiskt fiske (arter i den fria vattenmassan, till exempel sill). En möjlighet är mellanårsflexibilitet, vilken innebär att medlemsstaten får använda sig av en flexibilitet mellan åren för upp till tio procent av sina tillåtna landningar för bestånd som omfattas av landningsskyldigheten. Under året har arbete inletts för att införa mellanårsflexibilitet för pelagiska arter.

Enligt förordningen är det också möjligt räkna av bifångst för vissa pelagiska arter från målartskvoten, så kallad mellanartsflexibilitet. Ett grundläggande krav är att bifångstbeståndet är inom säkra biologiska gränser. HaV:s befintliga system för kvothantering tillåter inte en effektiv hantering av mellanartsflexibiliteten. Arbetet med att ersätta systemet har påbörjats under året och under 2023 intensifieras arbetet där fokus kommer att vara system som kan hantera nya, flexibla avräkningsformer som mellanartsflexibilitet. Vid landningsskyldighet ska, som grundregel, alla fångster av kvoterade arter rapporteras och kvotavräknas. I blandfisken, som i det demersala fisket på Västkusten, fångas flera kvoter samtidigt. Detta, i kombination med att sammansättningen av nationella kvoter inte helt överensstämmer med sammansättning av fångster, gör att det är svårt att nå ett fullt nyttjande av samtliga kvoter. Den möjlighet som finns till överlåtelser mellan fartygen ökar dock förutsättningarna till effektivare kvotnyttjande. Det kan samtidigt konstateras att nyttjandet av demersala fiskkvoter i Västerhavet som torsk i Skagerrak och kolja i Skagerrak/Kattegatt var högre än 90 procent under år 2022 (i förhållande till Sveriges tilldelade kvoter). Nyttjandet av gråsej i Skagerrak/Kattegatt, i relation till Sveriges tilldelade kvot, var 79 procent. För nordhavsräka i Skagerrak/Kattegatt var nyttjandet 99 procent. Nyttjandet av kvoten för havskräfta var dock fortsatt relativt lågt, 54 procent. Sverige har länge haft en situation med hög kräftkvot i relation till fiskkvoterna och vid bedömning av nyetableringar är det nödvändigt att ta hänsyn till bifångstproblematiken.

Genom långsiktig förvaltning skapar vi förutsättningar för ett konkurrenskraftigt och lönsamt nyttjande av fiskresurserna.

Analyser och åtgärder för ökat skydd av sill och strömming

HaV beslutade 2021 om analyser och åtgärder för ökat skydd av sill och strömming i Östersjön samt Bottenhavet/Bottenviken. Bakgrunden är de nedåtgående trender som noterats för beståndet i centrala Östersjön, framför allt nedgång i kondition och storlek men även minskade fångster och minskad förekomst av sill och strömming i kustnära områden. Arbetet med analys och konkreta åtgärder ingår delvis i det regeringsuppdrag som HaV har lämnat om att utreda hur fiskereglering kan utvecklas för att skydda kustlekande sillbestånd i norra Egentliga Östersjön samt i det regeringsuppdrag som HaV arbetar med om att på prov flytta ut trålgränsen.

Ett förbättrat kunskapsunderlag skapar bättre förutsättningar för en hållbar förvaltning av sill och strömming i förvaltningsområdena. I regeringsuppdraget om att utreda hur fiskereglering kan utvecklas för att skydda kustlekande sillbestånd i norra Egentliga Östersjön bedömer myndigheten att det i dagsläget saknas tillräcklig kunskap om genetiska beståndsstrukturer för att avgöra i vilken utsträckning olika fisken nyttjar dessa.

HaV:s förslag är att fisketrycket bör anpassas inom hela förvaltningsområdet. Beslut om fiskemöjligheter behöver ta hänsyn till naturlig storleks- och åldersfördelning i förhållande till beståndens totala lekbiomassa. Åtgärden ökar skyddet för samtliga delbestånd som inom förvaltningsområdet, oberoende av beståndens förekomst och utbredning. Minskad fiskeridödlighet i förhållande till beståndens lekbiomassa gynnar beståndens ålders- och storleksstruktur. HaV framhåller också att fiskeridödligheten behöver sänkas, såväl i Bottniska viken som centrala Östersjön, för att på sikt få en ålders- och storleksstruktur som motsvarar friska bestånd. HaV bedömer också att man bör initiera ett vetenskapligt projekt för att utvärdera effekter av en reglering i tid och rum utanför trålgränsen samt att fortsatta ansträngningar behöver göras för att återställa havens ekosystemtjänster.

Uppdrag att genomföra ett projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen

REGERINGSUPPDRAG

HaV har fått i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön. Projektet ska utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Projektet ska genomföras i flera avgränsade försöksområden i förvaltningsområdena för sill- och strömmingsbestånden i Egentliga Östersjön och i Bottniska viken och ska omfatta de fartyg, oavsett flagg, som har fiskerättigheter i områdena. Projektet ska nyttja det pågående arbetet i pilotområdena för ekosystembaserad havsförvaltning i Stockholms skärgård och Södra Bottenhavet, samt arbetet med strategin för framtidens fiske och vattenbruk och åtgärdsprogrammet för havsmiljön.

Under hösten har myndigheten inlett arbetet med att ta fram fiskeridata från berörda medlemsländer. Dessa data ska ligga till grund för analyser och kunskapsunderlag för att identifiera försöksområden där myndigheten bedömer att åtgärden kan ge positiva effekter.

Den 30 november lämnades en lägesrapport av uppdraget till regeringen.

HaV har bland annat initierat en process att ta fram av fiskeridata inklusive en förfrågan till berörda medlemsstater om hur fisket bedrivs. Informationen kommer ligga till grund för analys och förslag på åtgärder som ska kunna ge positiva effekter för sill- och strömmingsbestånden. HaV kommer att tillsätta en vetenskaplig kommitté med representation av nationella och internationella oberoende experter från olika vetenskapliga discipliner. Syftet är att skapa en transparent process och löpande förse myndigheten med samlade expertbedömningar som baseras på en bred kompetens.

Förstärkt skydd av kustlekande sillbestånd i norra Egentliga Östersjön

HaV har under året rapporterat ett regeringsuppdrag om att utreda hur fiskeregleringar kan utvecklas för att skydda kustlekande bestånd av sill i norra Egentliga Östersjön (ICES delområde 27 samt 29). I redovisningen sammanfattar myndigheten åtgärder som leder till sänkt fiskeridödlighet, fiskeregleringar i tid och rum samt en översikt av åtgärder inriktade på ekosystemet i sin helhet. Även om uppdraget särskilt avsåg delområde 27 och 29 bedömde myndigheten att förslagen också var relevant för övriga delar av Östersjön, däribland Bottniska viken. Rapporten ger också en övergripande kunskapssammanställning av bland annat sillens biologi och beståndsutveckling, genetik, och sillens roll i ekosystemet.

REGERINGSUPPDRAG

Vägledning inom fisketillsyn av fritidsfiske

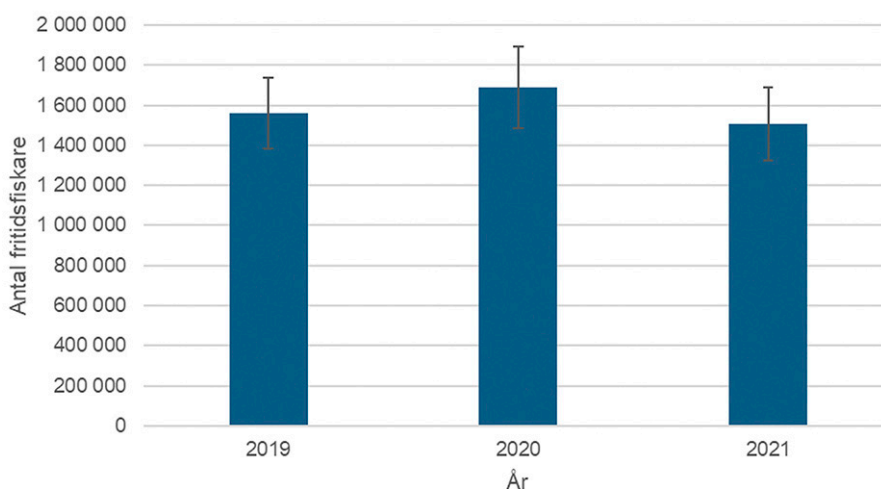
HaV ansvarar för föreskrifter för fisketillsynspersoner och länsstyrelserna är ansvariga för förordnande av fisketillsynspersoner. Under 2022 har HaV tagit fram underlag för en nyutgåva av utbildningsmaterialet, i samråd med länsstyrelserna. Uppdateringarna förtydligar dels fisketillsynens möjlighet till att göra beslag och omhänderta omärkta redskap, dels informationen om invasiva arter och utsättning av fisk.

Fiskets geografier

För att öka tillgängligheten och kunskapen om vilka fiskeregler som gäller i olika vatten, digitaliseras den geografiska informationen. Under året har digitaliseringen av fiskeriföreskrifter fortsatt och erfarenheterna av arbetet bidrar till både en tydligare arbetsprocess och kvalitetssäkring av informationen. I dagsläget omfattar Fiskets geografier de nationella föreskrifterna för fisket i havet, sjöar och vattendrag samt vissa EU-förordningar för fiskereglering i marina skyddade områden. Syftet är att kunna visa och analysera regelinformationen i olika kartapplikationer. Informationen visas bland annat på www.svenskafiskeregler.se.

Fritidsfiske och tillsyn av fritidsfiske

På uppdrag av HaV tar Statistiska Centralbyrån (SCB) fram officiell statistik över fritidsfisket. Undersökningen görs genom en enkät till personer i åldrarna 16 till 80 år som är folkbokförda i Sverige. Enligt undersökningen 2021 ägnar sig cirka 1,5 miljoner svenskar i åldrarna 16 till 80 år åt fritidsfiske. En miljon av dem är män och en halv miljon är kvinnor.

Figur 5. Antal fritidsfiskare över tid, år 2019–2021, inklusive felmarginaler.

Fritidsfisket stod tillsammans för cirka 12,4 miljoner fiskedagar vilket är en signifikant minskning jämfört med föregående år (16,8 miljoner fiskedagar). Den fångst som behålls uppskattas till 6 500 ton som fångades i sjöar och vattendrag och 5 900 ton utmed kusterna och i havet. Den vanligaste arten man har avsikt att fånga är abborre, i både inlandsfiske och kust- och havsfiske.

Fritidsfiskets sammanlagda utgifter, inklusive investeringar som till exempel inköp av båt, var enligt undersökningen omkring 15,3 miljarder kronor under 2021.

Vi utgår från HaV:s plan för kunskapsförsörjning om fritidsfiskets uttag och påverkan där målet är att öka kunskapen om fritidsfiskets omfattning och betydelse. Statistiken bidrar därmed med kunskapsunderlag till uppföljning och rådgivning för svenska sjöar, kust och hav.

Fiskets ekonomi

Ekonomiska data för yrkesfisket i havet styrs av rådsförordningen (EU 2017/1004) och samlas in enligt Sveriges nationella datainsamlingsprogram. HaV ansvarar för officiell statistik och EU-reglerad statistik inom yrkesfisket och fritidsfisket. Ekonomiska data samlas in året efter verksamhetsåret, eftersom företagens bokslut inte är tillgängliga förrän ett halvår efter verksamhetsårets slut. Intäkterna i det svenska fisket styrs huvudsakligen av fiskekvoter, priset på den landade fångsten och valutan. Priset på den svenska landade fångsten sätts framför allt utifrån priset på världsmarknaden när det gäller pelagiska arter (sill och strömming samt makrill).

Arter som fiskas på mer lokala, kustnära, bestånd är inte lika beroende av prisnivån på världsmarknaden, med undantag för siklöjan i Bottenviken. Utöver världsmarknadspriset påverkas fiskpriserna av inhemska marknadskrafter. Dessa effekter är mer påtagliga för de arter som fiskas av de lokala yrkesfiskarna, det vill säga det småskaliga fisket. Det totala infiskade värdet uppgick år 2021 till cirka 1,1 miljarder kronor, vilket innebär en minskning på cirka sex procent jämfört med föregående år. De ekonomiskt viktigaste arterna för svenskt fiske, baserat på landningsvärde, är i nämnd ordning sill och strömming, havskräfta, makrill, skarpsill, siklöja och tobis.

Tabell fem visar en ekonomisk översikt över Sveriges yrkesfiske till havs, uppdelat på redskaps- och fartygsegment för år 2020 (vilket är det senaste året med fullständig ekonomisk statistik). År 2020 var förädlingsvärdet ca 624 miljoner kronor. Det är vad yrkesfisket bidrar med till Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). De som främst använder aktiva redskap står för den största delen av förädlingsvärdet och det största längdsegmentet står för ca 61 procent av förädlingsvärdet.

Ett effektivitetmått (förädlingsvärde per heltidsekvivalent) som presenteras i tabell fem visar att de som använder aktiva redskap är något effektivare än de med passiva redskap. En tumregel är att värdet bör ligga runt 350 000–400 000 kr eller över för att anses som ekonomiskt effektivt. En stor del av det passiva fisket i Sverige drivs av egenföretagare på deltid.

Tabell 5 – Förädlingsvärdets utveckling för fartyg i olika segment

Förädlingsvärde miljoner kronor, mkr			
Fartygssegment	2020	2019	2018
Passiva <10m	36	38	41
Passiva >10 m	26	37	28
Aktiva <12m	31	34	31
Aktiva 12–18m	77	70	85
Aktiva 18–24 m	72	83	72
Aktiva >24m	381	328	324
Totalt	624	591	580
Förädlingsvärde per heltidsekvivalent tusen kronor, tkr			
Fartygssegment	2020	2019	2018
Passiva <10m	191	186	196
Passiva >10m	456	538	384
Aktiva <12m	593	743	690
Aktiva 12–18m	857	773	900
Aktiva 18–24 m	707	718	568
Aktiva >24m	1815	1613	1640
Genomsnitt	889	810	781

* Siffrorna kan skilja sig mot tidigare år på grund av utvecklad insamling av data. Jämförelse över tid bör därför göras med försiktighet. Redskapssegmentet bygger på vilket redskap som i huvudsak har använts. Det gör att segmenten ändras i storlek över tid vilket leder till stora variationer i resultat mellan åren. På grund av sekretess har även antalet segment ändrats från sju till sex. Uppgifter från segmentet passiva större än tolv meter inkluderas nu i segmentet passiva större än tio meter.

Fisketillstånd och fiskelicenser

HaV förvaltar tillträdet till fisket genom handläggning och beslut om

- › fiskelicenser (se tabell 7)
- › personliga fiskelicenser (se tabell 7)
- › fisketillstånd (se tabell 6).

För att få lov att fiska efter en viss art, i ett visst område eller med vissa typer av redskap krävs, utöver fiskelicens, i många fall också fisketillstånd. I nedanstående tabell redovisas antal fisketillstånd för olika typer under perioden 2020–2022.

Tabell 6 – Antal fisketillstånd av olika typer 2020-2022

Fisketillstånd	2022	2021	2020
Fiske efter nordhavsräka	62	62	62
Fiske efter havskräfta med bur	99	103	100
Fiske med trål i Gullmarsfjorden	4	4	4
Fiske efter ål*	199	207	218
Fiske efter siklöja med partrål i kustvattenområdet	35	35	35
Fiske inom trålfiskeområden i Östersjön	6	6	4
Fiske efter snäckor med bur	2	3	3
Fiske med torskfångande redskap i västra Östersjön	49	83	85
Fiske med torskfångande redskap i östra Östersjön**	99	105	109
Pelagiska tillstånd ****	29	29	30
Pelagiskt tillstånd för skarpsill i Skagerrak/ Kattegatt/Nordsjön***	14		
Fiske efter konsumfisk inom Norges ekonomiska zon i Nordsjön söder om 62° N	9	9	9
Trålfiske efter nordhavsräka inom Norges ekonomiska zon i Nordsjön söder om 62° N	19	19	19
Fiske med torskfångande redskap i Västerhavet	128	131	130
Trålfiske efter nordhavsräka innanför trålgränsen norr om latituden 58 31,50 N	59	60	60
Demersala fiskemöjligheter	316	326	304

* Det är inte möjligt att överlåta ålfisketillstånd och antalet tillstånd har minskat över tid. De senaste två åren har antalet tillstånd minskat med 19 stycken och antalet förväntas fortsätta minska i takt med att flera ålfiskare upphör med sin verksamhet.

** Bakgrunden till att antalet fisketillstånd för torskfångande redskap i västra Östersjön minskat det senaste året är att inga tråltillstånd beviljades under år 2022. Endast fiske med passiva redskap har varit möjligt. Kvoten för torsk i västra Östersjön bedömdes otillräcklig för fiske med bottentrål.

*** Den 1 juli 2022 införde HaV ett kompletterande pelagiskt tillstånd som omfattar kvoten för skarpsill i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön, vilken har brutet kvotår (1 juli innevarande år till 30 juni påföljande år). Införandet av det kompletterande fisketillståndet görs för att underlätta vid fördelningen av kvoterna i samband med årsskifte.

**** Pelagiska tillstånd gäller arter som lever i öppet hav, till exempel sill, skarpsill, makrill, blåvitling och tobis.

Anpassning av fiskeflottans kapacitet

Antalet fiskelicenser i den svenska fiskeflottan har fortsatt minska under år 2022. Maskinstyrkan mätt i kilowatt (kW), som är ett mått på fartygets motorkapacitet, och fartygskapaciteten mätt i bruttoton (bt), som är ett mått på fiskefartygens volym, har också minskat.

Minskningen av antalet fiskelicenser, kilowatt och bruttoton beror till viss del på att antalet fartyg i Östersjön minskat, bland annat på grund av torskfiskestoppet som funnits sedan år 2020.

För att motverka en ökning av kapaciteten inom fiskeflottan tillämpas regler för ut- och införsel av kilowatt och bruttoton. Kapacitetstaken för Sverige, som framgår av bilaga II i EU:s grundförordning, är 210 829 kW och 43 386 bt. Sveriges samlade fartygskapacitet ligger under gränsen för den svenska delen av EU:s kapacitetstak.

Vid yrkesmässigt fiske i de fem stora sjöarna: Väneren, Vättern, Hjälmaran, Mälaren och Storsjön, krävs personlig fiskelicens. Antalet personliga fiskelicenser har de två senaste åren ökat från 153 till 157.

Tabell 7 – Utveckling i den svenska fiskeflottan 2020–2022

Per den 31 december	2022	2021	2020
Antal fiskelicenser	993	1 029	1 057
– män	900	941	985
– kvinnor	9	9	7
– juridiska personer	84	79	65
Kilowatt (kW)	136 265	139 452	147 456
Bruttoton (bt)	25 525	26 725	27 956
Antal personliga fiskelicenser	157	156	153
– män	154	153	149
– kvinnor	3	3	4

Hållbart nyttjande och hållbar förvaltning

De demersala och pelagiska kustkvoter som fördelas till det småskaliga kustnära fisket justerades inför år 2022. På grund av en hög infiskning år 2021 höjdes några av kustkvoterna medan andra sänktes på grund av låg infiskning under flera år. Målsättningen är att kustkvoterna inte ska vara begränsande för fisket under året, därför prioriteras alltid tilldelningen till kustkvoterna när fiskemöjligheterna fördelas. Inom det pelagiska fisket avsattes även en regional extratilldelning av fiskemöjligheter för de fartyg som endast bedriver fiske i Östersjön och landar i östersjöhamnar. Detta har bidragit till fortsatt verksamhet för många av dessa fartyg i Östersjön.

Gemensam strategi för fiskets framtid

Hösten 2019 initierade HaV och Jordbruksverket projektet Framtidens fiske och vattenbruk. År 2021 redovisade myndigheterna ett regeringsuppdrag om strategin och tre sektorsspecifika handlingsplaner för hållbart fiske och vattenbruk, som togs fram i nära samarbete med ett stort antal intressenter inom fiske och vattenbruk.

Strategin är uppdelad i tre målområden; Väl förvaltade och fungerande ekosystem, konkurrenskraft, lönsamhet och sociala värden samt kunskap och kommunikation. Målen ska vara uppfyllda år 2026. Strategin och handlingsplanerna utgår från ekosystemansatsen och ska bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem. Strategin och de tre handlingsplanerna

ÅTERRAPPORTERING

utgör ett underlag för myndigheternas prioritering av åtgärder inom yrkesfiskets, fritidsfiskets och vattenbrukets områden och är vägledande för myndighetens fortsatta arbete med fiskförvaltning. Under år 2022 har HaV arbetat med 36 aktiviteter kopplade till åtgärder i handlingsplanerna. Några aktiviteter, där externa intressenter främst ska vara drivande, har initierats av myndigheterna.

Genomförande av nationell och internationell havsplanering

Havsplanering bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling genom att vägleda hur havet ska användas. Havet och dess användning förvaltas genom olika typer av regleringar och åtgärder där havsplanering är ett av flera verktyg. I början av året tog regeringen beslut om Sveriges första havsplaner. De är publicerade på HaV:s webbplats.

HaV bidrar till en god kustzonsplanering genom att vi yttrar oss över förslag till kommunala översiktsplaner som berör kust och hav. I relevanta fall yttrar sig HaV även över tematiska tillägg och fördjupningar av översiktsplaner samt remisser från regioner som rör regionala utvecklingsstrategier. HaV har också uppdaterat underlag till länsstyrelsernas planeringskatalog som är ett stöd för kommunernas övergripande planering.

HaV har fortsatt dialog med Boverket om stöd och vägledning kring kommunal planering inom ramen för åtgärdsprogrammet för havsmiljön. HaV har bidragit med synpunkter på kopplingar mellan nationell havsplanering och planering under plan- och bygglagen.

REGERINGSUPPDRAG

Nya områden för energiutvinning i havsplanerna

HaV har fått i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner med fler områden för energiutvinning. I ett första steg samordnar Energimyndigheten ett arbete med att ta fram ett planeringsunderlag för havsbaserad vindkraft. Under året har ansvariga myndigheter, däribland HaV, bidragit med uppdaterade underlag om planeringsförutsättningar samt gjort samexistensanalyser för att identifiera områden som kan vara lämpliga för vindkraft. Parallellt har HaV påbörjat arbetet med att utarbeta förslag som ska ut på samråd under 2023, samt hållit avgränsningssamråd för miljöbedömningen. Grannländerna har underrättats enligt Esbokonventionen.

På HaV:s beställning tar kustlänsstyrelserna fram underlag om höga naturvärden, samt regionala och kommunala planeringsförutsättningar. I dialog med HaV tar länsstyrelserna, med stöd av Riksantikvarieämbetet, fram ett samlat planeringsunderlag för kulturmiljöer.

REGERINGSUPPDRAG

Förutsättningar och möjliga åtgärder för samexistens i områden med kommande vindkraftsetablering

HaV och Energimyndigheten har fått i uppdrag att ställa samman kunskap om förutsättningar och åtgärder för samexistens mellan havsbaserad vindkraft, yrkesfiske, vattenbruk och naturvård. Under våren 2022 inleddes dialog med intressenter i Sverige. HaV och Energimyndigheten deltog också i ett dialogprojekt för att etablera en samverkansplattform för intressenter inom fiske och vindbruk. Inom ramen för uppdraget har även tre externa utredningar beställts: En genomgång av litteraturen om samexistens, en analys av juridiska förutsättningar och en analys av sjösäkerhetsmässiga förutsättningar för fiske inom vindkraftsparker. Resultat från utredningarna lämnades i slutet av hösten 2022 och utgör viktigt underlag för uppdragets slutrapport.

Frågor om exklusivitet för anläggande av vindkraftsparker i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon

REGERINGSUPPDRAG

HaV har slutrapporterat ett regeringsuppdrag om exklusivitet för anläggande av vindkraftsparker i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon. Under processen har frågor med koppling till pågående ansökningar om tillstånd för havsbaserad vindkraft utretts, framförallt ansökningar från konkurrerande verksamheter inom samma havsområde.

HaV föreslår att staten får äganderätt till allmänt vatten och en uttalad rätt att fördela etableringsrätt för vissa verksamheter i ekonomisk zon. En sådan rätt ger staten både möjlighet att upplåta klart avgränsade rättigheter och att ta ut en avgift för nyttjande av havsområden. HaV föreslår också att exklusiva undersökningstillstånd införs, vilket innebär att en aktör får försprång framför andra intresserade. Exklusiva undersökningstillstånd skulle också minska belastningen i havsmiljön, eftersom man undviker att flera aktörer gör undersökningar i känsliga områden.

HaV föreslår också att ett helt nytt anvisningsbaserat etableringssystem utreds. Ett sådant system ger staten större ansvar för planering och anvisning av områden och kan lösa ut svåra frågor som möjlighet till anslutning, naturpåverkan och intressekonflikter med exempelvis försvar, innan ett område anvisas och blir tillgängligt för aktörer. HaV föreslår också att tillstånd för energiproduktion till havs regleras i särskild ny sektorslagstiftning, vilket även öppnar för ett smidigt genomförande av kommande EU-rätt på energiområdet.

I uppdraget ingick även att analysera hur flera samtidiga ansökningar skulle kunna hanteras inom dagens system, både i territorialhavet och i Sveriges ekonomiska zon. HaV har bedömt att konkurrerande verksamheter bör kunna jämkas med stöd av miljöbalkens kapitel 16, 11 §. Företräde kan också ges för sådan användning som bäst bidrar till god hushållning, enligt miljöbalkens kapitel 3.

Effekten av HaV:s förslag innebär på sikt en mer effektiv och tydlig tillståndsprövning av havsbaserad vindkraft.

Gränsöverskridande havsplanering

Helcom-VASAB arbetsgrupp för havsplanering

Inom Östersjösamarbetet hölls ett möte i januari med fokus på att utveckla ett nytt arbetsprogram som konkretiserar de kommande tre årens arbete. Efter Rysslands angrepp mot Ukraina i slutet av februari har samarbetet tagit paus, men en informell konsultation utan Ryssland hölls 5–7 oktober för att föra arbetet framåt. Vid mötena har arbetsgruppens roll som styrgrupp för EU:s Östersjöstrategis policyområde rumslig planering stärkts, och diskussionen kring samarbeten i EU-projekt fördjupats.

Esbo-samråd och internationell dialog om havsplaner

2022 hölls inga Esbosamråd för havsplaner hos Sveriges grannländer. Tyskland höll dock i underrättelse och samråd för revideringen av deras sektorplan för energiutvinning till havs.

Viltskadeersättning

HaV disponerar delar av anslag 1:7 Ersättningar för viltskador med mera inom utgiftsområde 23: areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Under året har HaV fördelat drygt 14,2 miljoner kronor till länsstyrelserna för ersättning till dem som drabbats av skada av vilt enligt paragraferna 11 och 11d i viltskadeförordningen. Tre miljoner kronor har fördelats till länsstyrelserna för att användas till ersättning för hantering av gråsälar som skjutits med stöd av Naturvårdsverket beslut om skyddsjakt och licensjakt. I juni 2022 beslutade regeringen om ytterligare bidrag för medfinansiering av förebyggande åtgärder mot skador i fisket inom ramen för Europeiska havs- och fiskeriprogrammet (EHFF) och HaV betalade ut 500 000 kronor till Jordbruksverket.

Uppföljning av utbetalat bidrag 2021

Totalt fördelades tolv miljoner kronor till länen för skada av vilt. Drygt 300 000 kronor omfördelades från anslagsposten "Ersättning för hantering av gråsälar som skjutits i samband med skydds- eller licensjakt". Inga ansökningar från jägare inkom till länen som därför återbetalade knappt 2,7 miljoner kronor till HaV.

Nationella planen – moderna miljövillkor för vattenkraften

Genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor är en unik process inom EU och internationellt. Inget annat land har en så strukturerad process för omprövningar av vattenkraftverk och en nationell avvägning mellan behovet i vattenmiljön och vattenkraftens nyttor i elsystemet. Den nationella planen är också en viktig motor för annat åtgärdsarbete och förväntas ge betydande förbättringar i vattenmiljön.

Samverkansprocesser

Med start den 1 februari 2022 och 20 år framåt ska majoriteten av Sveriges vattenkraftverk med tillhörande regleringsdammar få moderna miljövillkor. Enligt förordningen om vattenverksamheter (1998:1388) ska länsstyrelserna samverka kring det underlag som behövs för att säkerställa en effektiv prövning. Eftersom regelverket och förfarandet är nytt, finns det ett stort behov av vägledning för länsstyrelserna och behov av återkoppling och dialog för att utvärdera och eventuellt revidera vägledningen.

Havs- och vattenmyndigheten har under 2022 genomfört fem formella yttranden till samverkan i fyra prövningsgrupper, medverkat i vägledande möten i ytterligare en handfull samverkansprocesser, samt svarat på frågor från länsstyrelserna kring samverkan.

Vägledningar inom Natura 2000 samt vattenförvaltning

En vägledning om att fastställa miljökvalitetsnormer som stämmer överens med bevarandemålen för Natura 2000-områden, färdigställdes under 2022. Vi har under året yttrat oss över några reviderade bevarandeplaner för Natura 2000-områden. HaV har skickat tre vägledningar på remiss under 2022: Fastställande av kraftigt modifierade vatten, fastställande av undantag inom vattenförvaltningen samt orimliga kostnader inom vattenförvaltningen.

Uppföljning av den nationella planen för omprövning av miljötillstånd

De första ansökningarna om omprövning av miljötillstånd för vattenkraftverk lämnades in den 1 februari 2022 samt 1 september 2022. Under 2022 har domstolarna beslutat i färre än tio omprövningar. HaV har hållit samverkansmöten med länsstyrelserna, Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för att diskutera hur vi ska samordna oss inför de kommande prövningarna.

I juni 2022 fick Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Energi- myndigheten och Svenska kraftnät ett särskilt regeringsuppdrag att följa upp arbetet med omprövningarna. En delredovisning ska lämnas in den 1 februari 2023 och därefter 1 december 2023. HaV kommer att redovisa mer fakta om omprövningarna i dessa delredovisningar.

Under 2022 har Havs- och vattenmyndigheten hållit informationsmöten med olika aktörer (länsstyrelser, vattenmyndigheter, andra centrala myndigheter, branschorganisationer, miljöorganisationer och kommuner) för att utbyta övergripande information och erfarenheter om arbetet med den nationella planen. Överlag är branschen fortsatt positiv till samverkansprocesserna som länsstyrelserna bedriver, men man noterar vissa skillnader mellan länsstyrelserna. Havs- och vattenmyndigheten får kritik för att vissa vägledningar inte har färdigställts, exempelvis rörande vattenförvaltning. Vid mötena har branschen även framfört kritik om hur vattenmyndigheterna arbetar med statusklassning och normsättning inom ramen för vattenförvaltningen.

REGERINGSUPPDRAG

Foto: Ann-Charlotte Bernisson

Mål 4 – Ökad kunskap genom effektiv miljöövervakning, uppföljning och välförvaltd information

Målbeskrivning

Myndighetens arbete med en adaptiv förvaltning blir trovärdigt och effektivt genom tillgång till kvalitetssäkrad kunskap. Den samlade akvatiska övervakningen och dess miljöinformation uppfyller relevanta krav, är tillgänglig och gör skillnad för miljön och samhället. HaV:s information är välbeskriven och lätt att hitta, förstå och använda för att kunna nyttjas av så många som möjligt. Nya sätt att kombinera, analysera och visualisera miljöinformation från olika källor stödjer utvecklade arbetssätt. Gemensamt lärande främjas genom internationella samarbeten.

Förvaltningen ska bygga på vetenskaplig grund

Förvaltningen av våra hav, sjöar, vattendrag och fiskeresurser ska baseras på robust vetenskaplig grund. HaV arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra formerna för hur HaV tar fram ny kunskap. Under året har HaV ytterligare stärkt kopplingen mellan den kunskap som tas fram och HaV:s uppdrag från regeringen.

Kvalitetssäkrad kunskap ger mer effektiv förvaltning

I verksamhetsstrategin finns målet att myndighetens underlag för en adaptiv förvaltning ska vara baserad på kvalitetssäkrad kunskap och att den samlade akvatiska övervakningen och dess miljöinformation uppfyller relevanta krav, är tillgänglig och gör skillnad för miljön och samhället. Det innebär att de vetenskapliga kunskapsunderlag som behövs för att ta rätt beslut i förvaltningen behöver vara kvalitetssäkrade och beställas med tydliga krav. Vi har gjort en intern undersökning som lett till åtgärder för att förbättra kvalitetssäkring av vetenskapliga kunskapsunderlag för att säkerställa känd, jämn och rätt kvalitet framöver. Utbildningar inom kvalitetssäkring riktade till beställare har genomförts under hösten.

För att hantera samhällets utmaningar är det viktigt att statsförvaltningen har tillgång till den bästa kunskapen. Forskning finansierad av miljöforskningsanslaget ligger till grund för att miljöpolitiken ska utvecklas, genomföras och att resultatet utvärderas. Enligt HaV:s instruktion sambereder HaV miljöforskningsanslaget tillsammans med Naturvårdsverket. Anslaget för 2022 är på cirka 94 miljoner kronor. Fyra forskningsutlysningar har gjorts: Dagvatten, vattenkraftens miljöpåverkan, klimatpåverkan och klimatanpassning, samt Digitalisering för en hållbar förvaltning. Arbetet med dessa utlysningar befinner sig i olika faser. Vissa synteser är redan slutförda och resultaten granskas. Inom Vattenkraftens miljöpåverkan har HaV bidragit med finansiering från fonden för fiskeavgiftsmedel. Det är första gången HaV samfinansierar en forskningsutlysning med Miljöforskningsanslaget. Utlysningen vattenkraftens miljöpåverkan kommer bland annat att ge underlag till förbättrade samverkansprocesser vid miljöprovningar. Samfinansieringen från fiskevårdsmedel bidrar till kunskapsunderlag som kan ligga till grund för ekosystembaserad förvaltning i rinnande vatten, framför allt av laxfisk. Resultaten från digitaliseringsprojekten kommer att kunna användas i flera delar av HaV:s förvaltningsarbete, till exempel miljöövervakning, datavårdskap och dialog med omgivande samhälle. Under det senaste året har också forskningsprogrammet Multifunktionalitet i landskapet startats, genom ett femårigt program kallat Landsvägar.

Under året har HaV suttit i programkommittén och arbetsgruppen för Formas nationella forskningsprogram för hav och vatten. Arbetet i programmet har främst fokuserat på att ta fram programmets forskningsagenda. HaV:s arbete har bidragit till agendans inriktning mot forskning för en ekosystembaserad förvaltning i linje med HaV:s forskningsbehov.

HaV har deltagit i visionsprojektet Havsförvaltning och klimat, finansierat av Nordiska Ministerrådet. Projektets mål är att dela kunskaper och starta ett nordiskt samarbete om hur ekosystembaserad havsförvaltning och klimatförändringarna kan hanteras i den framtida förvaltningen av havet. Effekten förväntas bli ett utökat nordiskt samarbete kring havsmiljöfrågor och klimatförändringar som ska leda till konkreta gemensamma åtgärder.

HaV:s och Sidas biståndsarbete är beroende av kunskap om internationella konventioner och andra juridiska verktyg och styrmedel för att nå resultat. FN:s gränsvattenkonvention bistår länder i frågor som vattenfördelning mellan intressenter, delat ansvar för gemensamma resurser och överenskommelser i enlighet med internationell lag. HaV har deltagit i två möten om övervakning och

statusbedömning samt integrerad vattenförvaltning under året. I anslutning till mötet om integrerad vattenförvaltning arrangerades gränsvattenkonventionens 30-årsjubileum där HaV höll en presentation om den Finsk-svenska gränsvattenkommissionen och arbetet med förvaltningen av Torne-Muonio älvsystem. Samverkan mellan de nordiska länderna framhålls ofta som goda exempel.

Under 2022 har HaV:s ledning prioriterat arbetet med vattenmedvetenhet som en fortsättning på de regeringsuppdrag om marin pedagogik som HaV hade under 2018 och 2019. Arbetet om ocean literacy eller havsmedvetenhet är en del av Sveriges åtaganden inom FN:s arbete med havsdekaden. Arbetet med de vattenpedagogiska nätverken har fortsatt genom bland annat nätverksträffar och att ta fram en färdplan för att utveckla en nationell strategi för havsmedvetenhet. HaV arrangerade tillsammans med Malmö stad, FN:s IOC-UNESCO och World Maritime University (WMU) en internationell konferens om ocean literacy i maj 2022. De vattenpedagogiska nätverkens medlemmar når ut till många människor i samhället. Förhoppningen är att medvetenheten om vattnets värde sprids som ringar på vatten ju fler medlemmar nätverken har. Därför fortsätter arbetet med att utöka och bredda nätverken ytterligare. Det pågår också ett arbete med att utveckla hur vi kan mäta medvetenhet om vattnets värde i samhället.

Kommunikation och kunskapsutbyte till stöd för ekosystembaserad förvaltning

Konferenser och arbetsgrupper är viktiga forum för kunskapsutbyte, samordning och utveckling av ekosystembaserad förvaltning. HaV arrangerar, eller deltar i, flera sådana forum. Några exempel från 2022:

- › Joint Monitoring Programme for Ambient Noise North Sea 2018–2022, EU-projekt för utveckling av ett koordinerat och regionalt samordnat övervakningsprogram för bedömning av havsmiljödirektivets deskriptor 11 om undervattensbuller.
- › Joint Task Group on Ballast Water Management Convention (BWMC) and Biofouling. Arbetar med det praktiska genomförandet av ballastvattenkonventionen genom harmonisering inom Helcom och Oskar och implementerar åtgärder mot främmande arter relaterat till spridning genom sjöfart.
- › Climate Change Expert Group – expertgrupp som under 2022 har arbetat med en tematisk bedömning av klimatförändringarnas påverkan på fysiska, kemiska och biologiska variabler i Nordostatlanten och även granskat tematiska bedömningar för människans påverkan och av biologiska arter och livsmiljöer.
- › Intersessional Correspondance Group Quality Status Report (ICG-QSR) – HaV bidrar till arbetet med att både ta fram tematiska bedömningar från Oskars olika kommittéer samt en syntesrapport med de huvudsakliga budskapen i bedömningen Quality Status Report QSR 2023.

Miljöövervakning och datainsamling

Den akvatiska miljöövervakningen och datainsamlingen bidrar till uppföljning av flera miljö kvalitetsmål, särskilt

- › levande sjöar och vattendrag
- › hav i balans samt levande kust och skärgård
- › ingen övergödning
- › ett rikt växt- och djurliv
- › giftfri miljö
- › bara naturlig försurning.

Miljöövervakningen och datainsamlingen ger underlag för att bedöma tillstånd inom fiskförvaltning, för statusklassning av miljön enligt EU-direktiven och de regionala havskonventionerna samt till uppföljning av flera delmål under Agenda 2030. Dessutom används data till att bedöma påverkanstryck, göra riskanalyser samt som underlag till förslag på åtgärder och uppföljning av åtgärder för att förbättra den akvatiska miljön.

Uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmål

Under 2022 har HaV publicerat underlagsrapporter för den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen 2023. HaV ansvarar för tre av miljö kvalitetsmålen: "Ingen övergödning", "Levande sjöar och vattendrag" och "Hav i balans samt levande kust och skärgård". De tre rapporterna beskriver miljö tillståndet, genomförda åtgärder, styrmedelsanalyser, bedömning av möjlighet att nå målen till 2030, utvecklingsriktning i miljön till 2030 samt behov av insatser för att nå målen. Rapporterna visar att det görs mycket bra insatser och genomförs många bra åtgärder, men att det är långt kvar innan målen kan nås.

HaV har tillsammans med SGU publicerat en underlagsrapport till den målövergripande fördjupade utvärderingen. Syftet med rapporten är att visa på vilka problem, kopplat till vatten i landskapet, som behöver lösas för att HaV ska kunna nå målen. HaV har också tagit fram sex styrmedels- och åtgärdsförslag som utgår från analysen i underlagsrapporten.

I mars 2022 redovisade HaV den årliga uppföljningen av de tre miljö kvalitetsmålen som HaV ansvarar för, samt uppdaterade de 15 tillhörande indikatorerna på webbplatsen Sveriges miljömål. Under hösten inleddes arbetet med den årliga uppföljningen av miljömålen 2023. Uppföljningen beskriver vilka åtgärder som gjorts det senaste året för att nå målen, och bidrar med underlag till Regeringskansliets arbete med budgetpropositionen, utgiftsområde 20.

Uppföljning av Agenda 2030 genom genomförande av FN:s havskonferens i Lissabon samt Högnivåforum i New York

Under sommaren hölls två stora högnivåkonferenser för att redovisa resultat och uppföljning av vad länder gör för att uppnå mål 14, Rädda haven. Vid dessa två FN-konferenser presenterade HaV exempel på, och möjligheterna med, regionalt gränsöverskridande samarbete som ett viktigt verktyg för det konkreta genomförandet av globala åtaganden.

FN:s andra havskonferens genomfördes i Lissabon, Portugal, för att skynda på och skala upp vetenskapligt baserade och innovativa lösningar för havsmiljön samt vidareutveckla partnerskap. HaV följde upp Sveriges frivilliga åtaganden från FN:s första havskonferens 2017 och tog också fram nya svenska frivilliga åtaganden för havsmiljömålet i Agenda 2030. HaV deltog i i den svenska delegationen, samt genomförde egna möten med Indonesien och UNEP.

HaV ingick också i den svenska delegationen vid FN:s uppföljning av de globala hållbarhetsmålen vid High Level Political Forum i New York, USA.

Mer effektiva processer för att samla in rätt data

För att effektivisera miljöövervakningen har HaV implementerat en strategi för akvatisk övervakning. Under strategin samlas ett antal aktiviteter och projekt som ska säkerställa att rätt data av rätt kvalitet samlas in och görs tillgänglig för användarna. Strategin har lett till att HaV i högre grad samlar in de data som är viktigast för förvaltningen av den akvatiska miljön. HaV har även identifierat, och i vissa fall åtgärdat, områden där övervakning och datainsamling behöver utvecklas för att HaV fullt ut ska leva upp till kraven i direktiv, förordningar, konventioner och annat som styr verksamheten. Den löpande miljöövervakning och datainsamling som HaV beställt för 2022 har i stort kunnat utföras enligt plan. Betydande arbete har lagts ner på att strömlinjeforma och digitalisera beställningsprocessen, och på att starta ny övervakning där informationsbrister identifierats. Vi har också gjort förberedande arbete med prioriteringar av övervakningen inför en väntad minskning av anslagen för 2023. Effektiviseringsarbetet har lett till att beställningarna av övervakning kunnat läggas tidigare än föregående år, vilket innebär minskad administration för HaV och bättre framförhållning för utförare samt snabbare leveranser av övervakningsdata.

Bättre kunskap om fiskbestånd

HaV har ansvar för genomförandet och samordningen av Sveriges datainsamlingsprogram i enlighet med EU:s datainsamlingsförordning (EU) 2017/1004. Då många av de ekonomiskt viktiga fiskarterna vandrar över stora områden och inte är bundna av territorialgränser krävs ett fungerande internationellt samarbete för att bland annat kunna uppskatta storleken på bestånden. Detta samarbete sker inom Internationella havsforskningsrådet (ICES) med deltagande från alla kuststater runt Östersjön, Nordsjön och Nordostatlanten.

ICES arbetar bland annat med beståndsanalyser och biologisk rådgivning till fiskeriförvaltningen. Säkra och detaljerade beståndsanalyser är viktiga instrument som kan bidra till en bättre reglering av fisket och uppföljning av förvaltningsåtgärder. Den data som ligger till grund för beståndsanalyserna samlas huvudsakligen in under EU:s datainsamlingsförordning (DCF).

HaV har ansvar för att samla in grundläggande information om de nationellt förvaltade fiskbestånden. HaV ansvarar även för att övervaka fisk kopplat till miljöförvaltning enligt EU:s havsmiljö- och vattendirektiv. Data samlas in både genom fiskerioberoende (provfisken med mera) och fiskeriberoende provtagning (provtagning ombord, journalföring med mera). Data som samlades in 2022 utgör viktiga underlag till fisk- och miljöförvaltningen under 2023. Analyser av insamlade data används som underlag för rådgivning av både kvoterade och icke-kvoterade arter. Under 2022 har HaV gjort extra satsningar när det gäller till exempel interaktioner mellan kust och utsjö. Övervakning av kustfisk har förbättrats till nytta för rådgivning till förvaltningen av fisk och miljö. Övervakningen av fisk i de stora sjöarna revideras för en optimerad miljö- och resursövervakning. Olika processer för datainsamling och utveckling av metoder har samordnats för att på lång sikt säkerställa både förvaltningens behov och ett effektivt nyttjande av tillgängliga medel och datainsamlingsplattformar, till exempel forskningsfartyget Svea.

Myndigheten utvecklar övervakning för att bättre uppfylla kraven i EU-direktiven

Genom utveckling av indikatorer och metoder för nationell och internationell bedömning i enlighet med den lagstiftning som styr (exempelvis vattenförvaltningsförordningen) används och testas insamlad övervakningsdata. Då framkommer ofta brister i befintliga data och behov av att anpassa löpande övervakning. Myndighetens övervakningsutredare följer därför nära det nationella och internationella arbetet med bedömningar och utveckling av bedömningsmetoder för att kunna anpassa övervakningen till behoven.

INDIKATOR

Beställningar till våra stora utförare är samordnade och har en tydlig struktur

ÅTERRAPPORTERING

Vattenförvaltning

Under 2022 har arbetet med handlingsplanen Full koll på våra vatten 2.0 fortsatt. Vi har bland annat implementerat övervakningsprogram för grundvatten. Arbetet omfattar även:

- › Att beskriva behov av övervakning för sjöar, vattendrag och kustvatten.
- › Övervakning av miljögifter i ytvatten, i samverkan med vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Naturvårdsverket.
- › Statistiska beräkningar för att optimera framtida övervakningsprogram.
- › En belastningsanalys för att gruppera vattenförekomster utifrån diffus avrinning av föroreningar från land, samt hur vattenkvaliteten i dessa vattenförekomster förhåller sig till vattenförvaltningens bedömningsgrunder (HVMFS 2019:25).

Arbetet leder till en säkrare bild av miljötillståndet och underlag för uppföljning av status inom vattendirektivet och havsmiljödirektivet, samt våra svenska miljökvalitetsmål Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, och Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Länsstyrelserna har fått medel för

- › ökad övervakning i områden påverkade av människan
- › ökad övervakning i vattentäkter
- › att bygga upp grundövervakning i län där det saknats.

Insatsen krävs för att Sverige bättre ska leva upp till kraven i vattenförvaltningsförordningen och uppnå miljökvalitetsmålen för vatten.

Badvatten

Badvattendirektivet är implementerat i svensk lagstiftning genom badvattenförordningen (2008:218) samt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2012:14) om badvatten. Genom dessa ställs krav på att allmänheten får tillgång till digital information om EU-bad och att medlemsstaterna rapporterar resultat från övervakning och åtgärder till EU-kommissionen. Webbsidan Badplatsen är ett verktyg för att möta dessa krav. Badplatsens vision är att ge tydlig och pedagogisk information om badvattenkvalitet till allmänheten och vara ett lättarbetat verktyg som effektiviserar det administrativa arbetet för anställda på myndigheter och kommuner. Myndigheten har under året färdigställt ett nytt användargränssnitt för kommunerna och påbörjat ett nytt publikt användargränssnitt för badvattensidorna. Kommunernas övervakning av badvattenkvalitet blir en kvalitetsklassning av badplatserna. Övervakningen synliggör också behov av åtgärdsarbete. Information om badvattenkvalitet bidrar till en ökad miljökommunikation med allmänhet och media. Den öppna datamängd som myndigheten tillgängliggör om badplatser används av flera intressenter i samhället, till exempel kan den användas som indikator för vattenmiljöns kvalitet.

Övervakning av tumlare

Sveriges löpande övervakning av tumlare har kompletterats med projektet SCANS IV som utför internationellt koordinerad övervakning av delfiner och valar i europeiska delar av Atlanten och Nordsjön. Insamlade data i svenska vatten kommer att bidra till uppdaterade skattningar av antal tumlare i Nordsjöpopulationen och Bälthavspopulationen. Målet med projektet är att leverera robusta uppskattningar för regelbundet förekommande delfiner och valar. Det kommer i sin tur att göra det lättare att upptäcka trender för arterna. 2022 har varit det mest intensiva året för projektet med planering, utförande av båt- och flygräkningar under juni-juli, samt analys av data och trender. Projektet bidrar också till rapportering av tumlare enligt art- och habitatdirektivet (Artikel 17 för perioden 2019–2024), havsmiljödirektivet (Artikel 8 rapportering 2024), samt årlig uppföljning och fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmålen Ett rikt växt och djurliv och Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Hur människans aktiviteter påverkar vattenmiljö

Genom bland annat EU-direktiven ställs det krav på kunskap om hur människans aktiviteter påverkar vattenmiljön och anknutna livsmiljöer och arter. HaV fortsätter utveckla övervakningen av hälsotillstånd hos marina däggdjur, fisk, kräft- och blötdjur i samarbete med Naturvårdsverket. Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt har i uppdrag att förbättra övervakningen av hur sälar, tumlare, fiskar, kräft- och blötdjur påverkas av olika verksamheter. Denna kunskap ger viktiga underlag för att bedöma status samt identifiera risker och lämpliga åtgärder.

Nord Stream

Efter explosionerna och flera dagars kraftiga läckage av naturgas från Nord Stream i slutet av september har den ordinarie övervakningen av vattenmassan, fisk och tumlare utökats med kompletterande prover i det påverkade området. Under oktober månad samlade SLU in fiskprover som skickats till Statens veterinärmedicinska anstalt för analys av eventuella hälsoeffekter. Torsk som provtagits närmast utsläppen visade sig ha högre förekomst av en gälförändring som möjligen kan ha orsakats av syrebrist orsakad av metanutsläppet. Ett antal bifångade och strandade tumlare har också skickats in till Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt. SMHI har samlat in ytterligare prover för analys av hydrografi, biologi och kemi i den fria vattenmassan samt växtplankton.

Övergödning i Östersjön

HaV har under året beställt leveranser från konsortiet Svenska Miljöemissionsdata (SMED) på beräkning av källfördelade belastningar av näringsämnen till havet. Sverige redovisar belastningen på Östersjön av näringsämnen från olika källor till havsmiljökonventionen Helcom. I redovisningen ingår diffusa källor som jord- och skogsbruk, enskilda avlopp och dagvatten samt både indirekta och direkta punktkällor. Beräkningarna används också inom vattenförvaltningen som underlag för uppföljning och planering av åtgärder. Resultaten används av Helcom för att beskriva trender och för att se om målen för minskad belastning uppnås. För Sveriges del har belastningen minskat under senare år, och vi når målen i de flesta havsbassänger. För Egentliga Östersjön måste dock belastningen av både kväve och fosfor från svenska källor reduceras ytterligare.

Grundvatten

Dagens nationella övervakning av grundvatten fokuserar på opåverkade områden, men behöver kompletteras med utökad övervakning i påverkade områden. Övervakningen används som underlag för statusklassning inom vattenförvaltning och ger underlag för uppföljning av miljökvalitetsmålen Grundvatten av god kvalitet och Giftfri miljö. HaV har gett Sveriges geologiska undersökning i uppdrag att utöka insamlingen av data från områden påverkade av jordbruk, infrastruktur eller PFAS (högfluorerande ämnen). Prover har tagits på 85 platser under 2022 och på totalt 150 platser sedan 2020. Den utökade övervakningen av grundvatten har bland annat visat nya fynd av bekämpningsmedel och PFAS. Gränsvärden överskreds vid nio procent av de provtagna platserna. De nya kunskaper som övervakningsprogrammet i påverkade områden genererat, har bidragit till underlag för statusklassificering och åtgärder.

Invasiva främmande arter

För att kunna sätta in snabba åtgärder mot invasiva främmande arter behövs ett övervakningssystem som fokuserar på tidigt upptäckt och spridning. Allmänheten är en viktig informationskälla, och för att underlätta inrapportering finns en app, Rappen, för rapportering av vattenlevande arter. Under 2022 uppdaterades såväl teknik, funktioner som innehåll, och Rappen integrerades med SLU Artdatabankens digitala tjänster Artportalen-Artfakta-Fyndkartor. Uppdateringarna gjordes i samverkan med SLU, länsstyrelserna och Trafikverket, under ledning av Naturvårdsverket.

Genom modelldata över risk för introduktion av marina och brackvattenlevande främmande arter har 20 stationer pekats ut som så kallade hotspots. I det nationella marina övervakningsprogrammet undersöktes fem hamnar och marinor i egentliga Östersjön och Västerhavet. Myndigheten har gett forskare i uppdrag att genomföra en kompletterande habitatmodellering för risken att sötvattenlevande främmande arter introduceras i Östersjöns kustnära sötvatten, framförallt i Bottniska viken. En modell för främmande arter i sjöar och vattendrag har också utvecklats. Habitatmodellerna för introduktion av främmande arter hjälper till att peka ut fler hotspots, som stöd för att utöka övervakningen geografiskt i såväl sötvatten som Bottniska viken. Det sker en ständig introduktion av främmande arter för landet och spridning till nya områden upptäcks genom övervakningen. Allmänhetens rapportering av främmande arter fortsätter att öka. 2022 års kanske mest uppmärksammade fynd i den marina miljön var den invasiva filtsjöpungen (*Didemnum vexillum*) som observerades på Bohuskusten.

Buller

Inom den nationella övervakningen av kontinuerligt undervattensbuller som Havs- och vattenmyndigheten beställer, görs ljudupptagningar på fasta positioner med hjälp av hydrofoner. Syftet är att få underlag för att bedöma miljötillstånd enligt havsmiljödirektivet samt havsmiljökonventionerna Oskar och Helcom. EU Interreg-projektet Joint Monitoring Programme for Ambient Noise in the North Sea (Jomopans) startade 2018 och förlängdes på grund av covid-19-pandemin till 2022. Syftet är att upprätta ett samordnat koordinerat regionalt övervakningsprogram av kontinuerligt undervattensbuller. Tre hydrofonriggar (västkusten, egentliga Östersjön och Bottniska viken) har samlat in ljuddata för att undersöka hur bullernivåerna förändras över tid. Därutöver har en ny teknik med kontinuerlig överföring via kabel testats. Jomopans har lämnat ett gemensamt förslag till Oskar på ett regionalt övervakningsprogram i Nordsjön, med indikatorer. Samordning sker med havsmiljödirektivet. Ljudupptagningarna gör det möjligt att genom djupare analyser följa förändringar av bullernivåerna i Östersjön och Kattegatt över lång tid. Baserat på dessa ljudutbredningskartor, har förslag på tröskelvärden tagits fram. Tröskelvärdena visar några målarters känslighet och används för att undersöka i vilken omfattning i tid och rum bullernivåer är skadliga. Ljudutbredningskartor över ljudtryck kommer att modelleras samordnat för Östersjön och Nordsjön inför 2024 års bedömning "påverkan av antropogent ljud" enligt havsmiljödirektivet. Data rapporteras till den internationella dataportal för kontinuerligt buller hos Internationella havsforskningsrådet (ICES), där den också finns tillgänglig.

REGERINGSUPPDRAG

Effektiv användning av anslag

Myndigheten har ett återkommande regeringsuppdrag att redovisa hur anslag 1:2 Miljöövervakning, har använts under föregående år. Rapporteringen innehåller också en redovisning av övervakning och datainsamling som finansieras med andra medel som HaV förfogar över. Rapporten för 2021 sammanställdes och redovisades till Regeringskansliet den 31 mars 2022. Uppdraget bidrar till myndighetens egen uppföljning av hur anslagen används, och särskilt hur HaV kompletterar miljöövervakningsanslaget med andra medel. Kunskapen gör att HaV använder anslagen på ett effektivare sätt till nytta för förvaltningen av den akvatiska miljön.

Förenklade analyser av miljöinformation från olika källor

Utvecklad förmåga till databaserad analys och visualisering

HaV:s interna program Nästa generation vatteninformation, startade 2020 med utgångspunkt från den akvatiska övervakningen. Under andra fasen har programmet haft fokus på digital analys och visualisering av den nationella planen för omprövning av vattenkraft samt effektivisering av samråd och internationell rapportering inom både havsmiljö- och vattendirektiven. Inom miljöövervakningen görs tester för att öka detaljeringsnivå och kvalitet som på sikt kan leda till ökad standardisering för både vårt interna behov av analyser av data från olika källor och en effektivare rapportering.

Utvecklad förmåga till rumsliga analyser av havsbotten

Arbetet har lett till en effektivare process för nationella rumsliga analyser. Analyserna bygger upp kunskap om förekomst och utbredning av arter och livsmiljöer på havsbotten, och innebär att heltäckande kunskap snabbare kommer till nytta för havsmiljöarbetet.

Kunskaperna behövs för att kunna planera och etablera skyddade områden, genomföra havsplanering, samt bedöma status enligt havsmiljö-, art och habitat- samt vattendirektivet. Stora luckor i befintlig data är dyrt och går långsamt att åtgärda genom fältmätningar. Därför är det viktigt att bygga upp en nationell bas med den kunskap och data som finns för att på så sätt, över tid, få en helhetsbild av Sveriges arter och livsmiljöer.

Generell satellitsatsning 2022

Satellitbilder är ett kraftfullt verktyg som kompletterar det underlag som behövs för att uppfylla Sveriges skyldigheter för miljömål, konventioner, miljödirektiv och återställning av biologisk mångfald.

HaV har deltagit i Sveriges nationella myndighetssamverkan kring EU:s övervakningsprogram Copernicus för att bidra och se till att HaV:s behov är en del i den nationella användningen.

Under året har det nationella samarbetet bland annat resulterat i Digital Earth Sweden, där HaV:s verksamhet är representerad i pilotprojekt inom två av tre sektorer ("Environment and Nature" och "Coasts and Waters").

Satelliter och grunda områden 2022

Sveriges åligganden inom art- och habitatdirektivet och havsmiljödirektivet ställer krav på ett nationellt underlag för marina naturtyper och biotoper i grunda områden. Idag saknas sådana underlag helt och därmed saknas också en effektiv övervakning av naturtypernas och biotopernas tillstånd.

För att få fram bättre underlag leder HaV utvecklingen av ett heltäckande satellitbaserat klassningssystem för grunda marina områden, baserat på tillgängligt och kostnadsfritt data från EU:s Copernicus-program. Användningen av drönare har vidareutvecklats. Drönare utgör den felande länken mellan satellitdata (stor täckning, lägre upplösning) och fältundersökningar. Analyser och behandling av satellitbilder har förbättrats i samarbete med Rymddatalabbet.

Den nya metoden har nu nått alla kustlän, som fått ekonomiskt stöd för att testa och använda den i praktiken.

Välförvaltnad miljöinformation

Välförvaltnad miljöinformation är en förutsättning för att rätt åtgärder ska kunna genomföras i grundvatten, sjöar, vattendrag, kust och hav. HaV specificerar och beställer informationsförvaltning inom datavårdskap hos olika myndigheter som har specifik kompetens inom ett tematiskt område. Dessa datavårdskap har vidareutvecklats för att skapa effektivare tillgång till mer data. Vid sidan av teknisk utveckling har datavårdskapen förberetts för att förvalta nya typer av miljöövervakningsdata som mätningar av djurplankton i sjöar och mätningar av vegetation i kustområden med nya metoder. Data från miljontals mätningar av miljötillståndet har bevarats och finns tillgängliga för förvaltningsarbetet. Nästan alla data är fritt tillgängliga och de flesta datavårdskap finns i myndighetens metadatakatalog så att externa användare lättare kan hitta och utnyttja data. Välförvaltnade data underlättar också den internationella datarapportering som Sverige gör till havskonventioner och till EU.

Förbättrad hantering av geografisk information

Under året har användarundersökningar genomförts som lett till tydligare krav på lagringsmiljö för geografiska data. En process för arbetsflödet inklusive roller har tagits fram och dokumentation för etablering av förvaltningsobjekt har skapats under 2022.

Under 2022 har vi förenklat publicering av geografisk information och gjort den säkrare. Vi har tagit fram metod, rutiner och modeller för att publicera geografisk information internt på HaV, som nedladdningsbara filer samt karttjänster för extern åtkomst.

Välförvaltnad miljöinformation ger HaV bättre förutsättningar att främja den offentliga sektorns data för vidareutnyttjande, realisera kraven från den nya lagen (2022:818) om öppna data, samt fullt ut bidra till att Sverige uppfyller INSPIRE-direktivet.

Internationella samarbeten bidrar till gemensamt lärande

Miljöproblem är oftast gränsöverskridande och kräver samarbete mellan länder för att uppnå internationella åtaganden och Sveriges egna miljömål. HaV:s internationella arbete utgår från myndighetens internationella strategi. Denna strategi ska säkerställa att HaV knyter samman och skapar synergier inom myndighetens internationella arbete för att stärka och ge nytta till den svenska havs- och vattenförvaltningen, i gemensamt lärande med samarbetsländer. HaV arbetar inom tre områden:

- › bilateralt miljö- och klimatsamarbete med strategiska länder
- › internationella konventioner
- › utvecklings-samarbete, inkluderar SwAM Ocean och ett internationellt utbildningsprogram (ITP) med fokus på havsplanering.

Internationellt partnerskap skapar mervärde samtidigt som HaV stärker förståelsen för varandra i ett globalt sammanhang. Genom att kombinera olika finansieringsverktyg stärker HaV det internationella samarbetet och använder statliga anslag kostnadseffektivt. För att öka effekten av insatser kopplar HaV dessa till pågående gränsöverskridande samarbeten. Under året har HaV fördjupat kontakten med Nairobi-konventionen, FAO (FN:s livsmedels och jordbruksprogram), IOC-Unesco, Afrikanska unionen och andra mellanstatliga organisationer.

Regionala och globala insatser för hållbar havsplanering och blå ekonomi

HaV:s praktiska erfarenheter av att leda nationell havsplanering väcker stort intresse internationellt. Havsplanering syftar till att genom avvägning mellan olika intressen minska intressekonflikter och skapa förutsägbarhet som bidrar till att nå mål om långsiktigt hållbar användning av havets resurser. I samarbete med IOC-Unesco och Nairobi konventionen och dess tio medlemsländer har HaV arbetat i en rad kapacitetshöjande insatser i östra Afrika under 2022. På Sidas uppdrag har HaV startat ett internationellt utbildningsprogram, ITP, som långsiktigt utbildar havsplanerare från Somalia, Kenya, Tanzania, Mocambique, Madagaskar, Komorererna och Mauritius.

HaV har under året tagit fram empirisk kunskap om hur havsplanering kan utformas för en inkluderande utveckling och bidra till att minska fattigdom och öka jämställdhet. Detta har genomförts tillsammans med IOC-Unesco, Göteborgs universitet, samt forskare i Kenya, Tanzania och Madagaskar. Resultatet har spridits på IOC-Unescos och EU-kommissionens tredje internationella havsplaneringskonferens.

HaV har tagit fram en policysammanställning på tre språk som belyser vad som behövs för att havets resurser ska ge avkastning i ekonomisk tillväxt och välfärd i lokalsamhället. I sammanställningen betonas betydelsen av samspel mellan planering i hav och på land, infrastruktur och utvecklade institutioner, för att risken annars är stor att den blå ekonomin inte leder till lokal välfärd. Sammanställningen har spridits i flera nationella, regionala och internationella fora, däribland Afrikanska Unionen och AU-IBAR, Inter African Bureau for Animal Resources samt IGAD, InterGovernmental Authority on Development, ett mellanstatligt samarbete i nordöstra Afrika.

2022 färdigställdes en rapport inom källa till hav-förvaltning från sju landspecifika fallstudier genomförda mellan 2019 och 2021. Arbetet har presenterats på en global FN-konferens i Geneve, Schweiz.

Insatser för ökad transparens inom fisket

HaV deltar i styrelsen för det internationella initiativet FiTI, Fisheries Transparency Initiative. Under året har HaV spridit kunskap om transparens inom fiskesektorn. HaV har även förbättrat möjligheter för resurssvaga aktörer och rättighetsbärare i regionens kustzoner att få tillgång till information och data i fiskeri- och havsförvaltningsprocesser, vilket kan stärka deras inflytande. HaV har också medverkat i arbetet med att ta fram verktyget "Taking stock tool", som nu används för att analysera graden av transparens inom flera länders fiskesektorer.

Insatser för adaptiv förvaltning av marina skyddade områden

I samarbete med Nairobi konventionen, Western Indian Ocean Marine Science Association (WIOMSA) och länder i östra Afrika har HaV bistått med expertstöd i tillämpningen av metodiken Conservation Standards med fokus på resultatbaserad och funktionell förvaltning av marina skyddsområden. Under 2022 fullföljde HaV en workshopserie med fem användargrupper från Madagaskar, Komorererna och Tanzania. Insatserna bidrar till att utveckla effektiv adaptiv förvaltning av marina skyddsområden, gränsöverskridande samarbete och i förlängningen till ett mer hållbart användande av havets resurser.

Samarbeten med enskilda länder

HaV har under året börjat genomföra det femåriga samarbetsavtalet med Sydafrika om gemensamt lärande och kunskapsöverföring inom havsplanering, källa till hav-förvaltning och miljöövervakning. I våras slutförde HaV rapporten om kostnader för att inte åtgärda plastproblematiken, och resultatet har därefter spridits i olika nätverk. I Somalia har HaV hjälpt till att ta fram grunden till ett juridiskt ramverk för havsplanering. HaV har även genomfört en studie med fokus på källa till hav-förvaltning för att stärka kunskapen om hur olika översvämningsåtgärder uppströms påverkar landets kustekosystem och utveckling av en hållbar blå ekonomi.

Samarbetet inom havshistoria med USA syftar till att utbyta erfarenheter kring hur kunskap om det historiska havet kan underlätta framtidens ekosystembaserade förvaltning. HaV har arbetat fram ett analytiskt ramverk för att samla in rätt kunskap om historiska förhållanden och för att göra analyser som blir användbara för dagens och framtidens förvaltning. Ramverket ger en epokstruktur som kopplar historiska verksamheter till variationer i ekosystemens karaktär.

Tillsammans med universitet och ansvariga havsplaneringsmyndigheter i Brasilien och Uruguay genomförde HaV en digital kunskapshöjande workshopserie, för myndigheter och offentlig förvaltning. Under hösten genomfördes också en digital workshop som kopplar till konventionen för biologisk mångfald, CBD, och till målet om 30 procent marint område skydd.

Samarbetet med Kina sker i stort sett helt inom ramen för den kinesiska-europeiska vattenplattformen CEWP och myndighetens regeringsuppdrag kring denna. Där bidrar HaV till fördjupad policydialog och kunskapsutbyte mellan EU och Kina om hållbar vattenkraft och integrerad havs- och vattenförvaltning. Ambitionen är att bidra till ömsesidiga erfarenheter för att stärka omställningen till en hållbar fossilfri samhällsutveckling.

Indonesien har lyfts fram i Regeringskansliets bilaterala strategi som ett viktigt samarbetsland av strategiska skäl. Dels var de ordförande i G20 under 2022, dels är de kommande ordförande i ASEAN under 2023. HaV har under året gjort inspel till utvecklingen av Indonesiens Färdplan blå ekonomi, en del av Indonesiens transformation för en hållbar samhällsutveckling. Arbetet länkar väl an till myndighetens arbete för att vidareutveckla indikatorer för hur hållbar blå ekonomi utvecklas i våra respektive länder.

Starkt svenskt utvecklingssamarbete för havsmiljön

HaV stärker det svenska utvecklingssamarbetet för havsmiljön genom att löpande samla svenska aktörer för dialog och utbyte kring pågående och planerade insatser inom Havsplattformen mot fattigdom. HaV har skapat ökade möjligheter till samverkan, bidragit till att sätta Sverige tydligare på kartan och skapat ett stort intresse för fortsatt samarbete. Flera aktiviteter inom havsplanering, transparens, fiske och källa till hav-förvaltning bidrar till en förbättrad havsförvaltning globalt, inklusive svenska vatten. Medverkande aktörer har också ökat sin förmåga att verka inom sina expertområden, även i vår närmiljö. HaV har även bidragit till Sidas sammanställning om tillämpning av källa till hav-förvaltning i internationellt utvecklingssamarbete, som publicerades i mars 2022.

Mål 5 – Ökad regelefterlevnad genom utvecklad fiskerikontroll och spårbarhet

Målbeskrivning

HaV har det övergripande ansvaret för svensk fiskerikontroll och bedriver det i nära samverkan med Kustbevakningen. Fiskerikontrollen bidrar till ett hållbart nyttjande av ekosystemens tjänster. Genom digitaliseringens möjligheter har HaV utvecklat verktyg och processer för uppföljning, övervakning och kontroll. Verktyg som erbjuder god service till näringen, och som parallellt med det kontinuerliga arbetet med att förbättra med fiskerikontrollens regelverk, förväntas öka regelefterlevnaden hos målgrupperna.

Fiskerikontroll – styrning och samordning

Fiskerikontrollen fortsätter att utveckla ett riskbaserat arbetssätt. Det innebär att fiskerikontrollen fokuserar på de delar av fisket där det bedöms att risken för överträdelser är som störst och där den biologiska känsligheten är stor. Arbetssättet ger förutsättningar för hög kvalitet och att insatser och resurser läggs där de gör mest nytta. HaV samordnar också kontrollresurserna hos HaV och Kustbevakningen i tid och rum för en mer effektiv fiskerikontroll.

Ökad transparens i kontrollarbetet

Under 2022 har HaV arbetat med en utökad transparens både internt och externt i kontrollarbetet genom att publicera resultatet av riktade insatser inom svenskt fiske på myndighetens hemsida. Publiceringarna på HaV:s webbplats har resulterat i en större förståelse för fiskerikontrollens arbete och även bidragit till ett ökat intresse i media.

Samverkan med Kustbevakningen

Under 2022 har samarbetet mellan HaV och Kustbevakningen fortsatt, bland annat i den fiskeriexpertgrupp som Kustbevakningen initierade 2020. Samverkan är smidigt med enkla kontaktvägar och operativa planeringsmöten. Den täta kontakten mellan myndigheterna har gjort att tillsynsobjekt oftare får en kontroll och lett till mer ändamålsenliga kontroller till sjöss.

Samverkan har lett till att HaV beslutat om två realtidsstängningar under 2022. En sådan tillfällig stängning är ett av förvaltningsinstrumenten i EU:s gemensamma fiskeripolitik och används för att skydda uppväxande räka och fisk. En av realtidsstängningarna gällde ett område där Kustbevakningens kontroll visade en mycket hög inblandning av liten räka eller juvenil fisk i fångsten.

HaV:s fältkontrollanter och lokala kustbevakningsstationer har samverkat vid kontroll av ålfisket i Skåne och Blekinge. Det har bidragit till erfarenhetsutbyte och ökad kontakt mellan myndigheternas operativa verksamheter i området.

Översyn av EU:s kontrollsystem

HaV har löpande bidragit till översynen av EU:s kontrollsystem genom underlag till Regeringskansliet. Översynen har pågått sedan 2018 och under 2022 har flera trepartssamtal mellan EU-parlamentet, EU-kommissionen och Rådet genomförts.

Fiskerikontroll – förvaltning och tillsyn

Kvotförvaltning

Att yrkesfisket följer kraven på rapportering, och att HaV har en effektiv hantering av uppgifterna, är viktiga förutsättningar för att kvoterna har kunnat hållas under året. De flesta kommersiella kvoter är i huvudsak individuellt fördelade på enskilda fartyg, vilket också bidrar till att de nationella kvoterna inte överskrids. Att Sverige fiskar inom fastställda kvoter är viktigt och bidrar till målet om ett långsiktigt hållbart fiske.

Svenskt fiske hade under 2022 tillgång till 53 kvoter. Kvoterna uppgick till 145 455 ton samt 20 790 laxar. Sverige nyttjade 135 429 ton som motsvarar ett kvotutnyttjande av 93 procent samt 18 096 laxar som motsvarar 87 procent. Sverige genomförde 134 kvotbyten med andra länder under året. Byten berörde framförallt tobis, sill, skarpsill, makrill och blåvitling. Kvotbytena gjordes främst med Danmark, men också med Finland, Litauen, Estland, Nederländerna och Tyskland.

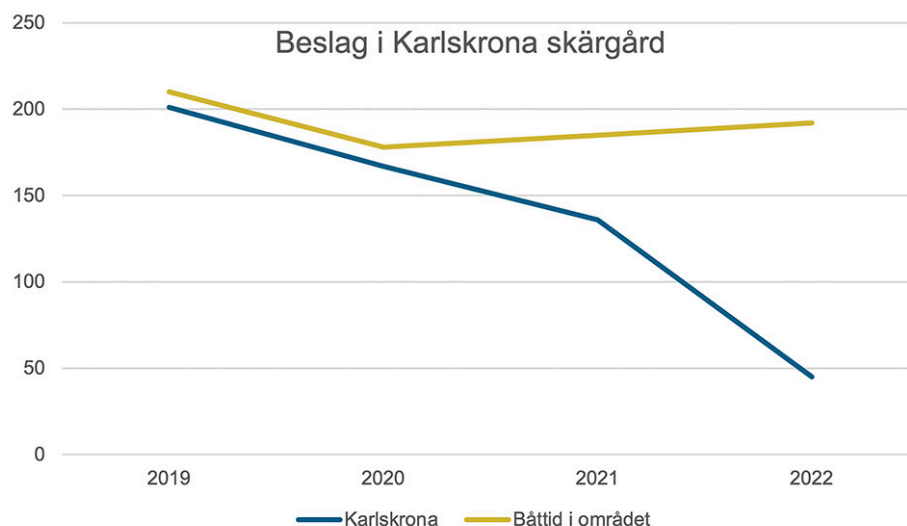
Byten av kvoter sker dels för att täcka mindre överskridanden, men också för att skapa bättre fiskemöjligheter under året. Vissa byten görs också för att omfördela en kvot mellan områden och därigenom kunna koncentrera fisket till färre områden. Huvuddelen består av individuella byten mellan fartyg inom det pelagiska systemet med individuella fiskerättigheter. Byten har genomförts för tobis, sill, skarpsill, makrill och blåvitling.

Fältkontroll

Fältkontrollen arbetar enligt en tillsynsplan för att upprätthålla och säkra regel- efterlevnaden generellt. Vi har samtidigt kontrollerat tillsynsobjekt som identifierats i riskanalyser. Tio riktade insatser har genomförts under året tillsammans med Kustbevakningen inom exempelvis laxfiske, räkfiske och pelagiskt fiske i Östersjön.

Tack vare krav på förhandsanmälan inom ålfisket har 50 landningskontroller genomförts. I år i ett större geografisk område än tidigare och av objekt som aldrig tidigare blivit kontrollerade.

Övervakningen av havsområden för att upptäcka illegalt ålfiske har fortsatt med fokus på nya områden. Beslagsstatistiken visar en tydlig minskning av illegala ålryssjor i de områden som kontrolleras regelbundet. Till exempel har antalet beslagtagna redskap längs Karlskronas kuststräcka har minskat kraftigt sedan 2018–2019, från cirka 200 redskap per år till 45 redskap i år, se figur X. Under 2022 har kontrollinsatser gjorts i Ronneby skärgård där relativt många redskap tagits i beslag. Det tyder på att det finns ett mörkertal av illegala redskap i områden som HaV ännu inte sökt av med båt och drönare.

Figur 6. Blå linje visar antal beslagtagna illegala ålryssjor i Karlskrona skärgård från år 2019 till år 2022. Gul linje visar tiden i timmar som HaV:s fältkontrollanter sökt med båt efter illegala ålryssjor i Karlskrona skärgård under samma period. Diagrammet visar hur kontinuerlig kontroll av området har effekt på det illegala fisket.

Kontroll av landningsskyldigheten

Landningsskyldigheten har varit fullt implementerad sedan 2019. Koordinerade sjökontroller och landningskontroller, samt jämförelser med fiskets fångstrapportering, har över tid visat på en bristande regelefterlevnad av landningsskyldigheten. HaV arbetar riskbaserat och fokuserar på riskobjekt i sitt kontrollarbete, men befintliga kontrollmetoder gör det svårt att identifiera enskilda överträdelser av just landningsskyldigheten. Nya metoder med kameror och sensorer ombord på fartygen kan komma att väsentligt förbättra fiskerikontrollens möjligheter att identifiera överträdelser (se regeringsuppdrag REM).

Inom ramen för de förutsättningar som gäller, har HaV haft ett utökat fokus på landningsskyldigheten under 2022. Myndigheten har bland annat arbetat med att utveckla andra kontrollinstrument som analyser för att påvisa att det sker olovliga utkast. Dataanalyserna har också lett till en utvecklad riskanalys kopplat till landningsskyldigheten. Ett ökat fokus på landningsskyldigheten förväntas leda till en förbättrad fångstrapportering från fisket och till en förbättrad kvotavräkning.

HaV och Kustbevakningen gjorde riktade insatser mot olovliga utkast i räkfisket på Västkusten under en femveckorsperiod i maj. Innan insatsen rapporterade svenskt räkfiske en sammanlagd andel på 62 procent av den värdefulla kokräkan. Under perioden utförde Kustbevakningen åtta kontroller till havs där inspektörer bordar fiskefartyget och medverkar under hela upptaget av trålen samt sorteringen av fångsten. I dessa kontroller uppmättes ett snitt på 37 procent kokräka. Detta innebär en skillnad mellan kontroller till sjöss och räkfiskets sammanlagda rapportering på 25 procentenheter.

Samtidigt som Kustbevakningen gör sjökontroller utför HaV landningskontroller i hamn. Inom ramen för insatserna i maj genomfördes 22 landningskontroller där ett snitt på 54 procent kokräka registrerades. Tre av dessa landningskontroller var en uppföljning av Kustbevakningens sjökontroller på samma fiskeresor. Det innebär alltså att ett fartyg får en sjökontroll på ett av sina tråldrag samt en landningskontroll på samma resa. I samtliga fall hade mängderna kokräka ökat vid landningskontrollen jämfört med sjökontrollen.

Sammantaget visar de riktade insatserna att olovligt utkast av mindre värdefull råräka är ett problem i svenskt räkfiske.

Uppdrag att föreslå hur försök med kamerabevakning kan genomföras

HaV har under året arbetat vidare med regeringsuppdraget att genomföra ett pilotprojekt med så kallad REM-teknik (Remote Electronic Monitoring) ombord på fiskefartyg. Tekniken i ett REM-system består av bland annat kameror och sensorer som används för att samla information i form av videofilmer och övrig data från fiskeaktiviteter. Information förs över digitalt från fartygen till myndigheten där den analyseras. REM anses bland annat vara en kostnadseffektiv metod för att kontrollera regler om landningsskyldigheten.

Under 2022 har HaV fokuserat på att få med deltagare från fisket i försöket, att upphandla ett teknisksystem samt installera utrustningen på myndigheten och fartygen. Rutiner har tagits fram för till exempel säker hantering av personuppgifter och information som genereras via systemet. Försöket med REM-teknik har under året ökat kompetensen och erfarenheten både myndigheten och deltagande fiskare.

De fartyg som deltar i projektet gör det på frivillig basis och mot ekonomisk ersättning för bland annat den tid som deltagandet innebär. Innehavare av fiske-licens har erbjudits att anmäla sig till projektet. Två licensinnehavare, båda aktiva inom det pelagiska fisket, har anmält sig och är nu kontrakterade till projektet.

Sjöövervakning

HaV övervakar marina skyddade områden och från och med 2022 ingår ett antal nya zoner i Kattegatt med fiskebegränsningar. I det fall ett fartyg med svensk flagg befinner sig i, eller i nära anslutning till, ett fiskereglerat område i trålfart eller uppvisar rörelsemönster som tyder på fiske, kontaktas fartyget och informeras om gällande regler. Gäller det utländska fartyg kontaktas istället behörig kontrollmyndighet i fartygets flaggstat. Vid misstänkt olovlig fiskeaktivitet kontaktas Kustbevakningen för vidare hantering.

I de marina skyddade områdena Kosterhavet och Bratten, som har övervakats av HaV i över fem års tid, är regeluppfyllnaden så pass tillfredsställande att det inte har funnits behov av extra kontrollinsatser i dessa områden. Övervakningen av de nya områdena i Kattegatt förväntas leda till en succesivt förbättrad regelefterlevnad och en ökad medvetenhet hos fisket likt den framgång som observerats i Kosterhavet och Bratten.

Fiskerikontroll – utveckling och digitalisering

Fiskerikontroll 2027 är HaV:s program för att utveckla arbetsprocesser och digitala tjänster för en effektiv och ändamålsenlig fiskerikontroll, som lever upp till EU:s och Sveriges regelverk och myndighetens uppdrag och mål.

Under 2022 infördes krav på elektronisk rapportering för aktörer som bedriver yrkesmässigt fiske i söt- och inlandsvatten. En ny e-tjänst har utvecklats och förväntas ge både en hög kvalitet på informationen och en minskad administrativ börda. E-tjänsten förväntas även leda till ökad regelefterlevnad eftersom risken att missa att lämna obligatoriska uppgifter minskar. I samband med övergången till elektronisk rapportering utvecklas uppgiftslämnandet så att fiskeuppgifterna lättare kan användas också för beståndsanalyser. En ökad rapporteringsfrekvens för vissa delar av datainsamlingen innebär även en högre detaljgrad av uppgifter, vilket underlättar både i arbetet med bestånds uppskattningar och fiskförvaltningen i stort.

Den elektroniska fångstrapporteringen, EFR, har under året fullt ut ersatt den gamla elektroniska tjänsten för rapportering av kustfiskejournalen (E-journalen).

REGERINGSUPPDRAG

ÅTERRAPPORTERING

Samtliga personer som omfattas av redovisningskrav i kustfiskejournalen (papersformat) ska registrera och rapportera fiskeuppgifter elektroniskt i e-tjänsten EFR från och med 1 januari 2023. Under slutet av 2022 genomfördes därför informationsinsatser med både fysiska och digitala träffar samt informationsutskick till berörda aktörer.

HaV har fortsatt att implementera det gemensamma formatet (FLUX) för utbyte av fartygs-, kontroll- och inspektionsdata mellan medlemsstaterna och EU-kommissionen. Det handlar i huvudsak om att automatisera utbytet av information.

ÅTERRAPPORTERING

Förstärkning av fiskerikontrollen

Fiskerikontrollen bidrar till en ökad regel efterlevnad som i sin tur leder till ett hållbart nyttjande och ett hav i balans. Under 2022 har myndigheten förstärkt fiskerikontrollen inom flera områden. Vi har bland annat utvecklat och förtydligat kärnprocesserna uppgiftslämnande och grunddata, sjöövervakning, fältkontroll, administrativ kontroll samt vägledning och support. Beroenden internt och med externa samverkansmyndigheter har tydliggjorts. En generell kompetenshöjning inleddes under 2022. Dels genom kompetensväxling och kompetenshöjande insatser av medarbetare, dels genom rekrytering av nya kompetenser inom till exempel EU-frågor samt projektledning och utvecklingsarbete.

HaV utvecklar det svenska regelverket för vägning av fiskeriprodukter. Vägning är mycket viktigt för att både säkerställa en korrekt kvotavräkning och för insamling av fiskeriberoende data. Arbetet innebär dels att tydliggöra förstahandsmottagarnas ansvar att fastställa artsammansättning med hjälp av en vetenskapligt fastställd stickprovsmetodik, dels att utveckla metodik för fältkontroll kopplat till vägning.

HaV har påbörjat ett arbete med att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan HaV och Kustbevakningen, som ett led i att utveckla sjöövervakningen av svenskt yrkesfiske. Dessutom pågår utveckling av digitala kartunderlag utifrån föreskrifter och andra regelverk där det finns bestämmelser om fiskebegränsningar och områdesbestämmelser.

ÅTERRAPPORTERING

REGERINGSUPPDRAG

Spårbarhet

I regleringsbrev 2022 fick HaV i uppdrag att analysera och förbättra det svenska spårbarhetssystemet. Arbetet genomförs i samråd med Livsmedelsverket och i dialog med företrädare för berörda aktörer. I september gjordes en avrapportering med en tidsplan för arbetet och dess huvudaktiviteter med status i genomförandet. Dialogen med berörda aktörer har i huvudsak skett genom ett dialogmöte med aktörerna och därefter arbetsmöten med företrädare. Arbetsmötena har fokuserat på de rättsliga ramarna för fiskerikontrollens spårbarhet respektive spårbarhet för animaliska livsmedel. Därigenom har grunden lagts för det fortsatta arbetet med förbättringar av systemet för spårbarhet av fiskeri- och vattenbruksprodukter.

HaV och Livsmedelsverket har börjat analysera de legala, verksamhetsmässiga och tekniska konsekvenserna av att göra förändringar i spårbarhetssystemet enligt Statskontorets förslag.

Chalmers tekniska högskola har gjort en omvärldsanalys av spårbarhetssystem och certifieringssystem som underlag för ställningstaganden inom regeringsuppdraget. Arbetet slutrapporteras i januari 2023.

Tabell 8 – Antal registrerade företag och status för rapportering vid utgången av respektive år.

Rapporteringsmetod	2022	2021	2020
E-tjänst (varav rapporterande)	212 (116)	206 (116)	218 (102)
Bastjänst* (varav rapporterande)	42 (42)	47 (45)	46 (44)
Summa	254 (158)	253 (161)	264 (146)

* Här ingår även de företag som använder båda rapporteringsmetoderna.

Nettoantalet registrerade aktörer och aktörer som rapporterar till spårbarhetssystemet avviker inte nämnvärt från 2021. Under 2022 har 15 nya aktörer tillkommit och 14 aktörer lämnat. Antalet som rapporterar med e-tjänst har ökat med sex samtidigt som antalet som rapporterar med bastjänst har minskat med fem. Minskningen beror dels på avregistreringar av olika skäl och övergång till att enbart använda e-tjänsten. Samtliga som använder bastjänst har rapporterat till spårbarhetssystemet under året. 96 aktörer som ska använda e-tjänst för sin rapportering har inte lämnat någon rapport. Aktörerna ger olika förklaringar som handlar om att verksamheten de bedriver inte kräver registrering och där en del avser avregistrera företaget och andra kvarstå för eventuell framtida verksamhet. I några fall har aktörer som är förstahandsmottagare möjlighet att redan i sin avräkningsnota redovisa att inköpta partier kommer att säljas till slutkonsumenter eller beredas till produkter som inte omfattas av spårbarhetskraven, och de behöver då inte rapportera till spårbarhetssystemet.

Under avsnittet *Förelägganden spårbarhet* redovisas utfallet av fem ärenden som rör brister i att följa bestämmelserna om att lämna rapporter till spårbarhetssystemet.

Utvecklingen av det digitala spårbarhetssystemet har fortsatt under 2022, främst för att underlätta aktörernas rapportering och deras egen uppföljning av rapporteringen. En ny e-tjänst har öppnats för självregistrering av avräkningsnotor i kombination med spårbarhetsrapportering. E-tjänsten minskar arbetsbördan för både aktörerna och för HaV. HaV uppskattar att antalet berörda aktörer uppgår till cirka 70 och vid årets utgång hade 18 aktörer använt tjänsten.

Foto: Natalie Greppi

Mål 6 – Ett kommunikativt ledarskap och medarbetarskap som stärker attraktiviteten som arbetsgivare

Målbeskrivning

Genom att säkerställa kvalificerade arbetsuppgifter och ett stort eget ansvar i genomförandet uppmuntrar vi till innovation och flexibilitet. Ledare på myndigheten är öppna och närvarande, skapar förtroende, lyssnar och engagerar medarbetare, ser helheten i uppdraget, samverkar och prioriterar dess genomförande. Vi kommunicerar ett tydligt budskap om vårt uppdrag, vilka vi är, vad vi gör och vad vi erbjuder, både inåt och utåt, vilket gör oss till en attraktiv arbetsgivare. Medarbetare är informerade, delar information och bidrar till ett öppet och konstruktivt arbetsklimat. En god fysisk arbetsmiljö ger förutsättningar för ett aktivitetsbaserat arbetssätt och arbetsglädje.

Ledning och styrning

Under året har myndigheten gjort ett omfattande arbete för att förenkla och konkretisera styrning och ledning. En projektgrupp har, tillsammans med ledningsgruppen, tagit fram en målstruktur som utgår ifrån verksamhetsstrategin 2020–2023. Målstyrningen ska leda till en bättre arbetsmiljö och minskad stress, samt underlätta för ledning och chefer att göra prioriteringar. Chefer har involverats genom informationsmöten och workshops. Mallar och verktyg har tagits fram för nästa års verksamhetsplanering. Medarbetare har informerats på frukostmöten, arbetsplatsträffar och bidragit med att ta fram aktiviteter.

Under året togs beslut om en mindre organisationsjustering för att förtydliga HaV:s gemensamma styrning, planering och uppföljning. Samordningsansvaret för planering, uppföljning, årsredovisning och budgetunderlag flyttas till ledningsstaben från den administrativa avdelningen, som får ett mer operativt ansvar inom ekonomi, juridik och arkiv och service.

För att stärka ledarskapet och utveckla chefsstödet har personalenheten ett mer verksamhetsnära arbetssätt och HR-partners deltar regelbundet i möten med avdelningarnas ledningsgrupper. Digitala chefsträffar har anordnats kring aktuella HR-frågor och utbildningar i verksamhetsutvecklande lönesättning och arbetsmiljöutbildning har genomförts under hösten.

För att bibehålla och utveckla HaV som en attraktiv arbetsplats utvecklas myndighetens rekryterings- och avgångsprocesser, introduktion, arbetsmiljöarbetet, strategisk kompetensförsörjning samt samverkan med personalorganisationer och skyddsorganisationen.

En medarbetardag med tema arbetsglädje med syfte att träffas och lära känna fler kollegor efter pandemin, anordnades den 28 september med föreläsning, paneldiskussion, tipsrunda, utställning och mingel.

Medarbetare

HaV har idag cirka 344 medarbetare (339 år 2021), varav merparten arbetar på huvudkontoret i Göteborg. De flesta på HaV arbetar som olika typer av utredare och handläggare men här finns också fiskerikontrollanter, systemutvecklare och jurister för att nämna några exempel. Våra fiskerikontrollanter finns vid kontoren i Göteborg, Simrishamn, Karlskrona. Under 2022 hade vi i medeltal 345 medarbetare (335 år 2021) och 305 ÅA (293 år 2021). Personalomsättningen för 2022 uppgår till 13,8 procent (13,4 procent år 2021). Under året har 47 personer tillsvidareanställts och 36 tillsvidareanställda personer har slutat. Den totala sjukfrånvaron ökade 2022, se tabell 9. Den högre sjukfrånvaron jämfört med 2020 och 2021 beror dels på återgång till arbete i huvudsak på kontoret från mars samt perioder under året med hög andel covidsjukdom som orsak.

Sjukfrånvaro

Tabell 9 – Sjukfrånvaro i procent

Sjukfrånvaro	2022	2021	2020
Total sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda arbetstiden	4,8	2,7	2,5
Kvinnor	6,6	3,0	3,6
Män	2,9	2,3	1,4
Andel total sjukfrånvaro som varit sammanhängande 60 dagar eller mer	50,2	47,9	28,7
Kvinnor	46,4	39,0	32,4
Män	59,8	60,3	18,5
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år eller yngre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	2,5	1,3	2,7
Kvinnor	0,8	0,0	1
Män	4,0	3,3	5
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49 år i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	4,6	3,2	2,7
Kvinnor	7,5	3,9	3,7
Män	1,4	2,3	1,5
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för den åldersgruppen	5,2	2,2	2,3
Kvinnor	5,9	2,0	3,6
Män	4,4	2,4	1,2

Arbetsätt och arbetsformer

I mitten av februari kunde HaV:s distansavtal realiseras efter pandemi och hemarbete. Från den 1 mars gäller arbete på kontoret och överenskommelser om distansarbete, kompletterat med flexibel arbetsplats. Dialog sker kontinuerligt mellan chef och medarbetare, både individuellt och på arbetsplatsträffar, kring verksamhetens behov av fysisk närvaro på huvudarbetsplatsen.

INDIKATOR

Vi har ändamålsenliga lokaler som uppfyller krav på säkerhet, skalskydd och god service

Den ombyggda huvudarbetsplatsen, en aktivitetsbaserad kontorsmiljö, kunde börja nyttjas successivt från och med mars. Trivselregler och arbetssätt har tagits fram, anpassade till en kombination av distansarbete och arbete i aktivitetsbaserad miljö. Projektet "Lokaler och utvecklat arbetssätt" avslutades. En "husgrupp" har bildats för fortsatt arbete med lokaler, arbetsmiljö, brand och fysisk säkerhet. Dessutom har ett projekt för utveckling av digital arbetsplats/digitala arbetsverktyg påbörjats.

HaV:s nya mötes- och resepolicy beslutades i februari och har följts av utbildningar och ett fortsatt arbete med att utveckla teknik i mötesrummen, digitala mötesverktyg samt möteskultur för både hybridmöten och fysiska möten.

REGERINGSUPPDRAG

Strategisk kompetensförsörjning

Arbetet med strategisk kompetensförsörjning utgår ifrån HaV:s kompetenspolicy. För att kontinuerligt säkra myndighetens behov av kompetens genomförs dels en årlig inventering av nuvarande och framtida kompetens samt åtgärder för att behålla verksamhetskritisk kompetens. Planer tas fram för respektive avdelning samt en övergripande för myndigheten. Personalplanen har utökats med bland annat 11 visstidsanställda som erbjudits tillsvidareanställning.

HaV tillämpar kompetensbaserad rekrytering och inför varje återbesättning genomförs en behovsanalys kring kompetens utifrån verksamhetsbehov och övrig kompetens i berörd arbetsgrupp och på myndigheten.

Under året har myndigheten haft 101 annonser publicerade med ett relativt högt antal sökande till varje tjänst. HaV har erbjudit ett flertal praktikplatser under studier som relaterar till myndighetens verksamhet och uppdrag. Dessutom har myndigheten två specifika regeringsuppdrag avseende ta emot praktikanter. I ett nära samarbete med arbetsförmedlingen har tre personer kunnat erbjudas sådan praktik:

- › Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2021–2023.
- › Uppdrag till statliga myndigheter att fortsatt ta emot nyanlända arbetsökande för praktik 2021–2023.

Strategiskt arbetsmiljöarbete

Under året har arbetet fortsatt med att förenkla rutiner och verktyg för arbetsmiljöarbetet tillsammans med arbetsmiljöombuden utifrån den årliga uppföljningen av SAM och den handlingsplan som upprättades i samband med Arbetsmiljöverkets ärende som avslutades i juni. Bland annat har rutinen för arbete med resultatet från medarbetarundersökningar reviderats och rutinen för att rapportera ohälsa och olycksfall har reviderats.

Årets medarbetarundersökningar om arbetsmiljö visar på liknande övergripande resultat som föregående års mätningar, med variationer för olika enheter. Varje enhet har tagit fram handlingsplaner med frisk- och riskfaktorer utifrån sina resultat och en sammanställning har publicerats på intranätet för erfarenhetsutbyte. Ledarskapsundersökningen visar på ett fortsatt högt förtroende för närmaste chef och en önskan att ledningsgruppen blir bättre på tydlighet.

Under hösten har arbetsmiljöpolicyn reviderats. Chefer och arbetsmiljöombud har gått en gemensam arbetsmiljöutbildning för att tydliggöra uppdraget som chef och rollen som skyddsombud.

Mål 7 – Ett utvecklat digitalt och innovativt arbetssätt genomsyrar verksamheten

Målbeskrivning

HaV:s arbete med digitalisering utgår från regeringens strategier och ambitioner för myndigheter. Myndigheten följer sin digitaliseringsstrategi och fokuserar dels på digitalisering som skapar nytta genom att vara en integrerad del av verksamhetsutvecklingen, dels på åtgärder som skapar förutsättningar för att på lång sikt kunna dra nytta av digitaliseringens fulla möjligheter. Eftersom verksamheternas behov driver digitaliseringen, redovisas det mesta av effekterna under målen 1–5 ovan.

Digital samverkan internt och externt

HaV är sedan 2021 medlem i eSam, myndighetsamverkan för tillgängliga och rättssäkra digitala lösningar. Genom erfarenhetsutbyte mellan myndigheter kan HaV dra nytta av gemensamma lösningar. Informationssäkerhet och arkitektur är områden där HaV ser stor praktisk nytta av samverkan.

HaV fortsätter att utveckla den digitala arbetsplatsen med ändamålsenliga och rättssäkra digitala verktyg och fokuserar på att successivt lägga till nya och ersätta gamla verktyg. Inom ramen för eSam tittar HaV på lämpliga lösningar för offentlig verksamhet. I år har vi tagit fram krav och underlag för upphandling av de första verktygen i den serie som planeras för att utveckla vår digitala arbetsplats.

För att säkerställa att HaV använder sig av ett effektivt sätt att skicka information mellan IT-system arbetar HaV med standarder för hur detta ska utföras. Hanteringen av så kallade API:er (Application Program Interface) är en viktig komponent för informationsdelning både internt och externt. Under året har HaV utvecklat tekniska lösningar och processer, och fått en förvaltande organisation på plats. API-hanteringen följer nationellt framtagna standarder, vilket ger bättre möjlighet till informationsutbyte externt.

Utvecklad arkitekturstyrning för myndighetens digitalisering

Myndigheten fortsätter arbeta strukturerat med IT-arkitektur, något som ger en gemensam styrning vid digital verksamhetsutveckling. En långsiktig plan av hur IT-miljön ska se ut i myndigheten har tagits fram och används som vägledning vid utveckling av IT-system. Detta ger en högre grad av standardisering som innebär att olika projekt kunnat bygga gemensamma och återanvändbara funktioner. Det i sin tur gör att HaV kan anskaffa komponenter parallellt som sedan fungerar tillsammans.

Myndigheten arbetar även aktivt med att se över och byta ut äldre teknik. Detta medför bättre kvalitet på lösningar och minskar risken för tekniska sårbarheter. Arbetet är en del av förvaltningen av IT, och ger en mer kostnadseffektiv IT-miljö samtidigt som IT-system används effektivare i verksamhetens processer.

Mål 8 – Rättssäkra och effektiva processer och ett kompetent beslutsfattande leder till god förvaltning

Målbeskrivning

En god förvaltningskultur utgår från den statliga värdegrundens principer (demokrati, objektivitet, legalitet, respekt, effektivitet och service samt fri åsiktsbildning) där beteenden och förhållningssätt står i överensstämmelse med principerna. Vi samarbetar för att utveckla nya och effektiva lösningar för att nå målet. Genom innovativa lösningar möter vi uppdragsgivarens och samhällets krav på god service och en effektiv användning av resurser.

Dataskyddsbud

Dataskyddsbudet har under året arbetat med IT-säkerhet, dataskydd, informationssäkerhet, användandet av molntjänster och myndighetens personuppgiftshantering. HaV är en förhållandevis liten myndighet och behöver därför arbeta smart med tydlig styrning och struktur i dessa frågor. För att säkerställa att dataskyddet fångas upp i den löpande verksamheten införlivas dataskyddsfrågorna i det löpande arbetet med informationssäkerhet. Till exempel utgör dataskyddet en integrerad del av informationsklassningen.

Arbetet med att bedöma om och under vilka förutsättningar som molnbaserade verktyg kan användas av myndigheten, är under ständig utveckling. Arbetsprocessen med checklistor, mallar och information på intranätet omvärderas fortlöpande. HaV har byggt upp ett långsiktigt och strukturerat arbetssätt och ökad kunskap när det gäller dataskydd och molntjänster. HaV:s medlemskap i eSam har också bidragit med mycket erfarenhetsutbyte och stöd.

Internutbildningar

En förutsättning för rättssäkra och effektiva processer och ett kompetent beslutsfattande, är god kännedom om de viktigaste regler som styr HaV som statlig myndighet. Både kontinuerlig kompetensöverföring i samband med granskning, och interna utbildningar har genomförts med goda resultat. Varje termin hålls följande interna utbildningar och anpassade utbildningar ges vid efterfrågan

- › att vara anställd i staten
- › dataskydd – hantering av personuppgifter
- › offentlig upphandling, lagar, rutiner och policys för upphandling och inköp
- › statsstöd
- › diarieföring, ärendehantering och arkivering.

Samtliga medarbetare ska veta vad det innebär att arbeta i staten kopplat till de rättsområden som utbildningarna rör och de egna arbetsuppgifterna. Medarbetarna ska ha en tillräckligt hög kunskapsnivå för att själva, i god tid, förstå och kunna frågor som aktualiseras i rollen som tjänsteperson.

Effekten av utbildningarna märks genom att myndighetens medarbetare själva fångar upp frågor och att de i ökad utsträckning vänder sig till myndighetens jurister och registratorer med initierade frågor. HaV har inte noterat några oegentligheter eller avvikelser i regelfafterlevnad i myndighetens arbete under året.

Upphandling

Upphandlingar och inköp görs ur ett strategiskt perspektiv för att bidra till att myndigheten kan uppfylla sina prioriterade uppdrag. Upphandlingsprocesserna är rättssäkra och effektiva. De är kända för alla medarbetare och externa aktörer och leder till en effektiv hantering av statens resurser.

Havs- och vattenmyndigheten har under 2022 gjort sammanlagt 102 förnyade konkurrensutsättningar samt upphandlingar över 99 000 kronor. Större delen av de upphandlingar som myndigheten genomför är inköp av resurskonsulter och kvalificerade utredningar. I övrigt rör det sig bland annat om insatser att bärga miljöfarliga ämnen från vrak, samt inköp av till exempel IT-system och kontorsutrustning.

Havs- och vattenmyndigheten har löpande uppdaterat mallar och rutiner för överenskommelser, upphandling och inköp samt utbildat myndighetens interna beställare. Det har lett till en tydligare och enklare inköpsprocess som ökar transparensen vid upphandling, vilket gynnar både Havs- och vattenmyndigheten och de leverantörer som lämnar anbud till myndigheten. Det har visat sig genom att:

- › Medarbetare anmäler upphandlingsärenden till myndighetens upphandlingsfunktion med större framförhållning än tidigare och med mer genomarbetade underlag samt att anskaffningar av tjänster i högre grad förhandlas med arbets- tagarorganisationerna innan anskaffning.
- › Ingen av Havs- och vattenmyndighetens upphandlingar blev överprövad under 2022.

Föreskrifter

HaV har rätt att utfärda bindande föreskrifter med stöd av flera olika författningar inom miljöområdet och fiskeområdet. Föreskrifterna ges ut i HaV:s författningssamling HVMFS, som dels trycks i enlighet med författningssamlingsförordningen (1976:725), dels finns publicerad på webbsidan. Föreskrifterna tas fram för att antingen verkställa EU:s bindande rättsakter eller för att komplettera EU-rätten samt nationella lagar och förordningar inom HaV:s verksamhetsområden.

Samtliga föreskrifter som beslutats i år är kopplade till HaV:s arbete med fiskefrågor. De flesta föreskrifterna berör yrkesfisket, men i några fall är de även riktade till fritidsfisket. HaV ser till att de regler och rutiner som myndigheten förfogar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. Därför analyserar och utreder HaV de överväganden som ligger till grund för en reglering. HaV analyserar både företagens bördor och, när det är relevant och skäligt, betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänsternas värden.

Under 2022 har HaV fattat beslut om 13 föreskrifter. Fyra av dem är nya föreskrifter som gäller förbud för fiske (fiskestopp) samt realtidsstängningar. Övriga nio föreskrifter innehåller ändringar i befintliga föreskrifter.

Tabell 10 – Föreskrifter inom fiskets område

	2022	2021	2020
Föreskrifter inom fiskets område	20	25	23
Verksamhetsrelaterade föreskrifter	0	0	0
Totalt antal föreskrifter	20	25	23
HaV:s kostnad inklusive OH, tkr	9 632	6 595	5 786
HaV:s kostnad exklusive OH, tkr	6 254	4 310	3 883

Ändringar gällande visst fiske i Östersjön under fredningstider till skydd för torsk (HVMFS 2022: 1-2)

Ändringar i HaV:s föreskrifter FIFS 2004:36 och HVMFS 2018:11. Inom EU finns sedan flera år bestämmelser om fredningsperioder i delar av Östersjön som ska skydda torsken under dess lek. Generellt förbjuds fiske, men undantagsvis tillåts visst begränsat fiske. HaV har tidigare infört kompletterande bestämmelser som ska göra det möjligt att kontrollera att EU-bestämmelserna följs. Snarlika föreskriftsändringar infördes även föregående år och under 2022 justerades dessa föreskrifter något. De områden som omfattas av fredningsperioder är ICES delområden 22-26. Ändringarna berör både passivt fiske och pelagiskt fiske:

- › Krav på sortering baserat på art eller storlekskategori av pelagisk fångst vid landning innan transport, alternativt efter transport till beredningsindustrin om mottagningsanläggningen ifråga huvudsakligen hanterar fångst med syfte att användas som livsmedel.
- › Förbud att vid pelagiskt fiske medföra redskap ombord som inte får användas under förbudsperioden (därutöver gäller redan krav på att surra och stuva redskap vid transit genom områden som saknar undantag för fiske).
- › Begränsning till att enbart bedriva pelagiskt fiske i ett ICES-delområde per fiskeresa vid fiske i område 24 eller 25.
- › Anmälningsskrav innan påbörjad fiskeresa, vid fiske under fredningsperioden för pelagiska fiskare som inte har en VMS- eller AIS-utrustning sändande.
- › Anmälningsskrav i samband med utsättande av passiva redskap för fiske. Anmälningsskravet ska inte gälla vid fiskeresor där enbart vittjande ska göras, det ska inte heller gälla vid riktat fiske efter ål med ålfisketillstånd.

Ändringar gällande rapportering i elektronisk kustfiskejournal (HVMFS 2022:3)

Ändringar i HaV:s föreskrifter HVMFS 2018:11 för att utöka möjligheten att förhandsanmäla och annullera förhandsanmälan för de yrkesfiskare som är skyldiga att rapportera i elektronisk kustfiskejournal. Den 1 april 2022 öppnade ett nytt elektroniskt fångstrapporteringsystem (EFR) som ska ersätta alla flöden av fångstrapportering (pappers- och elektroniska flöden). I det nya systemet finns elektroniska funktioner för anmälningar som rapportören tidigare utfört via telefon. För att dessa skulle kunna utföras fanns behov av vissa föreskriftsändringar.

Ändringar gällande ålfisket (HVMFS 2022:4)

Ändringar i HaV:s föreskrifter FIFS 2004:36. HaV har reglerat den EU-stadgade årliga förbudstiden för ål genom ett totalförbud för ålfisket under perioden den 1 oktober 2022 till den 31 december 2022, vilket är en månad tidigare jämfört med tidigare år. I årets EU-beslut anges att förbudsperioden för fisket 2022/2023 ska införas då vandrigen av ål är som störst, vilket är ett förtydligande och en skärpning jämfört med tidigare år. Särskild hänsyn har tagits till blankålens vandring genom Öresund eftersom området utgör en passage för utvandrande blankål från hela Östersjöregionen. Då det inte längre bedrivs något fiske på den svenska västkusten bedöms den ål som utvandrar från Öresundsområdet dessutom ha goda möjligheter att fortsätta sin vandring mot lekområdena. Enligt ministerrådets beslut ska förbudsperioden omfatta all form av fiskeaktivitet efter ål, vilket innebär att det även är förbjudet att sumpas ål under förbudsperioden vilket förtydligas i föreskrifterna. För att underlätta kontroll infördes också ett förbud mot att hålla ål i fiskesump i havet för den som inte fiskar yrkesmässigt.

Realtidsstängningar (HVMFS 2022:5 och HVMFS 2022:12)

Nya föreskrifter. HaV beslutade vid två tillfällen under 2022 om så kallade realtidsstängningar. Det är föreskrifter om ett kortare förbud mot fiske efter antingen nordhavsräka eller vitfisk i ett visst område för att skydda juvenila fångster. Föreskrifterna har antagits efter att Kustbevakningens kontroller konstaterat att mängden juvenil fisk överskridit tillåtna EU-rättsliga gränsvärden.

Bestämmelser relaterade till laxfisket (HVMFS 2022:6–7)

Ändringar i HaV:s föreskrifter FIFS 2004:25 och FIFS 2004:36 gällande fördelning av den svenska laxkvoten i Östersjön, fiske med fasta redskap i Norrland samt fisket i Ljungans fredningsområde. HVMFS 2022:9. Förbud mot laxfiske i delområde 31. Föreskrifterna innebär:

- › Ändrade föreskrifter för fiske av lax i Östersjön som innebär en områdesvis och tidsmässig fördelning av den för svenskt yrkesfiske tillgängliga laxkvoten i Östersjön i enlighet med EU:s lagstiftning. Syftet med regleringen, som är en anpassning till EU:s lagstiftning, är att fördela laxkvoten med hänsyn till produktionen av lax samt skyddsbehovet för de laxbestånd som kommer från älvar som mynnar i område 30 och 31 samt fiskets bedrivande. (FIFS 2004:25).
- › En begränsning av antalet fasta redskap högre än 1,5 meter till högst två redskap som får användas vid fiske i havet norr om latituden 60.30 N av andra än de som fiskar med stöd av fiskelicens. Syftet har varit att anpassa antalet redskap till det som kan motiveras av fiske för husbehov samt att förbättra möjligheten till kontroll och regelefterlevnad. Den långsiktiga effekten av dessa regleringar bedöms vara återuppbyggnad av svaga laxbestånd samt ett långsiktigt hållbart fiske. (FIFS 2004:36).
- › En ändring av bestämmelserna för redskap norr om latituden 62.55 N som ger länsstyrelserna möjlighet att besluta om tillstånd för fiske under våren som utökar möjligheten till yrkesfiske efter bland annat sik. Eftersom denna bestämmelse trädde i kraft i maj 2022 får den effekt genom ökade fiskemöjligheter först under 2023. (FIFS 2004:36).
- › Mer restriktiva bestämmelser för fisket i Ljungans fredningsområde i enlighet med ICES vetenskapliga rådgivning för ett ökat skydd av laxbeståndet i Ljungan. (FIFS 2004:36)
- › Förbud mot laxfiske i ICES delområde 31 mot bakgrund av att den del av den svenska fördelade kvoten som bestämts för det aktuella området är uppfiskad. (HVMFS 2022:9).

Nytt fredningsområde (HVMFS 2022:8)

Ändringar i HaV:s föreskrifter FIFS 2004:36. På svenska ostkusten har ett fredningsområde inrättats i Njutångersfjärden, Gävleborgs län, för att skydda vandrande arter som nyttjar Nianån som lek område. Ett omfattande restaureringsprojekt har öppnat möjligheter för fisken att vandra upp i vattensystemet och för att ge fisken ökade möjligheter till skydd förbjöd HaV allt fiske i hela fjärdsystemet utanför åmynningen under vår och höst. Endast handredskapsfiske tillåts och då under perioden 1 maj–31 augusti.

Fiske med bur/tinor (HVMFS 2022:10–11)

Ändringar i HaV:s föreskrifter FIFS 2004:36 om ändrade regler vid fiske med burar. Från den 1 januari 2023 ska samtliga burar/tinor vara försedda med minst ett rymningshål som motverkar effekten av spökfiske. Det vill säga att kräftdjur och fisk ska ges möjligheten att ta sig ut ur redskapet om det blir kvar i vattnet. Detta gäller allt burfiske för fritidsfiskare och vid yrkesmässigt fiske med bur efter hummer. HaV införde också andra regeländringar för hummerfisket under året. Tiden för när hummer får hållas i sump kortades ner till den sista januari och ett förbud infördes mot att behålla rombärande hummer från sump. För att underlätta för det yrkesmässiga fisket efter krabbtaska gjordes också regellättnader så att krabburar kan sättas på vattendjup större än 30 meter under den så kallade redskapsförbudsperioden, veckan innan hummerpremiären. Tidigare har man varit tvungen att ta upp sådana redskap på land under den perioden.

Stopp för trålfiske efter siklöja (HVMFS 2022:13)

Ny föreskrift. Av årets tillstånd för trålfiske efter siklöja i Bottenviken framgår att HaV föreskriver om ett stopp för fortsatt trålfiske efter siklöja innan den 31 oktober 2022 om den sammanlagda infiskningen av siklöja, beräknat på samtliga fartyg med siklöjetillstånd, bedöms nå 800 ton. När denna fångstmängd beräknades vara uppfiskad, förbjöd HaV fortsatt trålfiske den 22 oktober.

Effekter

Den övervägande andelen av HaV:s föreskrifter införs av fiskevårdande skäl, till skydd för enskilda bestånd, marina ekosystem och biologisk mångfald. Det gäller också de föreskrifter som verkställer eller kompletterar EU-rätten, som realtidsstängningar. Det är svårt att se omedelbara effekter av sådana föreskrifter, eftersom det handlar om komplexa ekosystem där det många gånger tar flera år innan det går att se om de miljömässiga effekterna kunnat uppnås.

Utförligare beskrivning av det arbete som ligger till grund för myndighetens föreskriftsarbete och de förväntade effekterna, beskrivs i kapitlen om Hav i balans samt levande kust och skärgård, Hav och vatten utnyttjas hållbart och Ökad regel efterlevnad genom utvecklad fiskerikontroll och spårbarhet.

Sammanfattande tabeller

Ärenden

Sanktionsavgifter

Liksom tidigare år rör de flesta ärenden som lett till administrativa sanktionsavgifter olika typer av loggboksfel och annan bristande rapportering. Till exempel uteblivna förhandsanmälningar, överskridna toleransmarginaler och för sen rapportering.

Åtalsanmälningar

HaV har lämnat in sammanlagt nio stycken åtalsanmälningar om misstänkta fiskebrott under 2022. De gäller fiske i Brattens fiskefria områden, fiske i området innanför tolv nautiska mil från Sveriges baslinje, fiske med otillåtna redskap, fiske utan licens samt otillåten landning av avskilda krabblor. HaV har även handlagt tre ärenden som inte har anmälts till åtal. Fiskaren har istället fått information om gällande lagstiftning.

I ett av de anmälda ärendena har åklagaren beslutat att inleda förundersökning, och i två av ärendena har åklagaren beslutat att väcka åtal. I ett av ärendena har åklagaren beslutat att lägga ned förundersökningen. I två av ärendena har Tingsrätten meddelat fällande dom. I övriga tre ärenden avvaktar HaV ännu åklagarens beslut.

Under 2022 har HaV fått slutligt besked i form av fällande domar i fyra av de nio ärendena som åtalsanmälades under 2021. HaV avvaktar fortfarande åklagarens beslut i ytterligare två ärenden samt dom i ytterligare ett ärende.

Särskild avgift

Under 2022 har vi hanterat ett antal ärenden om bifångstbegränsningar som överskridits, bland annat för vitfisk vid räkfiske, samt för sill/strömning vid skarpsillfiske. Överträdelserna leder till en så kallad särskild avgift för den del av fångsten som överskridit den tillåtna fångstmängden.

HaV har fattat beslut om särskild avgift i 17 ärenden under 2022. Sju av dessa beslut överklagades till Förvaltningsrätten i Göteborg. I två av ärendena har förvaltningsrätten avslagit överklagandet (en av domarna överklagades därefter till Kammarrätten) och HaV avvaktar dom i de övriga överklagade ärendena.

Den ökade mängden överklaganden under 2022 kan förklaras av att HaV har fattat fler beslut om särskild avgift än tidigare år. Besluten avser huvudsakligen överskridna bifångstbegränsningar för antingen sill/strömning eller vitfisk, vilket är överträdelsetyper som HaV inte har handlagt i samma utsträckning tidigare år.

Prickar

Om HaV bedömer att en överträdelse eller ett brott är av allvarlig art ska den ansvarige befälhavaren och fartygets fiskelicensinnehavare påföras prickar (förordning (EG) nr 1224/2009). Om befälhavaren eller fiskelicensinnehavaren kommer upp i 18, 36, 54 och 72 prickar återkallas fiskelicensen tillfälligt och ett förbud att verka som befälhavare meddelas. Om man kommer upp i 90 prickar dras fiskelicensen in permanent.

Under 2022 har HaV meddelat prickar i sammanlagt två ärenden. Ett av dem på grund av att tingsrätten meddelat dom om fiskebrott, och det andra ärendet grundade sig i HaV:s beslut om sanktionsavgift där överträdelsen även har bedömts vara allvarlig.

Prickärendena under 2022 gäller fiske med otillåtet redskap samt för tidig ankomst till hamn.

Förelägganden spårbarhet

Havs- och vattenmyndigheten har under 2022 fattat tre beslut att förelägga spårbarhetsaktörer att lämna korrekta uppgifter genom det centrala spårbarhets-systemet. Efter att spårbarhetsaktören avsevärt förbättrat sitt uppgiftslämnande avslutade HaV ett av ärendena utan att begära att få vitet utdömt. Ett av besluten överklagades till Förvaltningsrätten i Göteborg och HaV har ännu inte mottagit dom i ärendet. Det tredje ärendet pågår och HaV har ännu inte beslutat om vitet ska begäras utdömt.

Myndigheten har under året underrättat ytterligare två spårbarhetsaktörer om att myndigheten övervägde att förelägga dem vid vite. Efter att aktörernas rapportering förbättrats beslutade HaV att inte förelägga aktörerna.

Föreläggande är ett effektivt verktyg för att uppmuntra aktörerna att fullfölja sina skyldigheter. När HaV underrättar en aktör om att myndigheten överväger att förelägga dem vid vite, ser myndigheten i stort sett alltid en förbättring av deras rapportering, ibland utan att vi behöver besluta om föreläggandet.

Övriga förelägganden

HaV har förelagt en förstahandsmottagare att skicka in sina avräkningsnotor inom gällande tidsfrist. Beslutet överklagades till Förvaltningsrätten i Göteborg som avsåg överklagandet. Domen överklagades därefter till kammarrätten. HaV har handlagt ytterligare två ärenden om lejare som inte är godkända, men båda ärenden avslutades efter att fiskelicensinnehavaren installerat godkända lejare.

Tabell 11 – Ärenden och överträdelser

Överträdelser	2022	2021	2020
Beslut om sanktionsavgift	109	156	114
Beslut att inte påföra sanktionsavgift	27	44	-
Beslut om anmälan till åtal	9	9	8
Beslut om särskild avgift	17	4	1
Beslut genom avskrivning	2	9	2
Ärendet avslutas med information	18	23	9
Beslut om att påföra prickar	2	6	6
Beslut om att inte påföra prickar	11	2	3
Beslut att inte vidta någon åtgärd – avskrivna	-	-	23
Föreläggande att vidta rättelse eller underrättelse om föreläggande	8**	2	11
Överklagade ärenden	14	9	7
Upphävda beslut efter överprövning av domstol	0	0	3
Totalt antal beslut (rad 1-6 och 9 ovan)	190***	249	168*
HaV:s styckkostnad inklusive OH, kr	13 143	9 770	14 191
HaV:s styckkostnad exklusive OH, kr	8 534	6 386	9 524

* Dessa sammanräkningar avsåg gamla raderna 1-5 och 8-9.

** Siffran avser fem stycken beslut, och tre stycken underrättelser.

*** Differens gentemot summering beror på: Ej åtal (3 st), Ej ssk.avg. (9 st), prickbeslut som inte hör in under någon annan post (2 st), dubletter föreläggande (2 st).

Overhead

Tabell 12 – Overhead

2022	2021	2020
54%	53%	49%

HaV:s modell för beräkning av overhead baseras på samtliga kostnader för stödenheter och generaldirektör, tillsammans med kostnader för avdelningschefer. Dessa kostnaders procentuella andel av de totala kostnaderna för de sex verksamhetsområdena utgör overheadpåslag på de redovisade ärendena. Overheadkostnaden, OH, framgår av tabell 12.

Intäkter från avgifter och annan verksamhet

Tabell 13 – Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (tkr)

Verksamhet	+/- t.o.m. 2020	+/- 2021	Budget int. 2022	Int. 2022	Budget kost. 2022	Kost. 2022	+/- 2022	Ack. +/- utgå. 2022
Tjänsteexport								
Utvecklingssamarbete m.m.	-9	0	4 000	0	4 000	0	0	-9

Tidigare har SIDA finansierat projekt via avgiftsfinansiering. Sedan ett par år görs finansiering via bidrag istället för avgiftsfinansiering. Kostnader 2022 uppgick till 1 120 tkr. Förskottsbetalning inkom 2021.

Tabell 14 – Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras (tkr)

Verksamhet	Ink. tit.	Budget int. 2022	Int. 2022	Budget kost. 2022	Kost. 2022
Offentligrättslig verksamhet					
Sanktionsavgifter	2714	500	400	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	2552	25	0	0	0
Övriga inkomster av statens verksamhet	2811	25	36	0	0
Summa		550	437	0	0

Fördelning av intäkter och kostnader enligt vald indelning av verksamheten

Tabell 15 – Fördelning av intäkter och kostnader enligt vald indelning av verksamheten

	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	Medel som tillförts statens budget från uppberds-verksamhet	Erhållna medel för finansiering av bidrag	Finansiella intäkter i transfere-ringsav-snittet	Finansiella kostnader i transfere-ringsav-snittet	Avsättning till/upplösning av fonder m.m.	Lämnade bidrag	Resultat
2022											
Miljöanalys	197 345	121	-198 601	0	0	34 282	0	0	0	-34 282	-1 136
Havs- och vatten-förvaltning	366 043	11 431	-377 474	8	-8	857 904	0	0	0	-857 904	0
Havsplanering	12 555	186	-12 741	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiskförvaltning	154 553	37 122	-202 855	428	-428	76 948	7 331	-45 875	32 275	-70 679	-11 179
Internationellt utvecklings-samarbete	11 261	17 586	-27 978	0	0	0	0	0	0	0	868
	741 756	66 446	-819 649	437	-437	969 135	7 331	-45 875	32 275	-962 865	-11 447
2021											
Miljöanalys	174 035	2 668	-176 998	0	0	48 955	0	0	0	-48 955	-296
Havs- och vatten-förvaltning	348 281	8 325	-356 637	7	-7	728 635	0	0	807	-729 442	-31
Havsplanering	1 034	159	-1 193	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiskförvaltning	136 013	49 302	-196 118	439	-439	56 017	42 193	-972	-47 338	-49 900	-10 803
Internationellt utvecklings-samarbete	10 665	13 277	-23 942	0	0	0	0	0	0	0	0
	670 028	73 731	-754 888	447	-447	833 608	42 193	-972	-46 531	-828 297	-11 130
2020											
Kunskaps-uppbyggnad	156 591	10 037	-159 516	0	0	56 822	0	0	0	-56 822	7 112
Havs- och vatten-förvaltning	299 170	10 149	-309 319	5	-5	797 878	0	0	631	-798 509	0
Havsplanering	7 418	487	-7 905	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiskförvaltning	128 392	56 858	-186 676	385	-385	38 296	7 143	-1 179	-8 927	-35 332	-1 425
Internationellt utvecklings-samarbete	6 730	11 163	-17 893	0	0	0	0	0	0	0	0
	598 300	88 694	-681 309	390	-390	892 996	7 143	-1 179	-8 296	-890 663	5 686

Mål 1 och 2 i resultatredovisningen motsvarar Hav- och vattenförvaltning, Mål 3 motsvarar Havsplanering, Mål 4 motsvarar Miljöanalys och internationellt utvecklings-samarbete, Mål 5 motsvarar Fiskförvaltning, Mål 6, 7 och 8 fördelas som overheadkostnad.

Fördelningen av intäkter och kostnader under 2022 redovisas enligt tidigare indelning av resultatredovisningen, ovan beskrivning förklarar indelningen mot nuvarande resultatredovisning.

Under 2022 har myndigheten tagit fram en ny målstruktur, vilket innebär att indelningen av myndighetens intäkter och kostnader kommer justeras i enlighet med den nya strukturen för 2023.

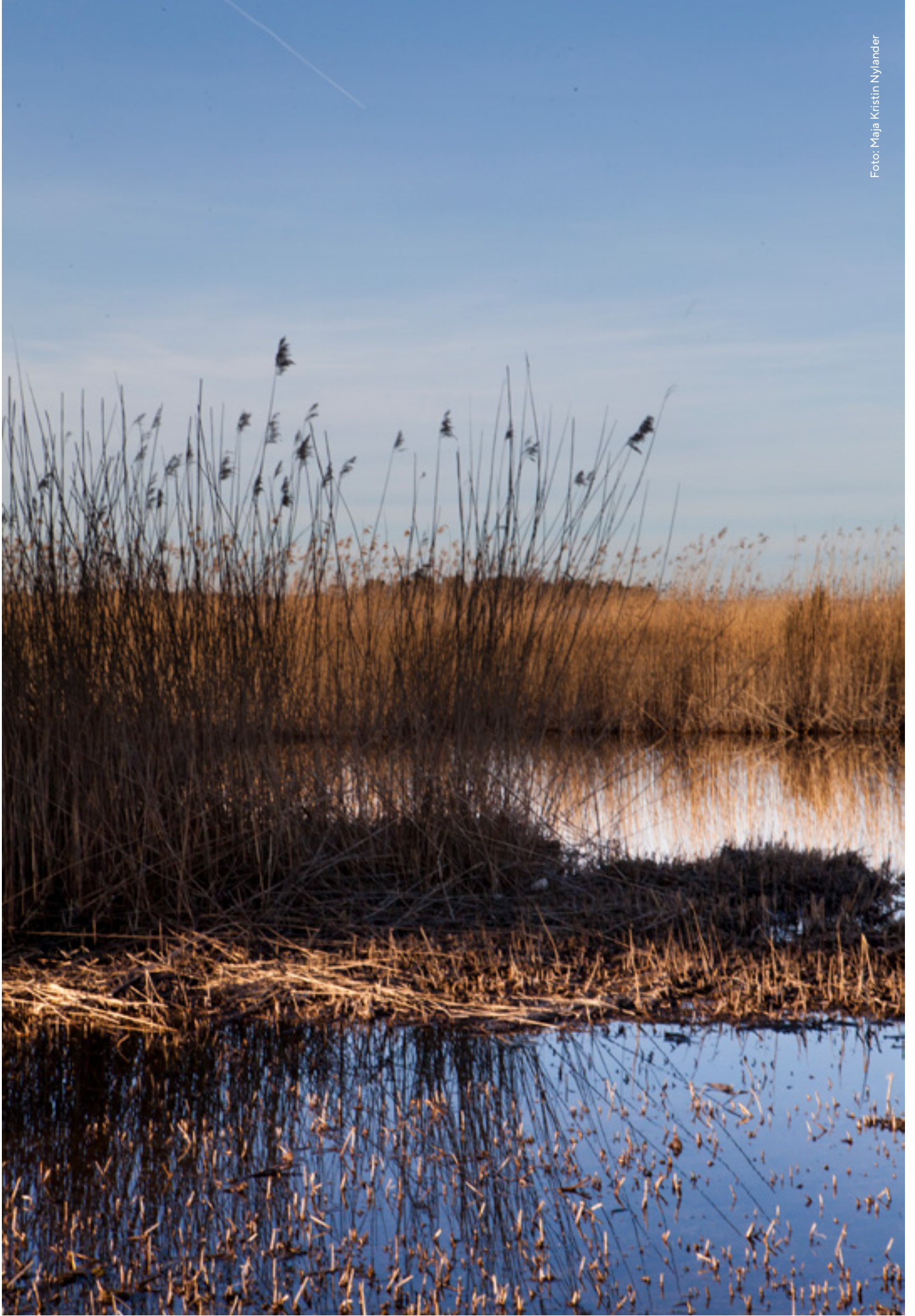

Foto: Maja Kristin Nylander

Finansiell redovisning

Verksamhetens utfall

Verksamheten visar ett utfall om -11 447 tkr. Merparten av utfallet är de projekt inom EU:s Datainsamlingsförordning och Kontrollförordning, som ska finansieras av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF). Anledningen till det negativa utfallet är i huvudsak att HaV inte fått beslut om bidrag innan årsskiftet och de upparbetade kostnaderna därför inte kunnat intäktsperiodiseras.

Resultaträkning

Årets utfall gällande verksamhetens intäkter och kostnader samt transfereringsnivå, är högre jämfört med föregående år på grund av ökade anslagsnivåer.

På intäktsidssidan har myndighetens anslag ökat vilket påverkar kostnader för personal och övriga driftkostnader. Samtidigt har intäkterna av bidrag minskat, vilket främst beror på att intäkterna från projekt där myndigheten får bidrag från Statens jordbruksverk, finansierade av EHFVF, saknar bidragsbeslut och därmed inte kan periodiseras.

Balansräkning

Finansiella anläggningstillgångar och fonder har minskat på grund av att värdet på Kammarkollegiet Aktiekonsortie har minskat. Förändringen mot förra året av posten avräkning med statsverket, beror främst på minskade skulder till andra myndigheter och ökade upplupna kostnader. Aktiveringar av egenutvecklade projekt har genomförts under året vilket ökat amorteringstakten. Oförbrukade bidrag gäller främst egenutvecklade IT-system inom Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) där bidraget finansierar kommande avskrivningskostnader.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2022	2021
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	741 756	670 028
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 955	2 824
Intäkter av bidrag	3	64 096	70 894
Finansiella intäkter	4	394	12
Summa		808 202	743 758
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-272 915	-253 832
Kostnader för lokaler		-18 190	-17 897
Övriga driftkostnader	6	-481 934	-444 963
Finansiella kostnader	7	-827	-42
Avskrivningar och nedskrivningar	11	-45 784	-38 154
Summa		-819 649	-754 888
Verksamhetsutfall	10	-11 447	-11 130
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	8	437	447
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-437	-447
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		949 295	814 512
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		110	2 451
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	15	19 730	16 645
Finansiella intäkter	17	7 331	42 193
Finansiella kostnader	17	-45 875	-972
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	17	32 275	-46 531
Lämnade bidrag	9	-962 865	-828 297
Saldo		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	10	-11 447	-11 130

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	11, 20		
Balanserade utgifter för utveckling		81 869	109 751
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		4 315	2 011
Materiella anläggningstillgångar	11, 20		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		1 834	1 916
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		11 510	11 837
Finansiella anläggningstillgångar	11		
Andra långfristiga värdepappersinnehav		232 455	263 072
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		25	34
Fordringar hos andra myndigheter		13 851	16 600
Övriga kortfristiga fordringar	12	942	3 184
Periodavgränsningsposter	13		
Förutbetalda kostnader		16 664	12 163
Upplupna bidragsintäkter		7 750	51 957
Övriga upplupna intäkter		757	973
Avräkning med statsverket	14		
Avräkning med statsverket		206 501	237 763
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	23	40 705	54 605
Kassa och bank		1 066	1 196
SUMMA TILLGÅNGAR		620 244	767 063
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	16		
Statskapital		24	187
Balanserad kapitalförändring		-17 760	-6 630
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	10	-11 447	-11 130
Fonder			
Fonder	17	248 126	280 402
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	437	372
Övriga avsättningar	19	4 566	3 404
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	83 614	115 000
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		58 703	113 412
Leverantörsskulder		40 050	56 452
Övriga kortfristiga skulder	21	5 436	4 060
Periodavgränsningsposter	22		
Upplupna kostnader		158 359	128 213
Oförbrukade bidrag		50 135	83 322
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		620 244	767 063

Anslagsredovisning

Samtliga anslag är ramanslag

Belopp i tkr

ANSLAG		Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	Not till anslagsredovisningen
Utgiftsområde 20								
Allmän miljö- och naturvård								
20 01 002	Miljöövervakning m.m. (a)	13 497	194 200	-13 497	194 200	-185 155	9 045	1
	003 Miljöövervakning m.m. - del till HaV (a)	13 497	191 200	-13 497	191 200	-182 155	9 045	
	005 Bidrag till Swedish Water House (a)	0	3 000	0	3 000	-3 000	0	
20 01 004	Sanering och återställning av förorenade områden (a)	25 970	60 000	-25 970	60 000	-49 506	10 494	2
	007 Sanering o återställ - Sanering vrak - del till HaV (a)	25 970	60 000	-25 970	60 000	-49 506	10 494	
20 01 011	Åtgärder för havs- och vattenmiljö (a)	52 983	1 129 565	-52 983	1 129 565	-1 129 553	12	3
	002 Åtgärder för havs- och vattenmiljö (a)	52 983	1 129 565	-52 983	1 129 565	-1 129 553	12	
20 01 015	Havs- och vattenmyndigheten (a)	7 790	307 151	-216	314 725	-309 824	4 901	4
	001 Havs- och vattenmyndigheten (a)	7 790	307 151	-216	314 725	-309 824	4 901	
Utgiftsområde 23								
Areella näringar, landsbygd och livsmedel								
23 01 007	Ersättningar för viltskador m.m. (a)	20 381	20 000	-20 381	20 000	-17 056	2 944	5
	003 Bidrag för att förebygga skador orsakade av säl och för att ersätta inträffade sådana skador (a)	20 381	20 000	-20 381	20 000	-17 056	2 944	
Summa anslag		120 621	1 710 916	-113 047	1 718 490	-1 691 094	27 396	

NOTER TILL REDOVISNING MOT ANSLAG

Anslagstilldelningar/indragning enligt regeringsbeslut samt kommentar

Not

- Enligt regeringsbeslut 23 daterat 2021-12-22, disponeras ingen anslagsbehållning från 2021. Beslutet innebär att 13 497 tkr därmed blir indraget. Se not 24.
- Enligt regeringsbeslut 23 daterat 2021-12-22, disponeras ingen anslagsbehållning från 2021. Beslutet innebär att 25 970 tkr därmed blir indraget. Se not 27.
På grund av förändrat omvärldsläge minskade utbudet av tillgängliga utförare avseende vraksanering, vilket medförde verksamhetsomställning till mindre uppdrag.
- Enligt regeringsbeslut 21 daterat 2021-12-22, disponeras ingen anslagsbehållning från 2021. Beslutet innebär att 52 983 tkr därmed blir indraget. Se not 25.
- Enligt regeringsbeslut 21 daterat 2021-12-22, disponeras 3% av anslagsbehållning från 2021. Beslutet innebär att 216 tkr därmed blir indraget.
- Enligt regeringsbeslut II 10 daterat 2021-12-16, II 3 daterad 2021-06-22 och II 4 daterad 2021-11-17 disponeras ingen anslagsbehållning från 2021. Beslutet innebär att 20 381 tkr därmed blir indraget. Se not 26.
Överföringsbeloppet består främst av återbetalningar från tidigare års bidragsutbetalningar.

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Benämning	Beräknat belopp	Inkomster
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	25	36
2714	Sanktionsavgifter	500	400
2552	Övrig offentligrättslig verksamhet	25	0
Summa		550	437

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag / anslags- benämning	Tilldelat bemyndi- gande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					Not	
				2022-12-31	2023	2024	2025	2026		2027
20 01 002 003	Miljööver- vakning m.m.	80 000	70 991	1 119	1 069	50	0	0	0	6
20 01 004 007	Sanering och åter- ställning av förorenade områden	30 000	27 342	17 550	11 810	5 740	0	0	0	7
20 01 011 002	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	545 000	342 032	353 183	168 656	117 186	47 821	16 986	2 534	8

Not

- 6 Av den totala bemyndiganderamen för år 2022, 80 000 tkr, har 1 119 tkr bundits upp i framtida åtaganden som faller ut som kostnader under åren 2023-2024. Lägre inteckning av bemyndigande p.g.a. sänkt ramtilldelning år 2023.
- 7 Av den totala bemyndiganderamen för år 2022, 30 000 tkr, har 17 550 tkr bundits upp i framtida åtaganden som faller ut som kostnader under åren 2023-2024. P.g.a. förändrat omvärldsläge minskade utbudet av möjliga utförare av vraksaneringar. Därmed minskade även bemyndiganden som följd.
- 8 Av den totala bemyndiganderamen för år 2022, 545 000 tkr, har 353 183 tkr bundits upp i framtida åtaganden som faller ut som kostnader under åren 2023-2027. Bemyndiganderamen har använts för ett större antal fleråriga projekt, särskilt till länsstyrelserna och andra statliga myndigheter. Lägre inteckning av bemyndigande p.g.a. sänkt ramtilldelning år 2023, samt färre fleråriga projekt.

Finansiella villkor 2022 enligt regleringsbrev

Anslag / anslagspost	Ändamål	Belopp enligt RB	Utfall
20 01 011 002	Villkor 2 i RB, Minst 60 000 000 kr ska användas till ett förstärkt arbete med vägledning, tillsyn, prövning och omprövning av vattenverksamheter.	60 000	60 264
20 01 011 002	Villkor 3 i RB, Högst 31 000 000 kr för arbetet med att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter, enl (2018:1939) om invasiva främmande arter.	31 000	43 620 *)
20 01 011 002	Villkor 6 i RB, Högst 8 000 000 kr för utveckling av selektiva, skonsamma och/eller rovdjurssäkra redskap i samverkan med fiskenäringen och Sveriges lantbruksuniversitet.	8 000	6 777
20 01 011 002	Villkor 7 i RB, Högst 8 000 000 kr för projekt och åtgärder som avser yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt.. åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.	8 000	166
20 01 011 002	Villkor 11 i RB, 5 000 000 kr till Göteborgs universitet för Havsmiljöinstitutet. Användningen av medlen ska redovisas enligt Havs- och vattenmyndighetens anvisningar.	5 000	5 000
20 01 011 002	Villkor 12 i RB, Högst 2 000 000 kr till Internationella fiskesekretariatet (FishSec).	2 000	2 000
20 01 011 002	Villkor 13 i RB, Högst 2 000 000 kronor får efter rekvisition betalas ut till Sveriges lantbruksuniversitet för forskning om blåfenad tonfisk i svenska marina ekosystem.	2 000	2 000
20 01 011 002	Villkor 14 i RB, Högst 6 000 000 kronor till ett frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster m.m. Bidrag får lämnas till Sveriges lantbruksuniversitet.	6 000	3 734
20 01 011 002	Villkor 16 i RB, En förstärkning på 100 000 000 kr får i första hand, användas för bidrag enligt förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (Lova -projekt).	100 000	275 000
20 01 011 002	Villkor 18 i RB, Högst 100 000 000 kr för bidrag enligt förordningen (2019:556) om statligt stöd för bättre vattenhushållning, dricksvatten.	100 000	69 639
20 01 011 002	Villkor 19 i RB, Högst 27 000 000 kr för arbete enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) enligt följande:		
20 01 011 002	högst 18 000 000 kr till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut,	18 000	18 000
20 01 011 002	högst 9 000 000 kr till Sveriges geologiska undersökning.	9 000	9 000
23 01 007 003	Villkor 1 i RB, 16 500 000 kr till länsstyrelser för ersättning till drabbad av skador och förebyggande åtgärder för skador i fisket av vilt enligt viltskadeförordningen.	16 500	16 474
23 01 007 003	Villkor 2 i RB, 500 000 kr till Statens jordbruksverk för medfinansiering av förebyggande åtgärder för skador i fisket.	500	500
23 01 007 003	Villkor 3 i RB, 3 000 000 kr till länsstyrelser för ersättning för hanteringskostnader av gråsäl, skydds jakt och licensjakt.	3 000	83

*) Överskridande avser förbetalning 2022.

Övriga villkor

Låneram	115 000
Räntekontokredit	20 000
Anslagskredit	
20 01 002 003	0
20 01 002 005	0
20 01 004 007	0
20 01 011 002	0
20 01 015 001	9 214
23 01 007 003	0

Finansiella villkor enligt:

Regeringsbeslut 21, 2021-12-22,
Regeringsbeslut 23, 2021-12-22,
Regeringsbeslut II 10, 2021-12-16.

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Därför kan det uppstå differenser i summeringarna. Årsredovisningen för Havs- och vattenmyndigheten har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Redovisningen följer god redovisningssed i enlighet med förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp, som efter individuell prövning, beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Periodavgränsningsposter

Projektkostnader periodiseras till upparbetat värde. För periodisering av leverantörsfakturor som gäller omkostnader i verksamheten tillämpas en beloppsgräns om 50 tkr.

Likviditetsflödet

Havs- och vattenmyndigheten tillämpar principen att in- och utbetalningar belastar räntekontot. Vid transfereringar och förbrukning av anslagen 1:2, 1:4, 1:7 och 1:11 belastas statens centralkonto (SCR), som inte är räntebärande.

Medel från vattendorar, fondredovisning med mera

Havs- och vattenmyndigheten administrerar medel från vattendorar och beslut (villkorsmedel). Dessa medel används för transfereringar till olika externa bidragsmottagare, men också till Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet enligt regeringsbeslut. De medel som använts i Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet har redovisats på intäkts- och kostnadskonton i resultaträkningens verksamhetsdel. Samtliga medel, inklusive avkastning och förvaltningskostnader, har redovisats i resultaträkningens transfereringsdel. Detta gäller såväl Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet som bidrag till externa mottagare. Fakturerade avgifter enligt vattendorarna redovisas som kortfristig fordran och beloppen avsätts därefter till fond. Fonderna förvaltas av Kammarkollegiet och återfinns också som tillgångspost. Fondernas bokförda värde per den 31 december 2022 uppgick till 211 327 tkr.

Som fonder räknas; medel från vattendorar, villkorsmedel, foderavgiftsmedel samt medel avseende Dalälven. Medlen återfinns under rubriken "Fonder" i balansräkningen.

Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningarna enligt plan grundas på anläggningarnas ursprungliga anskaffningsvärde och fördelas över den beräknade livslängden. Maskiner och inventarier redovisas som anläggningstillgång om de har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en ekonomisk livslängd som uppgår till minst tre år. Förbättringsutgifter på annans fastighet och immateriella tillgångar redovisas som anläggningstillgångar om de har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr. Följande avskrivningsperioder tillämpas:

- › IT – utrustning, 3 år
- › Inventarier, 5 år
- › Fordon och andra transportmedel, 5 år
- › Licensavgifter, 3 år
- › Förbättringar på annans fastighet, 6 år eller återstående kontraktstid
- › Immateriella tillgångar
  - › Egenutvecklade IT-program, 5 respektive 7 år
  - › Övriga immateriella tillgångar, 3 år

Egenutvecklade IT-program har från och med 2019 fått en ändrad avskrivningstid från sju år till fem år, då bedömning gjorts att den tekniska livslängden för den här typen av anläggningar inte längre överstiger fem år. Tillämpningen gäller anläggningar som aktiveras under 2019 och framåt.

Bidragsfinansierade projekt

Kvarstående över/underskott i avslutade helt eller delvis bidragsfinansierade projekt avräknas mot förvaltningsanslaget.

Ersättningar till ledamöter i insynsrådet med mera

Skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut till ledamöter i insynsrådet och ledande befattningshavare inom Havs- och vattenmyndigheten samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Namn	Uppdrag	Belopp
Generaldirektör Jakob Granit	Ledamot i Naturvårdsverkets insynsråd	Bruttolön: 1 440 Förmåner: 153

Insynsrådsledamöter	Uppdrag	Arvoden
Emma Nohrén	Ersättare i Gentekniknämnden Ordförande för miljömålsberedningen Styrelseledamot i; Innovatum AB, Wargön Innovation AB, Innovatum Progress AB, Innovatum Portfolio AB, Styrelsesuppleant; Lysekils Stadshus AB	6,1
Lars Tysklind	Ledamot i Etikprövningsnämnden Exportkontrollrådet, ledamot (ersättare)	6,1
Peter Ronelöv Olsson	Northsea advisory consil (NSAC) Sandgärdet konsult AB	6,1
Karin Lexén	Kommittén för FN:s årtionde för havsforskning WWFs förtroenderåd Livsmedelsverkets samverkansgrupp med ideella organisationer hållbar livsmedelskonsumtion	6,1
Martin Sjöberg	Inga uppdrag	6,1
Marlene Burwick	Kemikalieinspektionens insynsråd Länsstyrelsen i Uppsala läns insynsråd	0,4
Malin Frenning	SJ styrelse	6,1
Tina Elfving	Styrelseledamot SMaRC; Swedish Maritime Robotics Centre (koordinerat av KTH), Ledningsgrupp Havsmiljöinstitutet (regeringsuppdrag GU, SLU, SU, UmU, LnU), Ledamot Samverkansberedningen SU, Ledamot Informationsberedningen SU, Ledamot Kunskapsrådet Baltic Sea Science Center (avtal SU, SLU, Skansen)	6,1
Kjell-Arne Ottosson	Inga uppdrag	3,8

Noter

Not 1 Intäkter av anslag		2022	2021
1:15	Havs- och vattenmyndigheten	309 781	250 405
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	236 297	229 926
1:2	Miljöövervakning m.m.	153 372	145 667
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden, sanering vrak	42 306	44 030
Summa		741 756	670 028

Anslag 1:15 ökad tilldelning från föregående år.
Utfall på intäkter av anslag 1:15 skiljer sig från utfallet i anslagsredovisningen.
Skillnaden beror på minskning av semesterlöneskuld, som intjänats före 2009.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		2022	2021
4§ Avgiftsförordningen			
	Konsultuppdrag	0	393
	Övrigt	72	0
Summa		72	393

Intäkterna, enligt 4 § avgiftsförordningen, kommer från verksamhet som är av tillfällig natur eller av mindre omfattning. Vid bedömning av vad som är av mindre omfattning sätts intäkterna i relation till de totala kostnaderna för myndighetens verksamhet. Intäkterna får inte överskrida 5 % av kostnaderna.
För Havs- och vattenmyndighetens del uppgår andelen till 0,0088 %.

	2022	2021
Övriga ersättningar		
Intäkter från tjänsteexport, utvecklingssamarbete m.m.	2	0
Medel från vattendomar	0	1 269
Övriga avgifter och andra ersättningar (fsg bilar samt vidarefakt. satellitavg.)	1 882	1 162
Summa	1 883	2 432
Summa avgifter och andra ersättningar	1 955	2 824

Not 3 Intäkter av bidrag

	2022	2021
EHFF, via Statens Jordbruksverk	36 383	46 757
SIDA	10 945	8 523
Naturvårdsverket	6 835	5 092
EU	6 645	7 619
Vinnova	1 554	1 193
Skogsstyrelsen	847	878
Arbetsförmedlingen	447	334
Kammarkollegiet	259	0
Försäkringskassan	145	0
Livsmedelsverket	108	112
LST Västmanland	85	127
LST Skåne	17	16
Formas	-47	225
Bygg-Göta	-4	14
LST Västerbotten	-3	3
Nordiska Ministerrådet	-120	0
Summa	64 096	70 894

Minskningen av intäkter av bidrag beror på att arbetet inom kontrollförordningen som finansierats av den gamla Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), är avslutat. Arbetet fortsätter i den nya Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF), men då inga bidragsbeslut för denna fond finns ännu, så är inga bidrag uppbokade.

Not 4 Finansiella intäkter

	2022	2021
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	373	0
Realiserade kursvinster	20	12
Summa	394	12

Not 5 Kostnader för personal

	2022	2021
Lönekostnader	178 457	167 978
<i>Varav arvode till Insynsrådet</i>	47	12
Arbetsgivaravgifter, premier, pensioner	91 586	88 017
Övriga personalkostnader	5 858	2 932
Aktiverade utgifter för egentutvecklade tillgångar	-2 986	-5 095
Summa	272 915	253 832

Ökningen av personalkostnader beror främst på fler medarbetare och lönerrevision.

Not 6 Driftkostnader

	2022	2021
Kostnader för köpta tjänster	464 353	437 097
Kostnader för resor	5 464	1 200
Övriga kostnader	12 118	6 666
Summa	481 934	444 963

Överenskommelser och avtal på främst anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö samt 1:2 Miljöövervakning m.m. svarar för ökningen.

Ökning för 1:11 och 1:2 är ca 36 mkr och minskning för EHFF (färre projektstart) ca 9 mkr.

Not 7 Finansiella kostnader

	2022	2021
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	760	0
Realiserad kursförlust	39	21
Övriga finansiella kostnader	28	21
Summa	827	42

Not 8 Intäkter av avgifter m.m som inte disponeras

	2022	2021
Övriga inkomster av statens verksamhet	36	7
Sanktionsavgifter	400	439
Summa	437	447

Not 9 Lämnade bidrag

	2022	2021
Bidrag till statliga myndigheter	947 780	797 613
Bidrag till kommuner och övriga kommunala sektorn	4 759	10 328
Bidrag till regioner	728	474
Bidrag till övr länder och internationella organisationer	1 515	467
Bidrag till övr organisationer och ideella föreningar	7 061	14 030
Bidrag till privata företag	1 022	5 385
Summa	962 865	828 297

Lämnade bidrag sker huvudsakligen från 1:2-, 1:4-, 1:7- och 1:11-anslag samt utbetalning av medel från fiskeavgiftsmedel och vattendomar.

Ökning av lämnade bidrag till statliga myndigheter beror på ökad medelstillelning.

Not 10 Analys av årets kapitalförändring

	2022	2021
Avgiftsfinansierad verksamhet	0	0
Bidragsverksamhet	-11 447	-11 130
Årets kapitalförändring	-11 447	-11 130

Merparten av årets negativa kapitalförändring består främst av projekt inom EU:s Datainsamlingsförordning och Kontrollförordning, som finansieras genom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF). Anledningen är att bidragsbeslut inte erhållits innan årsskiftet och de upparbetade kostnaderna därmed inte kan periodiseras.

Not 11 Anläggningstillgångar (tkr)

2022-12-31 2021-12-31

IMMATERIELLA TILLGÅNGAR**Pågående projekt dataprogram**

Ingående anskaffningsvärde	47 076	42 979
Årets upparbetade utgifter, egen utveckling	9 671	18 159
Årets aktivering egenutv program	-46 586	-14 062
Bokfört värde	10 161	47 076

Dataprogram

Ingående anskaffningsvärde	217 412	203 350
Årets anskaffningsvärde	0	0
Årets aktivering egenutv program	46 586	14 062
Årets försäljning/utrangering	-1 044	0
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	<i>262 954</i>	<i>217 412</i>
Ingående ackumulerade avskrivningar	-154 597	-124 001
Årets avskrivningar	-37 554	-30 597
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	1 044	0
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-191 107</i>	<i>-154 597</i>
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-139	-139
Årets nedskrivningar	0	0
Årets försäljning/utrangering, nedskrivningar	0	0
<i>Utgående ackumulerade nedskrivningar</i>	<i>-139</i>	<i>-139</i>
Bokfört värde	71 708	62 675
Summa bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	81 869	109 751

Rättigheter och andra immateriella anl.

Ingående anskaffningsvärde	12 908	12 614
Årets anskaffningsvärde	3 909	294
Årets försäljning/utrangering	-990	0
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	<i>15 827</i>	<i>12 908</i>
Ingående ackumulerade avskrivningar	-10 897	-9 268
Årets avskrivningar	-1 605	-1 629
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	990	0
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-11 512</i>	<i>-10 897</i>
Bokfört värde	4 315	2 011

Summa immateriella tillgångar	86 184	111 763
--------------------------------------	---------------	----------------

MATERIELLA TILLGÅNGAR**Förbättringsutgifter, annans fastighet**

Ingående anskaffningsvärde	8 681	7 077
Årets anskaffningsvärde	430	1 605
Årets försäljning/utrangering	-1 577	0
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	7 535	8 681
Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 765	-6 227
Årets avskrivningar	-512	-539
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	1 577	0
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-5 700	-6 765
Bokfört värde	1 834	1 916

Fordon och andra transportmedel

Ingående anskaffningsvärde	5 523	5 164
Årets anskaffningsvärde	72	1 912
Årets försäljning/utrangering	-907	-1 553
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	4 689	5 523
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 713	-4 558
Årets avskrivningar	-504	-707
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	876	1 553
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-3 341	-3 713
Ingående ackumulerade nedskrivningar	71	71
Årets nedskrivningar	0	0
Årets försäljning/utrangering, nedskrivningar	0	0
<i>Utgående ackumulerade nedskrivningar</i>	71	71
Bokfört värde	1 418	1 880

Datorer kringutrustning

Ingående anskaffningsvärde	24 028	21 933
Årets anskaffningsvärde	5 608	2 095
Årets försäljning/utrangering	-3 919	0
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	25 716	24 028
Ingående ackumulerade avskrivningar	-18 476	-14 847
Årets avskrivningar	-4 358	-3 629
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	3 919	0
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-18 915	-18 476
Bokfört värde	6 802	5 552

Övriga inventarier

Ingående anskaffningsvärde	29 897	26 119
Årets anskaffningsvärde	324	4 002
Årets försäljning/utrangering	-13 326	-224
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	16 894	29 897
Ingående ackumulerade avskrivningar	-25 492	-24 663
Årets avskrivningar	-1 252	-1 053
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	13 140	224
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-13 604	-25 492
Bokfört värde	3 290	4 405
Summa bokfört värde maskiner, inventarier och installationer m.m.	11 510	11 837

Summa materiella tillgångar	13 344	13 754
------------------------------------	---------------	---------------

SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	99 528	125 516
------------------------------------	---------------	----------------

För finansiering av anläggningstillgångar, se not 20.

Finansiella anläggningstillgångar

Havs- och vattenmyndigheten har tillgångar hos Kammarkollegiet. Dessa tillgångar avser fiskeavgifter beslutade enligt vattenlagen. Medlen redovisas både på tillgångssidan och på skuldsidan i balansräkningen och återfinns därför också under "Fonder". Beloppet inkluderar utdelningar och ränteintäkter.

Medlen hos Kammarkollegiet består av 25 fonder med olika placering i aktiekonsortium, räntekonsortium samt likviditetsförvaltning. Kammarkollegiet ansvarar för förvaltningen. Fondernas bokförda värde per 31 december 2022 uppgår till 211 327 tkr fördelat på Räntekonsortie 73 033 tkr samt Aktiekonsortie 138 294 tkr.

Nedan angivna belopp är Kammarkollegiets marknadsvärde.

	2022-12-31	2021-12-31
Kammarkollegiet Aktiekonsortie	166 123	197 166
Kammarkollegiet Räntekonsortie	66 333	65 906
Summa	232 455	263 072

Not 12 Övriga kortfristiga fordringar

	2022-12-31	2021-12-31
Medel från vattendomar	901	2 935
Övriga fordringar	41	249
Summa	942	3 184

Not 13 Periodavgränsningsposter

	2022-12-31	2021-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	4 648	4 115
Övriga förutbetalda kostnader	12 015	8 049
Summa	16 664	12 163
Upplupna bidrag		
Upplupna bidragsintäkter myndigheter	8 250	48 137
Upplupna bidragsintäkter övriga	-500	3 820
Summa	7 750	51 957
Övriga upplupna intäkter		
Upplupna avgiftsintäkter	757	973
Summa	757	973

Minskningen gällande upplupna bidragsintäkter myndigheter beror på att under 2022 erhöles 38 mkr i bidrag från Statens Jordbruksverk avseende EHFF-finansierade projekt för tidigare år. Förväntade bidragsintäkter avseende nya EHFVF-fonden är inte periodiserade. Detta i avvaktan på bidragsbeslut från Statens Jordbruksverk.

Den negativa posten gällande upplupna bidragsintäkter övriga beror på att del av intäkterna avseende EHFF-finansierade projekt tidigare år erhöles direkt från EU, och periodiserades så, men då bidragen betalades ut under 2022 kom de från Statens Jordbruksverk istället.

Not 14 Avräkning med statsverket

	2022-12-31	2021-12-31
UPPBÖRD		
Ingående balans	-6	-3
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-437	-447
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	441	443
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel (+)	0	0
Fordringar/Skulder avseende uppbörd	-2	-6
ANSLAG I ICKE RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	246 598	133 455
Redovisat mot anslag (+)	1 381 270	1 234 134
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-1 415 950	-1 120 991
Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	211 918	246 598
ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	-7 790	-5 817
Redovisat mot anslag (+)	309 824	250 494
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-307 151	-252 466
Återbetalning av anslagsmedel (+)	216	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-4 901	-7 790
FORDRAN AVSEENDE SEMESTERLÖNESKULD SOM INTE HAR REDOVISATS MOT ANSLAG		
Ingående balans	194	282
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-43	-89
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	151	194
ÖVRIGA FORDRINGAR/SKULDER PÅ STATENS CENTRAL-KONTO I RIKSBANKEN		
Ingående balans	-1 233	-1 582
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	69 900	113 884
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-1 484 842	-1 234 083
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	1 415 509	1 120 548
Saldo	-665	-1 233
UTGÅENDE BALANS	206 501	237 763

Saldot Anslag i icke räntebärande flöde hänförs framförallt till när fakturor gällande avtal och överenskommelser för myndighetens sakanslag betalas i förhållande till när anslaget belastas.

Not 15 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

	2022	2021
Kammarkollegiet fiskeavgifter	18 891	16 087
Övriga	839	558
Summa	19 730	16 645

Myndigheten lämnar bidrag finansierade av fiskeavgiftsmedel till externa bidragsmottagare, enligt Förordning (1998:928) om bygge- och fiskeavgifter.

Not 16 Specifikation av myndighetskapitalet

	Statskapital	Bal.kap Anslagsfin. verksamh.	Bal. kap. Avgiftsfin. verksamh.	Bal. kap. Bidragsfin. verksamh.	Kapital- förändring enl. RR	Summa
Föregående års UB	187	645	1 656	-8 930	-11 130	-17 573
A Ingående balans	187	645	1 656	-8 930	-11 130	-17 573
Föregående års kapitalförändring	-	-	0	-11 130	11 130	0
Byte konst	-163	-	-	-	-	-163
Årets kapitalförändring	-	-	-	-	-11 447	-11 447
B Summa årets förändring	-163	0	0	-11 130	-317	-11 610
C Utgående balans	24	645	1 656	-20 060	-11 447	-29 183

Föregående års UB, -8 930 samt -11 130 är korrigerade. Korrigeringar utan nettoförändring.

Not 17 Fondredovisning m.fl.

Fond/konto i BR	6:5	6:6	Äldre	6:9	Untran- Lanforsen	Villkors- medel	Flott- leder	TOTALT FONDER
IB 2022	178 000	36 245	10 080	8 641	17 786	29 284	365	280 402
Avsättning/upplösning	-22 123	1 337	-1 351	-1 308	-5 239	-3 592	0	-32 275
UB 31/12	155 877	37 582	8 729	7 334	12 547	25 692	365	248 126
Inkomna bidrag	8 029	9 818	170	0	0	983	0	19 001
Lämnade bidrag								
- till externa	-4 574	-5 047	0	0	-2 825	-285	0	-12 731
Finansiella intäkter ¹⁾	4 337	816	246	218	992	722	0	7 331
Finansiella kostnader ¹⁾	-29 914	-4 251	-1 767	-1 526	-3 406	-5 012	0	-45 875
Summa	-22 123	1 337	-1 351	-1 308	-5 239	-3 592	0	-32 275

¹⁾ I posterna ingår uppbokningar av orealiserade värdeförändringar, som görs enligt bestämmelserna för värdering av finansiella instrument.

Not 18

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelse

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående avsättning	372	712
Årets pensionskostnad	344	68
Årets pensionsutbetalningar	-279	-408
Utgående avsättning	437	372

Avser delpensioner samt pensionsersättning och särskild löneskatt.

Not 19 Övriga avsättningar

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående balans	3 404	2 521
Avsättning personalkostnader	622	481
Årets avsättningar för lokalt omställningsarbete	540	402
Utgående balans	4 566	3 404

Avsättning för lokalt omställningsarbete 0,3% av bruttolönesumman per månad.

Not 20 Skuld till Riksgäldskontoret

Lån till anläggningstillgångar

Enligt regleringsbrevet för år 2022 disponerar Havs- och vattenmyndigheten en låneram på 115 000 tkr i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.

Mot bakgrund av ovannämnda redovisas finansieringen av anläggningstillgångar på följande sätt:

	2022-12-31	2021-12-31
Ingående balans	115 000	103 762
Nyupptagna lån	0	11 238
Årets amorteringar	-31 386	0
Utgående balans	83 614	115 000
Finansiering av anläggningstillgångar	99 528	125 516
Lån Riksgäldskontoret 2022-12-31	83 614	115 000
Skillnad bokfört värde mot upptaget lån i Riksgäldskontoret	191	172
Anl. ej lånefinansierade	15 723	10 344
Summa	99 528	125 516

Beviljad räntekontokredit i Riksgäldskontoret för år 2022 är 20 000 tkr.

Aktiveringar av egenutvecklade projekt har genomförts under året vilket ökat amorteringstakten.

Not 21 Övriga kortfristiga skulder

	2022-12-31	2021-12-31
Personalens preliminärskatt	4 856	3 850
Övriga kortfristiga skulder	579	210
Summa	5 436	4 060

Not 22 Periodavgränsningsposter

	2022-12-31	2021-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna löner och arvoden	1 718	453
Upplupna semesterlöner	18 721	15 547
Upplupna kostnader, konsulter främst IT	3 844	3 370
Upplupna kostnader inom sakanslag	134 076	108 842
Summa	158 359	128 213
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag myndigheter	45 931	71 058
Oförbrukade bidrag övriga	4 204	12 264
Summa	50 135	83 322

Upplupna kostnader inom sakanslagen avser en ökad volym avseende uppdrag inom anslag 1:4, anslag 1:2 samt 1:11. Oförbrukade bidrag avser projekt inom EU:s Datainsamlingsförordning och Kontrollförordning som finansieras genom Europeiska havs- och fiskerifonden. Bidraget kommer främst att finansiera avskrivningskostnader gällande egenutvecklade IT-system.

Posten har minskat jämfört med 2021 då årets avskrivningar har kostnadsförts. Bidragen har till största delen kommit via Jordbruksverket, men en del har erhållits direkt från EU och hamnar därmed på raden övriga.

Oförbrukade bidrag myndigheter förväntas att tas i anspråk enligt nedanstående intervall.

Inom 3 mån	4-12 mån	13-36 mån	mer än 36 mån	Totalt
5 920	18 546	17 210	4 255	45 931

Not 23 Kassa och bank

	2022-12-31	2021-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	40 705	54 605
Kassa och bank	1 066	1 196
Summa	41 770	55 801

Not 24 Specifikation av Anslag 1:2, Miljöövervakning m.m.

Havs- och vattenmyndigheten har återkrävt 1 897 tkr oförbrukade medel. Havs- och vattenmyndigheten har sedan många år tillämpat en princip att oförbrukade medel ska återbetalas. Totalt kommer myndigheten att återföra 9 045 tkr till staten.

Not 25 Specifikation av Anslag 1:11, Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Havs- och vattenmyndigheten har återkrävt 36 275 tkr oförbrukade medel. Havs- och vattenmyndigheten har sedan många år tillämpat en princip att oförbrukade medel ska återbetalas. Totalt kommer myndigheten att återföra 12 tkr till staten.

Not 26 Specifikation av Anslag 1:7, Ersättningar för viltskador m.m.

Havs- och vattenmyndigheten har återkrävt 2 609 tkr oförbrukade medel. Havs- och vattenmyndigheten har sedan många år tillämpat en princip att oförbrukade medel ska återbetalas. Totalt kommer myndigheten att återföra 2 944 tkr till staten.

Not 27 Specifikation av Anslag 1:4, Sanering och återställning av förorenade områden m.m.

Havs- och vattenmyndigheten har inte återkrävt några oförbrukade medel. Havs- och vattenmyndigheten har sedan många år tillämpat en princip att oförbrukade medel ska återbetalas. Totalt kommer myndigheten att återföra 10 494 tkr till staten.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Låneram hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrev	115 000	115 000	130 000	115 000	115 000
Utnyttjad vid räkenskapsårets slut	83 614	115 000	103 762	114 034	114 034
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrev	20 000	20 000	10 500	20 000	20 000
Maximalt utnyttjad under året	0	5 390	0	0	15 843
Räntekonto					
Ränteintäkter	373	0	6	296	493
Räntekostnader	760	0	4	168	119
Avgiftsintäkter					
Disponibla avgiftsintäkter, utfall	1 955	2 824	3 038	2 909	8 657
Disponibla avgiftsintäkter, budget i regleringsbrev	4 000	7 000	6 500	9 500	8 700
Ej disponibla avgiftsintäkter, utfall	437	447	390	518	555
Ej disponibla avgiftsintäkter, budget i regleringsbrev	550	550	550	550	550
Anslag - Utgående reservationer					
Anslagssparande förvaltning	4 901	7 790	5 817	0	7 580
Anslagssparande sakanslag	22 485	112 831	48 195	43 239	47 763
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	655 000	530 000	550 000	423 000	395 000
varav gjorda åtaganden	371 852	440 366	377 948	349 235	308 150
Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrev	9 214	7 438	7 330	7 399	7 328
Utnyttjad kredit	0	0	0	201	0
Årsarbetskrafter och medelantalet anställda under året					
Årsarbetskrafter	305	293	289	282	266
Medelantalet anställda	345	335	315	308	290
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	2 535	2 446	2 238	2 172	1 850
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-11 447	-11 130	5 686	758	5 954
Balanserad kapitalförändring	-17 760	-6 630	-12 316	-13 074 *)	-17 658

*) Enligt regeringsbeslut 8 daterat 2019-06-27 ska myndigheten inleverera ackumulerat överskott uppgående till 1 370 tkr till inkomsttitel 2811. I och med rättningen påverkas Balanserad kapitalförändring med motsvarande belopp.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning

Göteborg 2023-02-21

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jakob Granit', written in a cursive style.

Jakob Granit

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930
404 39 Göteborg
010-698 60 00
havochovatten.se
havochovatten@havochovatten.se